

Библиотека

Коло

једанаесто

Књига

друга

Уредник

Радослав ВУЧКОВИЋ

ЗОРИЦА БРАНКОВИЋ БАСАРИЋ

СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ОД ГОРДАНЕ

ЦЕНТАР ЗА ТУРИЗАМ
КУЛТУРУ И СПОРТ

СврљиГ

2020.

ПЕСНИЧКА МАНИФЕСТАЦИЈА *ДАНИ ГОРДАНЕ*
ТОДОРОВИЋ

И НАГРАЂЕНИ АУТОРИ

(поводом 35. годишњице одржавања манифестације)

СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ОД ГОРДАНЕ

Страсно обузета данима и годинама, социјалним стањима и страстима, ова песникиња се појавила као пепељуга, блистајући чудновато и усамљено, постављајући питања, као безазлено дете и као безазлени човек. Она је давала, она је писала своје стихове за оно зашто сви песници и сви добри људи дају свој живот. Да би била достојна живота, да би била достојна поезије, да би достојна шапутања без везе и сете градског детета са врло дубоким моралним везама, ова песникиња је управила своју чисту реч у правцу обичног и свакодневног.

Милосав Мирковић

МОЈЕ ПРОЛЕЋЕ

Желим да прођем земљом ко њивом сеоска девојка,
с бубрињем плодова и цветним семењем у скуту
везенке,

али да после мог гласа не буде тишина пуна славуја,
за сунцем купаним у ружи покислој – стазе јеленске.

Нека трепери часовник крај срца препуног тренутка,
нек нишком тврђавом сутонски парови личе на црни
двоцвет,

нека песнику сто љубичица капље росу у мастило, нек је
пролеће и то што

пупољак изусту, па
опет

моје је пролеће – моја љубав за цвет на радничком
столу,

јесен ми задња крволисна била је четереспрве,
неће пахуљице пасти на очи ни измождити чело,
за мајске варка земље и човека свог пролећа не дам ни
мрве.

Гордана Р. Козоровић

ГОРДАНА

Навршило се 35 година одржавања књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић*. И као што је једном, учествујући у организацији песничких сусрета записао књижевник Зоран Вучић: *Све је почело од Гордане...*

Гордана Тодоровић
(у време када је писала *Гимназиски тренутак*, око
1950. године).¹

Гордана Тодоровић рођена је 6. октобра 1933. у селу Драјинац код Сврљига, у којем је, све до очеве смрти, проводила безбрижно и срећно детињство.

¹ Из приватног архива Стојанке Оробабић
(<https://doi.org/10.18485/knjiz.2019.9.9.4>)

Погибија оца Радомира у Другом светском рату најинтензивнији је трауматски доживљај у њеној младости: *Десет малих година држала сам свог оца за руку./ Он је, као и ја, удахнуо чистину на сврљишком/ камењару.* (*Песма очију* из *Изабране песме/ Гордана Тодоровић*, Београд: Нолит, 1984). Од тада започиње трагична судбина младе песникиње. Из родног места, Гордана се са мајком Лепосавом, службеницом на железници преселила у Параћин, где је похађала основну школу. Школовање у гимназији *Стеван Сремац* наставила је њиховим доласком у Ниш.

Од 1950. године песничка остварења Гордане Тодоровић обзнањивана су у *Полету*, часописима *Сведочанстава*, *Летопис Матице српске* и *Књижевност*. Песме публиковане у овим књижевним гласилима изнедриле су *Гимназиски тренутак* (1954) – збирку првенац којом се Гордана, овенчана *Бранковом наградом* (1955) смело запутила стазом српске поезије. Постала је и чланица Удружења књижевника Србије и сарадница бројних листова, часописа и новина.

Учествујући на Трећем југословенском фестивалу поезије, песмом *Ако то кога занима*, задивила је многе наше истакнуте поете.

*Ако кога занима, ја сам се у росном
собичку уцветала у песме,
Јер су у мојим птичјим јутрима
тињале
очи свих оних људи
Који су прошли поред мене...*

Заинтригирани оригиналношћу новооткривеног песничког света Гордане Тодоровић, огласили су се многи значајни књижевни ствараоци и критичари:

*Гордана Тодоровић, полазећи од својих личних доживљаја, снажним замахом и чудним али својим језиком, донијела је у својој невеликој збирци један свијет који је њен у толикој мјери, да се просто представља као лирска биографија свог аутора. Сва у ватри саопштавања, Гордана Тодоровић кроз све песме провлачи једну меланхоличну, али не сентименталну исповјест свог дјетињства. Локална у мотивима, актуелна у захватању и третирању лирске материје, она је наш пјесник, један могући глас нашег поднебља.*²

*Врло даровита ван икакве сумње, остајући и фактуром и тематиком у традицијама наше недавне поезије, она је песничка личност сва полегла по овом нашем језику да у њему тражи и да у њему нађе. Конвенционална у великој мери својом тематиком, она је ипак песничком авантуром коју је преузела успела да остане личност можда више но други песници ове плејаде.*³

*Језик је њен пролећно свеж, млад и зелен, са нечим позајмљеним од јабланова крај Нишаве. Нове њене речи су изненађујуће лепоте и звонкости јер су, поред све смелости, 'од народније ријечи и по својству народног језика' (Вук, 1845. године).*⁴

Горданин улазак у свет књижевности, заголицао је критички ум Предраг Палавестре: *Она је песник, млад и*

² Стеван Раичковић, *Нав. дело*.

³ Борислав Михаиловић Михиз: *Четири нова гласа*, НИН, год IV, бр. 175, Београд, 9. мај 1954.

⁴ Драгиша Витошевић: *О Гордани Тодоровић*, Млада култура, бр. 30, 7. октобар 1954 (стр. 4).

*још врло невестит, али темељит и одважан, а ипак код ње има нечега што није само гимназијски тренутак, луцидан или горак, већ и једна стармала, прерано sazрела свест о животу, свест помало изопачена, бизарна и обузета ко зна зашто, комплексом ниже вредности не толико саме себе, – те свести – колико читавог оног живота, оних малих и крупних ствари, детаља и детаљчића, у којима живи та млада песникиња. То је тражење, то је дуг нечему рано схваћеном, а непроживљеном до дна, то је, у неку руку, можда, и сасвим обична поза, подсвесна и нехотична, али свеједно све то обећава далеко више него заједно читаво друштво у коме се појавила.*⁵

На књижевнокритичкој сцени појавили су се углавном позитивни ставови и размишљања о стваралаштву Гордане Тодоровић. Била је *загонетка наше књижевности* чију песничку креативност је тек требало истражити; била је прави изазов за страствене истраживаче лепе речи.

Насупрот том оптимистичком ставу у погледу њеног стваралачког рада и поетске инвентивности, живот песникиње и њене мајке у Београду од 1953. године постајао је све туробнији и тежи, испуњен свакодневном борбом са болешћу и сиромаштвом. Изопштеност из београдског културног и књижевног живота, допринела је Горданином затварању у зачарани круг свог идеалног света и стваралачком залажењу у *тамну сенку несвесно тежећи оностраном. Ипак у том тамном кругу она ће повремено имати светле духовне пропламсаје.*⁶

⁵ Предраг Палавестра: *Тодоровић / Квартет*, Млада култура, бр. 27–28, Београд, мај–јун, 1954 (стр. 2).

⁶ Недељко Богдановић

Своју породичну слику Гордана је појаснила у писму упућеном Слободану Ж. Ракићу, поводом критике коју је написао о њеном поетском постигнућу: *Моја мама је тежак срчани болесник, па не могу да је оставим и да путујем. Она ми је све што имам. Скрхана немаштином, тугом, понекад је тихо са неколико тактичких слогова без позивања на песничке заслуге, молила мали посао, скромно запослење, а ређе је умолила Удружење за било коју помоћ и подршку.*⁷ Разочарана небригом друштва о животу једне младе песникиње, нове наде српске књижевности чија је поезија заинтересовала многе књижевне ствараоце, уметнике, критичаре, Флорика Штефан је са огорчењем записала:

*Са Горданом Тодоровић сам се упознала у њеном сиротињском, београдском дому, у Брегалничкој улици, изнад Црвеног крста, у којем је становала са мајком. Кућа у којој је становала (Филаделфија систем) била је типична за предратна, радничка предграђа, са становима од собе и кухиње, с чесмом наспред дворишта и заједничким тоалетом. Када сам ја банула код Гордане, она је љуштила кромпир. Припремила је основне намирнице да би мајка, чим дође с посла, што пре зготовила ручак. Памтим и рат, и послератне оскудице, и свакојаке невоље, све до глади – буквалне и неумољиве – али, такво сиромаштво нигде и никада нисам видела.*⁸

Седамдесетих година Гордана и њена болесна мајка преселиле су се у нови стан крај Новог гробља (солитер

⁷ Милосав Мирковић

⁸ Флорика Штефан: *Рана смрт: Сећање на Гордану Тодоровић*, Београд, Политика, 27. мај 1989. године

Д, VI спрат, стан бр. 38) у Улицу Милошеву, што се позитивно одразило на креативност наше завичајне песникиње: *Ове песме писане су у време кад сам први пут боравила у модерном стану, изолованом од радозналих очију дворишта у којима се није ни могло стварати осим на махове кад је тихо, ноћу. Сада је у мени букнула бујица дуго задржаваних речи и токова лирике...*“ (Тодоровић: 2006, 198)

Трагично се као непрекидна нит провлачило кроз читав живот наше завичајне књижевнице, било да је узроковано нечим што се може назвати спољашњим факторима (губитак оца, напуштање родитељске куће, сељакање из једног места у друго, лоши услови становања и слично), било да је дубоко уплетено и урезано у њен унутрашњи свет (болест, разочарања, туга, усамљеност...). У књизи у рукопису *Дневник затвореника у ружји*, аутор Драган Колунџија је забележио: *Гордана Тодоровић, која је са својим песничким даром кроз живот и младост морала да носи и своју болест, била је препуштена на бригу и чување својој мајци, радници, Лепи. Изостала је свака брига писаца и друштва. Стид ме је да кажем... али ни онда када је склопила своје видовите очи и руке... Српска земља на Новом гробљу у Београду као да није желела да прими... Петнаест дана се сломљена песникињина мајка обраћала властима у престоници да на поменутом гробљу добије мало простора за пепео своје славне ћерке. Како немилосрдни Србија и Београд, и немарни понеки пут, знају бити према својој великој деци!*

Нестала је у простору и времену, без гроба, крста и земних остатака, оно што је у ратном детињству остала без оца и завичаја о коме је са необичном

љубављу певала до краја живота.⁹ После дуге болести преминула је у свом стану у Београду 23. августа 1979. године.

Та несрећна коб наставила се и после смрти песникиње. Небригом надлежних срушена је до темеља кућа њене породице у родном селу Драјинац. Починиоци тог беспримерног дела никада нису помињани, нити кажњени.

Опчињена стваралачким процесом, кроз тескобу живљења, Гордана је успешно остваривала чаролију своје животне улоге поетесе. Смисао постојања налазила је у равнотежи између тежине живљења и лакоће стварања, као *међу јавом и међ сном*. Препознатљива по сталном стваралачком заносу из којег врцају и рађају се нове речи, записала је: *Знала сам: душа је мени богата као венац/ Немогуће је венац задржати за себе*. Стварала је нов поетски језик, нову синтагму (слично заумном језику Владимира Хлебњикова), који су од стране критике наглашавани као вредност њеног стваралаштва. На пример: *песмобојан, песмовање, песмовиђење, песмовит, песмоврлет, песмоговор, песмозидај, песмозован, песмокован...* Та њена игра речима навела је професора филологије Недељка Богдановића да запише: *...произвођење речи се садржи у њеном стваралачком поступку као унутрашњи императив. Тиме се може објаснити чињеница да једном створену и употребну лексичку јединицу песникиња ретко прихвата у садржај свога лексичког вокабулара, већ у новој поетској*

⁹ Зоран Вучић: *Судбина једне награде*, Београд, Књижевне новине, мај/јун 2013. године

*прилици опет приступа новом произвођењу.*¹⁰ У тако исплетеном поетском венацу све је брујало од живота, титраја језичких игара, кованица, све је живо и динамично, и ту је била свој на своме, потпуно прихваћена. Прибежиште од тескобне болести и усамљености налазила је у својој поезији исписујући стихове до последњег дана. *Прерано уснула, Гордана Тодоровић није престала да пева, да верује у песму, као ходочаиће, као лечилиште, као прашталиште* (Милосав Мирковић). Сивило, чемер и тежина њеног живљења ишчезавали су под налетом сјаја и лакоће њеног песмовања, а из судара противречности искрило је лирско као светлосно, звучно и разнобојно. Творбом нових сложеница и изведеница, Гордана је себи продужавала живот, настављајући да живи и данас, будући у нама лепоту и изграђујући естетски доживљај лирском свежином својих стихова и енергијом звучности новонасталих речи. Да се једном изнедрена реч не би поновила *преобликовала је стотине речи матерњег говора да изрази своју слику новог времена коју је видела и измаштала, времена које је осећала без труда и потребе да га разуме.* (Н. Богдановић)

У беспопштедној борби између стваралачког нагона, жеље да се новостворене речи улију у у нове стихове и суморног, тешког живота победила је Горданина тежња за песмотворјем. Тако нам је оставила дело трајне вредности са наглашеном песничком топлином њене неуобичајне, богате духовности. За живота је објавила четири збирке песама: *Гимназиски тренутак* (Ново поколење, 1954), *Сунце* (Нолит, 1959), *Срце завичаја*

¹⁰ Недељко Богдановић: *Поетски речник Гордане Тодоровић*, Београд 2011.

(Нолит, 1965) и *Поносно класје* (Нолит, 1979). У њену част *Нолит* је објавио књигу изабраних песама (*Изабране песме*, 1984); нишка Просвета поново је објавила *Гимназиски тренутак* (1989), сматрајући да Гордана заслужује редовитије објављивање и аналитичније коментарисање. Постхумно су објављене и: *Песме* (Ниш, 2004), *Гимназијски тренутак* (Рума, 2004) и *Крилате ватре* (Ниш 2011). Сазнање да је на појаву сваке књиге Гордане Тодоровић критика истицала њену склоност ка стварању неологизама, утицало је да завичајни аутор Недељко Богдановић публикује *Поетски речник Гордане Тодоровић* (2011. године) са намером да се проуче и други видови иновативности језика наше завичајне ауторке. Напомињући да је реченички део књиге завршен још 1976. године, да је рецензиран од стране уважених професора (Душана Јовановића и Саве Пенчића), аутор на крају књиге истиче да све што је понуђено читаоцу није коначно, *све макар мало назначено, питања отворена...*

Неко је негде записао да се *песма не пише, она се живи*, а у том значењски згуснутом стиху утиснут је одговор и потврда да је време поезије Гордане Тодоровић безгранично: оно је и садашње и будуће, и као такво осуђено је изнова нова читања, критичке и књижевно-теоријске интерпретације и актуелизацију. Несумњиво је дејство магијске поетске чини Гордане Тодоровић које опчињавају ум и емоције нових читалаца и страствених истраживача књижевног света. О њој и њеној песничкој умешности писали су: Борислав Михајловић Михиз, Танасије Младеновић, Миодраг Максимовић, Сретен Петровић, Милосав Мирковић, Драгиша Витошевић и други аутори, а

књижевно-истраживачка и издавачка нит никада се није прекинула. Из архива издавачких предузећа у Нишу, из штампе се 2016. године појавила пета Горданина збирка песама *Цркути јутара* (прир. Јован Младеновић). Публиковањем Горданиних *Сабраних дела* у три тома (прир. Милица Миленковић, 2018) у издању Центра за туризам, културу и спорт (подржана су средствима Министарства културе и информисања Републике Србије), завичај је настојао да се одужи прерано преминулој песникињи. Тиме је још једном усмерена пажња научне и књижевне јавности на лик и дело ове неправедно скрајнуте и заборављене песникиње.

Веома је значајно ангажовање културних посленика сврљишког краја (неки га с правом зову и *песничка република*) који су успели да организују песничку смотру посвећену Гордани Тодоровић, са жељом и намером да сваким новим књижевним скупом освеже сећање на њен лик и дело. Да би јој се одужили за изузетни стваралачки потенцијал, који је обогатио нашу књижевност, осмислили су књижевну награду под називом *Гордана Тодоровић*.

Говорећи о важности награда за мотивисаност и креативно деловање у уметничком стваралаштву, у разговору са новинарком *Врњачких новина*, академик Светомир Арсић Басара присетио се значаја и вредности песничке дружине нишке гимназије *Стеван Сремац*, којој је и сам припадао, као и Гордана: *...из тог Клуба изнедрила су се велика имена као што је Бранко Миљковић, Гордана Тодоровић и Никола Миљаници, али ништа не ниче само по себи и ништа не расте само*

по себи, све тражи да се негује и само уз негу напредује¹¹.

Данас, више од 35. година у Сврљигу у част стваралаштва наше завичајне ауторке негује се и одржава песничка смотра *Дани Гордане Тодоровић*, која је, не случајно, изникла у њеном родном месту.

ПРВО КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ У ДРАЈИНЦУ – ГОРДАНИНОМ РОДНОМ СЕЛУ

Појава нове књиге *Поносно класје* и новог имена у књижевноуметничком свету узроковала је *вероватно и прво књижевно вече уопште које је у овом селу одржано*. Позиву *Савеза социјалистичке омладине села Драјинац* (уз неопходну сарадњу са другим друштвено-политичким организацијама) послатом 26. августа 1973. године, одазвали су се професори из Ниша: Недељко Богдановић (рођен у Бучуму) и Радослав Раденковић (родом из сврљишког села Плужина) и Слободан Ж. Ракић, књижевни критичар из Зајечара, како би помогли у реализацији овог књижевног скупа. Љубитељи лепе речи и радознала публика сазнали су о битним естетским аспектима поезије Гордане Тодоровић, песникиње рођене у њиховом селу, али и о аксиолошкој страни њеног стваралаштва за сврљишки крај. Лепоту њених родољубивих и љубавних стихова публици је успешно дочарала студенткиња Грађевинског факултета у Нишу, Радица Николић која је и сама писала песме. Радослав Раденковић је говорио на тему *Неке*

¹¹ Светомир Арсић Басара / *Врњачке новине* (из интервју новинарке Марине Станковић Јанковић, која је такође била ученица нишке гимназије *Стеван Сремац*)

карактеристике и завичајна обележја поезије Гордане Тодоровић и шта то значи за овај крај а посебно за Драјинац. Излагањем професора Недељка Богдановића о значају песништва наше завичајне песникиње, истицањем вредности песама *Велики пламен* и *Србија*, завршен је први део књижевне вечери. Други део манифестације био је намењен младим ствараоцима из овог села који су се својим стиховима представили публици. Мотивисани на даље стваралаштво, млади песници добили су могућност слободног уметничког изражавања и афирмисања својих поетских способности. Поводом овог књижевног догађаја Гордана Тодоровић послала је писмо захвалности професору Недељку Богдановићу:

Драги друже Недељко,

пишем Вам ово писмо да Вам захвалим за оно што сте учинили за моју поезију на књижевној вечери у Драјинцу. Двадесет шестог септембра увече моја мама је имала састанак црвеног крста месне заједнице (она је потпредседник одбора црвеног крста) па је тамо од домара добила из омладинске штампе један примерак „Омладинских новина“ од 15. септембра 1973 године и тамо смо нашле овај чланак:

„Сврљиг

Горданино књижевно вече

Крајем августа у селу Драјинцу код Сврљига одржано је књижевно вече поводом изласка из штампе збирке песама „Поносно класје“ Гордане Тодоровић коју је ове године издао београдски „Нолит“. Приредбу

је, под називом „Горданино књижевно вече“, организовала месна заједница Савеза омладине у родном месту песникиње Гордане Тодоровић.

О стваралаштву Гордане Тодоровић говорили су Недељко Богдановић и Радослав Раденковић из Ниша и Слободан Ж. Ракић из Зајечара. Вредно је овом приликом истаћи да сви ови познаваоци стваралаштва Гордане Тодоровић нису тражили никакву накнаду за своје учешће у овој манифестацији.

Радослав Раденковић је говорио о неким карактеристикама и завичајним обележјима поезије Гордане Тодоровић и од каквог је значаја Горана Тодоровић за овај крај, а посебно за њено родно место. Том приликом Раденковић се заложио да Савез омладине и друге друштвено-политичке организације овог села предузму мере ради очувања родне куће Гордане Тодоровић која је сада у приватном власништву.

Млади књижевни критичар из Зајечара Слободан Ж. Ракић прочитао је свој приказ последње књиге Гордане Тодоровић „Поносно класје“ у коме је указао на најбитније одлике поезије ове песникиње, а професор Богдановић је у свом веома занимљивом излагању говорио о завичају у песничком језику Гордане Тодоровић са посебним освртом на сложенице које је „створила“ сама песникиња.

Ово је било прво књижевно вече које је у овом селу одржано, а жеља омладине и свих мештана је да летње књижевне вечери постану традиционалне. Тим више што Драјинац постаје све познатији по Гордани Тодоровић и што је за ово прво књижевно вече владало такво интересовање да у пространој учионици основне школе није било места за све који су желели да чују

угледне предаваче. Но, у томе им свакако морају помоћи и одговарајуће општинске институције у Сврљигу.

Одмах сам написала песму од три строфе о људима те манифестације (о мојим сељацима и књижевницима који им читају моје песме), толико је велико и поетско било моје узбуђење. Штета што те написе о мојим песмама учесници књижевне вечери нису негде објавили. Најтоплије захваљујем за ваше залагање у овој књижевној вечери да моја поезија нађе пут до читалаца из мојег завичаја.

Путовање од Ниша до Београда било је занимљиво, видели смо сваки грм, травку и дрво, сваку птицу, свако јагње и сваку кућу и следећег дана по повратку кући такође сам написала једну песму – земљацима и тим пределима и Нишу (четири строфе). Те две нежне завичајне песме послаћу редакцији „Градине“ кад буду објављене песме из „Градине“ број седам. Послаћу их са још неколико песама.

Мислим да сам добила посебно весело расположење што сам наишла на разумевање у „Градини“, па сматрам да са овим песмама треба да започнем ново раздобље за нову збирку песама.

Чула сам један нежан цвркут неке птице кад смо биле у улици Победе негде близу редакције и птицу сам унела у песму. Моја три штиглица су ме дочекала забринуто, али један је у пуном јeku певао – дошле смо у 3 сата поподне, а пошле у 10 часова. Кад смо улазиле у Београд одмах су улице испунила возила, а видик су испуниле црвенкасте палате и кружни лукови мостова. После неколико дана већ смо брале чајеве у долиници, испуњеној бурјаном, чајевима и ђацима једне медицинске школе. Долинаца је дивна и пуна бубамара.

Са љубављу сам поново гледала паркове – старе шуме широких дебала и ружичњака који већ вену. Ове године много смо часова провеле у зеленилу Београда и околине. Али увек, нарочито кад узмем у руке перо да пишем, мислим на Ниш и Драјинац, на заинтересованост сељака и предусретљивост људи из Ниша и осећам се пуном полета и вере у песме и људе. Најсрдачније поздравља Вас и друга Добривоја Јевтића и целу Вашу редакцију и изражава дубоко пријатељство¹²

Гордана Р. Тодоровић,

књижевник

и њена мама, Лепосава.

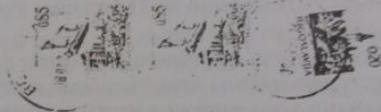
27 – IX – 1973

Београд

Писмо захвалности Гордана је упутила и књижевном критичару Слободану Ж. Ракићу:

¹² Из *Бдења* бр.

Torgata & Kogorokh, estacione
11000 Esat'ya, Murav'ka, 12,
count 2, 12 enjany
cena 38

2рч

Словоган Ж. Паркит, кинес
гравитик гоня омагике

гоня омагике

19000 Зајерап

1
Докитовани друге Слободане,
журни да одобрим на Ваше име;
кешите повластите ружоце! Ма да
аматран да сути неологизми сви
добри, драга ми је Вашиа критика:
ниго до сада није дао тако
равнотежан суд о мојим песничким
машинама. Кроз китите мојих песала
које сте изабрали изабрава једна
миста лепота, а кацик на који
сте повезали и постојани главне
мисли песала говори да сте
као ретко који турал моје појде је
разумели како појде и појде. Ка
изрециво ми је драго што моје
мисли ценисте и што их
наоднаклоно наратујете повои
тивном критиком. Ог што ми је
власно задовољство, на не желим
за оно што критикујете у постоју
нованира и обива слика. Све песале

4
pisane su u brane kao sam. prvi
puti koravina u modernom stanju,
mnozobanosti od raznorodnih oginj
dvorimskih u kojima se nije ni
možno stvoriti osim na makove
kao je tihoo, koji. Kada je u meni
buznula buzna dugo zadržavanja
reči i širokova mirise i tako
su nastale pesme s otvorenim slikama
likovni za razvodjenih slika
kapan, sve su prste.

Kada neto piti samo u
legendama ovdje je on legendofek,
legendofek, a kada su "legende nasti-
nitie kao legende naše rebačunje,
odam mi možemo biti
legendofekti. Tu se vel stvarna
u prived, uzidana se u veća kao
nitie su se u kamek legende
rebačunje uzidani su. To
samo "neto kao legenda" neto
u "od legende nasti" - legendofekti.

Прео ражане „вигиротозевна“
 нга митини на вигире у којима се
 и рази али који н огућала нове
 парамитаје. Своасена нованига
 миа проту раје, да једном рејој
 намсе све о стварности-срети,
 све парозаје нови крамена и
 којим изрзвениги ноту тудом
 да ниле.

Раг сам написала пер „крв-
 зорете“ то нешто вихори
 светлоницу смисла кроз зоре
 нег застајана у ноти, нешто нешто
 је као застава и та је пер. свд,
 пркосна, она позива на озвн
 стварања.

Неколико сам више писала
 до сада нешто у омих посматра
 ноје сада нтем и писала сам
 нсе у време мировних стана
 у мени у време обичног тишата
 и ознака у вноској нин у
 метике по брду кад је говек
 најближи природи и нешто нешто.

4

Moja mama se posebno ponosa
 timo što je u zbirku "Moja mama i
 prozeta." Ona se divi Vašoj kri-
 stini, izrazima i mislima
 i zahvaljuje se. Ja imam najviše
 reči zahvalnosti za Vašu prikaz
 koji je sav ~~u~~ ^u ~~svetlosti~~ ^{svetlosti} ~~u~~
 prikazima i rečima u otkrivanju
 osnovne misli: rodoljubna i oje
 milosrdje i povera.

Moja mama je toliko sretna
 i vesela, na ne mogu da je ostavim
 i da pišem. Ona mi je sve što imam.

Samo Vi štampajte svoj prikaz
 koji je tako prikazao svoj rodoljubni
 mislima moje sestre.

Uzdavite se i u svojim
 svoj duhu, reči, i u svojim, kada ova
 bogdanovita i oko sveta i o kriptičara.

Srdnja Vas uzdravla

Gordana Todorović
 i moja mama, Leosava.

2-I-1974, Beograd

Из материјала новинара и песника Милена Миливојевића родом из Драјинца, родног села Гордане Тодоровић које је доставио редакцији Бдења.

Из Бора, 3. 9. 1973. године, исписана пером књижевника и новинара Милена Миливојевића (рођен у истом селу у којем и Гордана) упућена је Понуда за одржавање књижевне вечери Народном универзитету Сврљиг, са јасним наумом и планом како да се настави са одржавањем и неговањем ове песничке смотре:

У име ових предавача предлажем вам да Народни универзитет организује слично књижевно вече и у Сврљигу. За одржавање те књижевне вечери заинтересована је и Међуопштинска заједница културе у Нишу, с којом бисте могли да ступите у контакт, колико вам се она тим путем није већ и сама обратила.

Ево шта би, с тим у вези, требало да ви урадите:

1. Да обезбедите просторију у којој би се књижевно вече одржало,

2. Да на најпогоднији начин извршите пропаганду приредбе, како би грађани Сврљига били обавештени о томе,

3. Да обезбедите двоје рецитатора који би казивали стихове Гордане Тодоровић

4. Да извршите избор десет песама које би рецитатори прочитали на књижевној вечери. У колико се сложите, тај избор би могли да обаве и сами предавачи. Они би на време списак одабраних песама доставили рецитаторима ради увежбавања читања.

5. Да набавите два примерка збирке песама Поносно класје из којих би рецитатори читали песме. Књиге се могу набавити и у Нолитовој књижари у Нишу по цени од 30,00 (тридесет) динара (изд. Нолит, 1973). После приредбе књиге могу остати у вашој библиотеци (ред је да се у њој нађу и остале њене збирке!), а можете их и поклонити и рецитаторима као награду за уложени труд и пружену помоћ.

6. Да за тројицу предавача (Недељко Богдановић, Радослава Раденковића и Слободана Ж. Ракића) обезбедите накнаду за учешће на приредбу у висини бар једне дневнице. (Овде треба напоменути да су на књижевно вече у Драјинцу дошли бесплатно, чак

су и путне трошкове сносили сами!),

7. Књижевно вече би требало да буде приређено у суботу, 6. октобра, на дан рођена Гордане Тодоровић. Тиме би се поред обележавања изласка из штампе њене најобимније и, вероватно досад најбоље књиге, обележила и четрдесетогодишњица песникињиног живота,

8. Теме предавача би биле следеће:

а) Радослав Раденковић: Неке карактеристике и завичајна обележја Гордане Тодоровић и од каквог значаја успон ове песникиње за овај крај!

б) Слободан Ж. Ракић: Приказ књиге Поносно класје (са освртом на најбитније одлуке поезије Гордане Тодоровић и њено место у југословенској књижевности)

в) Недељко Богдановић: Завичајно у песничком језику Горданином

Између наступа говорника рецитатори би казивали одабране стихове.

У другом делу књижевне вечери могли би да наступе и млади, још неафирмисани, књижевни ствараоци из Сврљига или из околине (да поменемо само неке, већ довољно познате југословенско књижевној јавности: Зоран Вучић из Бучума, Љубинко Раденковић из Плужине, Русомир Д. Арсић из Извора...)

После тога, предавачи би били спремни да воде дијалог са заинтересованим посетиоцима о стваралаштву Гордане Тодоровић, као и књижевности уопште.

9. За време одржавања књижевне вечери не би било лоше да у тој просторији неко продаје књиге Гордане Тодоровић /или само књигу Поносно класје/ тако да би посетиоци могли одмах да их купе,

10. Можда би требало размотрити могућности да се истог дана у поподневним часовима једно књижевно вече одржи и за ученике основне школе Добрила Стамболић у Сврљигу. Предавачи би на то пристали.

Молимо вас да овај предлог узмете у разматрање и да нас о томе да ли га прихватате, делимично прихватате, или не прихватате што пре обавестите. Обавештење пошаљите на адресу: Милен Милојевић, Четврта основна школа, 19210 Бор.

У нади да ће овај предлог бити прихваћен, другарски вас поздрављамо!¹³

ОД ГОРДАНИНОГ ПРОЛЕЋА ДО ДАНА ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ

Уметничке манифестације изводе се у циљу представљања човекових достигнућа и стваралаштва. Сусрети песника у Сврљигу приређени у част дела и имена рано преминуле завичајне песникиње Гордане Тодоровић, изрођени су са циљем афирмисања младих песника, неговања лепе речи, како би се утицало на развој књижевне уметности.

Идеја је била да се откривају, развијају и негују уметничке склоности младих аутора са територије Југославије, са акцентом на књижевну уметност.

1983. године Књижевна омладина Сврљига организовала је први Сусрет песника Југославије *Горданино пролеће*. Замисао да се афирмишу песничка

¹³ Из *Понуда за одржавање књижевне вечери* Народном универзитету Сврљиг

постигнућа, мотивишу и развијају уметничке способности и креативност младих, резултирала је расписивањем литерарног конкурса и за ученике основних школа са подручја Југославије, која је тада у свом саставу имала шест република (Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска, Словенија, Македонија и Црна Гора) и две покрајине (Војводина и Косово и Метохија). Намера је била да се код најмлађих открију и подстакну скривене уметничке склоности, како би се мотивисали и постајали креативнији у процесу учења и стварања. Стваралачки усмерена даровитост најмлађих песмотвораца показала се много година касније као плодотворна идеја и реалност. Неки од учесника и победника овог конкурса развили су се истакнуте књижевне ствараоце у различитим областима ове научне дисциплине.

ОРГАНИЗАЦИОНИ ОДБОР
Сусрета младих песника Југославије

ГОРДАНИНО ПРОЛЕЋЕ 1987.
(У сарадњи са деčјим листовима и часописима)

РАСПИСУЈЕ ЛИТЕРАРНИ КОНКУРС
за ученике основних школа

Учесници
за-вешу

Право учешће имају ученици основних школа са подручја Југославије.

На конкурс се могу послати три песме, или једна кратка прича. Тема је слободна.

Радови треба да буду откуцани у три истоветна примерка и потписани пуним именом и презименом ученика, називом и адресом школе.

Последњи рок за слање радова је 20. март 1987.

Све у року приспеле радове оцениће стручни жири и за учешће на »Горданином пролећу« изабрати десет најуспешнијих младих литерата. Награде ће бити додељене на самој смотри, маја 1987. у Сврљигу.

Радове треба слати на адресу:
Општинска Конференција ССО Сврљига
(Са назнаком: конкурс за ученике основних школа)

Ул. Радетова бр. 2
18360 СВРЉИГ

Литерарни конкурс расписан у деčјем часопису *Тик-так*, бр. 14, 1987. година

Нову форму манифестација је добила 1989. године, али и ново примереније име „Југословенски сусрети *Дани Гордане Тодоровић*“. Престанком постојања Савезне Републике Југославије сусрети песника добијају назив *Дани Гордане Тодоровић* и одржавају се у другој половини године са пропратним манифестацијама које су својом уметничком садржином употпуњавале припремљени програм. Приказивани други облици уметничког изражавања: изложбе слика и фотографија, драмске представе, музичка и фолклорна извођења, сасвим су природно ишли уз књижевно штиво. Надограђујући га садржински подизали су естетски, али и сазнајни ниво књижевне смотре, битно утичући и на обликовање укуса публике. Задатак смотре да својом разноврсношћу буди културну свест и развија уметнички живот Сврљига и околине, да усмерава пажњу јавности на сва та дешавања, полако се остваривао. Књижевни сусрети су у великој мери афирмисали креативност у сврљишком крају о чему говори не само број завичаних аутора, већ и њихов утицај на развој књижевности у читавој земљи. Многи од завичајаца данас заузимају значајно место у српској књижевности: Недељко Богдановић, Радослав Раденковић, Милен Миливојевић, Зоран Вучић, Радослав Вучковић, Злата Коцић, Обрен Ристић, Виолета Јовић, Благица Здравковић, Дамир Јоцић, Маја Милошевић, Милица Миленковић и други.

Сврљшки завичајни песници: Радослав Раденковић, Злата Коцић, Зоран Вучић, Милен Миливојевић, Русомир Арсић, Радослав Вучковић и Обрен Ристић

Иницирана понудом песника Милена Миливојевића заживела је ова, за Сврљиг најзначајнија књижевна манифестација. *Захваљујући напорима неколицине књижевних стваралаца и ентузијаста из Сврљига, у том градићу се већ неколико година одржава југословенска песничка манифестација „Дани Гордане Тодоровић“, која је сваког пролећа окупљала поклонице њене поезије и младе песнике.*¹⁴ Упркос томе, у свом процесу развоја ова песничка смотра наилазила је на потешкоће, недаће, па и немар који су били камен спотицања у настојању њених организатора да она

¹⁴ Радмила Јовић: *Огорчење писаца*, Новости плус, стр. 16, Београд, 1993.

опстане. Све те негативне друштвене појаве (небрига, запостављање културних потреба и слично) стварале су могућност да сећање на значајну поетесу сврљишког краја склизне у заборав, а што је наишло на осуду код неких културних посленика сврљишког краја. У разговору са новинарком *Новости* Радмилом Јовић (1993), песник Зоран Вучић каже: *Неколико година водим кампању да се у центру Сврљига песникињи подигне скроман споменик и једној улици подари њено име. Нажалост, до сада нисам наишао на подршку, али нећу одустати док се на једном камену из њеног родног места не уклешу Горданини стихови. Њен родни крај јој бар толико дугује.* Једна улица у Сврљигу, као и Народна библиотека, добиле су име Гордана Тодоровић, споменик песникињи није ни дан данас подигнут, али је песничка манифестација заживела као традиционална и одржава се више од 35. година.

Уметничке манифестације подложне су трансформацијама под утицајем друштвено-политичких промена. Уочене различитости у Правилницима сусрета песника сведоче о постојању утицаја друштвено-политичких догађаја на организацију књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић*, а одраз су општег стања у култури. Значај ове традиционалне песничке смотре за развој културе сврљишког краја и српске културе уопште, дужина трајања (уз објективне потешкоће, али готово у континуитету), измене у начину и субјектима организовања, називу, датуму и времену дешавања, карактеру, структури књижевних стваралаца са правом јављања на књижевни конкурс и слично, наметнули су потребу њеног историјског и хронолошког сагледавања.

Започета активношћу омладине села Месне заједнице Драјинац, смотра се касније одржавала у организацији *Савеза социјалистичке омладине Сврљиг*, да би након укидања ове организације увођењем вишестраначког система, организатор постао *Народни универзитет*. Тадашњи начин рада и организовања подразумевао је формирање *Организационог одбора* који су сачињавали значајни културни посленици (Недељко Богдановић, Радослав Вучковић, Зоран Вучић, Русомир Арсић, Миња Илијева и други), истакнути васпитно-образовни и друштвено-политички радници и представници медија. Промене на политичкој сцени донеле су и измене у називу ове једине установе културе у граду, па се тако мењао и организатор песничке смотре: Народни универзитет, Културни центар, данас Центра за туризам, културу и спорт, у чијем саставу библиотечко-информациону делатност спроводи и народна библиотека *Гордана Тодоровић*, која и данас активно учествује у реализацији манифестације. Петраркина мисао *Ко не цвета у пролеће не даје плод у јесен*, верно одражава временске измене и сазревања ове уметничке манифестације: одржавала се у пролећним месецима (април, мај, јун), касније у данима јесени и зиме (октобар, новембар, децембар), а плод њеног постојања су књиге песама награђених аутора. У почетку, лауреатима су додељиване плакете и одређени новчани износ, да би касније награда биле књиге штампане у едицији *Бдење*. Промена државних граница утицала је на преобликовање карактера Смотре, од југословенског до ужег републичког, али и на време трајања излагања уметничких садржаја (од 5 на 3, данас само 2 дана). Мењала се и структура књижевних стваралаца који су

имали право да се јављају на конкурс: 1987. године конкурс је био намењен најмлађима до 15. година старости (књижевна смотре за ученике основних школа Југославије, није заживела наредних година); до 1991. године право учешћа имали су песници са територије Југославије старости до 35. година (генерацијски: млађе и средње доба), а од тада је старосно ограничење укинута. Промена конкурсних услова односила се и на обим радова: од 1991. године број је смањен од 10 на 5 необјављиваних песама; касније је обим рукописа износио до 5 штампарских табака. У погледу језичких одређења, у конкурс се захтевало писање на српскохрватском језику и другим језицима народа и народности, са послатим препевима песама, а каснијих година на српском језику. Различити су и називи под којима се појављивала песничка смотре: Сусрети песника Југославије *Горданино пролеће* (1983–1988), Југословенски сусрети песника *Дани Гордане Тодоровић* (1989–2003) и *Дани Гордане Тодоровић* (2004–2020). Вредност јој се огледа у откривању нових имена у књижевноуметничком стваралаштву, али је и евидентан утицај на развој пратећих књижевних појава и активности који се везују за име песникиње Гордане Тодоровић: Књижевни клуб, Фонд, награда песникињама за целокупно стваралаштво, плакета песницима завичајцима и *Уметничка колонија* у селу Извор. Пресудан је и утицај ове песничке манифестације на појаву издавачке делатности у Сврљигу.

Књижевни клуб *Гордана Тодоровић* основан је 1989. године при Библиотеци са задатком да окупља, подстиче и усмерава људе који се баве књижевним стваралаштвом. Нарочита пажња била је усмерена на

најмлађе, литерарне секције у основној и средњој школи. Књижевни клуб је интензивно радио на припремама *Дана Гордане Тодоровић*.

Књижевни клуб Гордана Тодоровић постоји дванаест година. Окупља тридесеторо углавном млађих књижевних стваралаца који су се својим даром већ потврдили у књижевној периодици и првим књигама. Клуб води књижевник Зоран Вучић. (Из Извештаја о постојању и раду Књижевног клуба Гордана Тодоровић Славише Миливојевића, директора Културног центра Сврљиг, 12. јуна 2001. године)

1995. године је одлучено да се плакета *Гордана Тодоровић* као посебно признање додељује за културно прегалаштво и књижевно стваралаштво завичајних писаца. Плакета је почасног карактера. Садржала је натпис *Дани Гордане Тодоровић*, лик песникиње и име добитника. Добитници награде: Срба Митровић (1987), Радослав Раденковић (1988) и Зоран Вучић (1989). Плакета је дело ликовног уметника и вајара Славка Станковића Штрауса, родом из сврљишког села Плужина.

Почетком 1996. године на предлог *Удружење књижевника Србије*, а одлуком Скупштине општине Сврљиг одлучено је да се у оквиру манифестације *Дани Гордане Тодоровић* додељује и награда за остварено књижевно дело женама – истакнутим писцима, и наравно са именом завичајне песникиње Гордане Тодоровић. У свет поезије и књижевности закорачила заједно са много познатијим Бранком Миљковићем, али је својом поезијом видно оплеменила наш језик.

УДРУЖЕЊЕ КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ

БЕОГРАД

Француска 7

Поштовани пријатељи,

Скупштина општине Сврљиг прошле године установила је награду "Тогдана Тодоровић" која носи име ове знамените српске песникиње рођене у нашем крају. Награда ће се сваке друге године додељивати истакнутом писцу жени која је својим књижевним делом (поезија, проза, есеј) заузела високо место у српској књижевности.

Ове године награда треба први пут да буде додељена па Вас молимо да од угледних писаца и књижевних критичара оформите комисију (жири) која би одлуку о награди требало да донесе до краја октобра 1997. године. Свечано уручење награде биће приређено у Скупштини општине Сврљиг 14. новембра. Предлажемо да наш представник у жирију буде Зоџан Вучић, који је члан Вашег удружења.

Ово је награда коју додељује град Сврљиг, па зато с правом желимо да она добије на значају и угледу.

Молимо Вас да нас после оформљења жирија о томе одмах писмом обавестите.

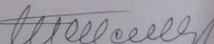
У жељи за лепом и плодносном сагађњом
срдачно Вас поздрављамо!

Сврљиг,

1. октобар 1997.

Председник Скупштине општине

Сврљиг

Томислав Петковић

Писмено обраћање Томислава Петковића, председника
општине *Удружењу књижевника Србије*

Награду за књижевно стваралаштво жена додељивао је град Сврљиг, односно Скупштина општине. О добитницама награде сваке друге године одлучивао је жири састављен од најугледнијих писаца и књижевних критичара. Судајући по добитницама ове престижне награде (Зорица Арсић Мандарић, Злата Коцић, Даринка Јеврић, Бојана Стојановић Пантовић и Светлана Велмар Јанковић) *чинило се да ће награда бити дуговечна и имати леп и пристојан живот, какав песникиња Гордана Тодоровић, нажалост није имала.* Последња награда за остварено дело додељено је нашој угледној књижевници Светлани Велмар Јанковић 2008. године. Од тада је Скупштина општина Сврљиг престала са уручивањем ове престижне награде, што је изазвало реаговање књижевне јавности. Тако, са пуно горчине завичајни песник Зоран Вучић поставља питања: *Да ли се град Сврљиг одрекао ове награде, одбио да је и даље додељује и тако угасио? Да ли су ситни лични интереси партијске потребе нових владалаца били важнији од књижевног дела Гордане Тодоровић?* Настојећи да појасни постојање оваквих социјалних појава, осврће се на њене узроке: *Дух паланке на Балкану уме да буде веома постојан и трајан, јер самозадовољство славољубивих, самољубивих и недоучених може да поништи плодове дугог рада.*¹⁵

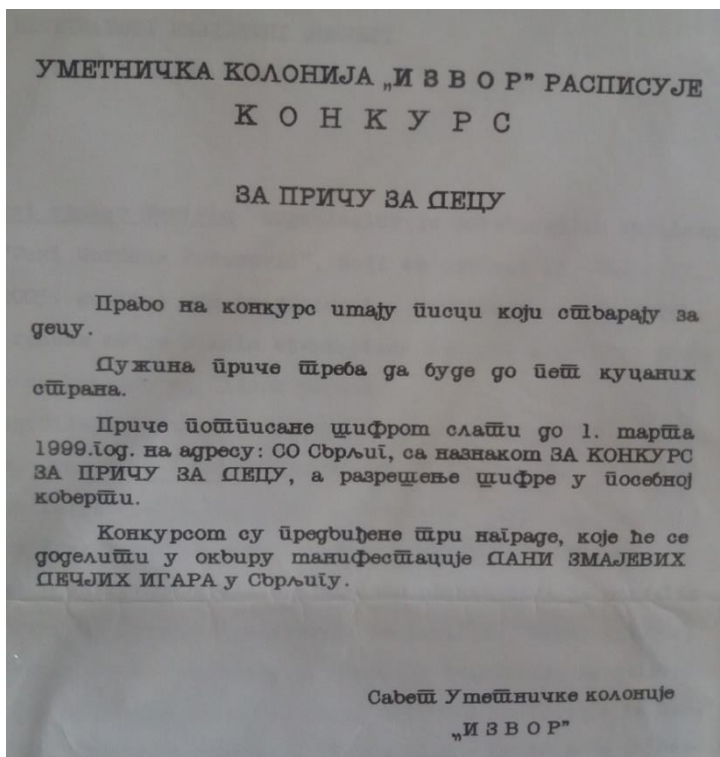
Фонд *Гордана Тодоровић* основан је са циљем очувања успомене на песничко дело рано преминуле завичајне песникиње и развијање културне делатности у

¹⁵ Зоран Вучић: *Судбина једне награде*, Београд, Књижевне новине, мај/јун 2013. Године

Сврљишком крају. Задаци Фонда били су публикавање и пропагирање дела Гордане Тодоровић, проучавање њеног песништва, чување заоставштине, подстицање литерарног и других видова уметничког стваралаштва, окупљање песника и продубљивање културне сарадње са другим срединама, организовање манифестација у духу поетског дела Гордане Тодоровић. И Фонд је престао да постоји, али су задаци предвиђени Фондом наставили да реализују везујући се за активности песничке манифестације *Дани Гордане Тодоровић*. У циљу остваривања тих задатака, завичајна песникиња Милица Миленковић приредила је *Сабрана дела* која садрже и прикупљену песничку заоставштину. На овај начин Милица је завичајну песникињу вратила у токове српске књижевности.

Инспирисан поезијом Гордане Тодоровић, као и већ традиционалном песничком манифестацијом са именом ове наше завичајне ауторке, по угледу на овакву врсту уметничких окупљања и стваралаштва, завичајни песник Русомир Арсић широм је отворио врата своје родне куће уметничкој иновативности и умећу, књижевницима, сликарима, музичарима, оформивши Уметничку колонију *Извор*.

Колонија *Извор* настала је са циљем да се отуђено биће ствараоца врати природи и здравом животу како би се покренула човекова позитивна стваралачка енергија. Имала је радни карактер, а план да непрекидно ради у току целе године није се у потпуности остваривао. У оквиру колоније био је расписан и конкурс за причу намењен деци (1998). Право учешћа имали су сви они писци који су намерили да пишу за ову категорију читалаца. *Извор* се одржао неколико година, но нажалост ово културно дешавање није заживело.

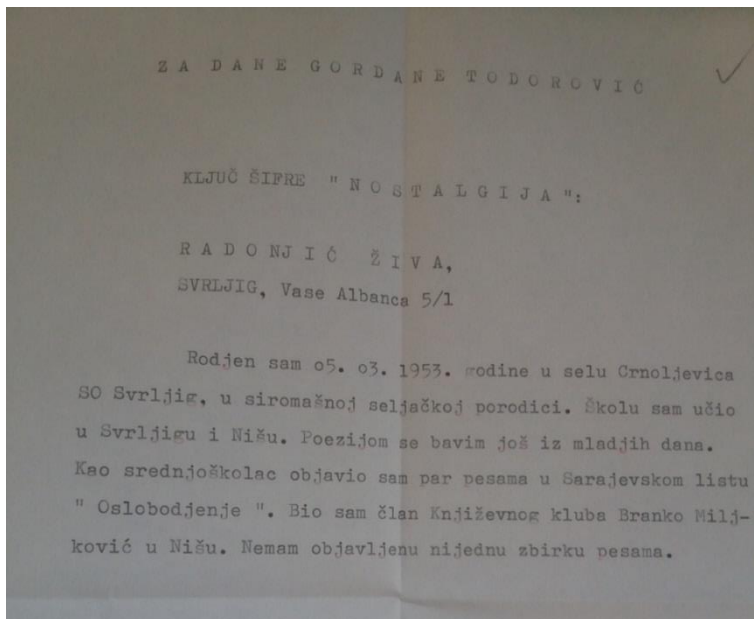
Конкурс за децу Уметничке колоније *Извор*

Последица свих тих књижевних догађања је издавачка делатност настала као потреба да се сачува написано, афирмишу не само аутори и њихова дела, већ и сам издавач остварујући примарну библиотечку делатност, а то је популарисање књиге. Без двоумљења, може се закључити да су песнички сусрети нераскидиво повезани са издавачком делатношћу библиотеке *Гордана Тодоровић*, која ради у саставу Центра за туризма културу и спорт Сврљиг. Како ова библиотека није добила статус самосталне установе, а раније је пословала у оквиру Народног универзитета и Културног центра Сврљиг, њена издавачка делатност одвијала се у оквиру једне исте установе која је током времена мењала свој назив. Издавачка делатност је започела своје постојање идејом да се промовишу млади аутори и са нашег простора и да се објављују њихове прве књиге, које би их даље промовисале и помогле да се представе читалачкој публици.

Као библиотечки радник, песник Зоран Вучић, приредио је зборник сврљишких песника *Берачи звезда*, у којем је сврстао тринаесторо аутора иза којих стоји оформљено, заокружено или завршено дело. Радови награђених и похваљених песника објављени су и у зборнику *Лирска бдења* (Сврљиг 1996). Од 2002. године покренут је часопис за књижевност, уметност и баштину, *Бдење* у којем су се нашли и радови аутора који су се јављали на конкурс *Дани Гордане Тодоровић*, али и прилози књижевних ствараоца са простора бивше Југославије са којима су се овим путем успостављали значајни контакти.

Мотивисани овом врстом стваралаштва, многи сврљишки песмотворци слали су своје радове на конкурс, настављајући да стихотворе, не само на

књижевном језику, већ и на дијалекту. Један од таквих поета био је Жива Радоњић. Истражујући архиву Библиотеке Центра за туризам, културу и спорт, пронашла сам разрешење шифре његових послатих радова писаних на матерњем језику (тимочко-лужнички дијалект):

Разрешење шифре за циклус необјављених песама Живе Радоњића, послато на књижевни конкурс *Дани Гордане Тодоровић*

Неколико година касније објављена му је књига на дијалекту *Дуго подлго најдлго* (2000) и постхумно збирка поезије за децу *Златни зубић* (2018). Много година касније и сврљишка песникиња Маја

Милошевић постаће лауреат награде *Гордана Тодоровић*.

Ово је само један од примера да је ова песничка смотра полако, али сигурно стварала нове завичајне ауторе, оправдавајући смисао свог постојања.

Не постављајући кандидатима начела у вези са писањем и идејним системом рукописа, конкурс ове песничке манифестације остваривао је још један именовани циљ: отвореност ка свим облицима песничког изражавања. У тежњи да песници победници конкурса манифестације *Дани Гордане Тодоровић* буду адекватно награђени за своје стихотворство, одлучено је да награђени рукопис буде преточен у књигу поезије. Награда – одштампана књига, реализује се као носилац естетских вредности савремене српске поезије са сталним нагласком на универзално и освртом на круг награђених радова, који је из године у годину бивао богатији за једну књигу поезије. Објављивањем најуспелијих рукописа афирмисани су многи аутори, а тиме им је и отворен пут у књижевни свет (Милета Аћимовић Ивков, Живорад Недељковић, Дивна Вуксановић, Љубинко Дугалић, Бошко Ломовић, Драгиша Мацгаљ, Александар Шаранац, Љиљана Ћук, Оливера Недељковић, Зденка Газивода, Јасминка Надашкић Ђорђевић, Александар М. Арсенијевић и други, данас истакнути књижевни ствараоци). У најширем смислу остварује се задовољење образовних и културних потреба. Свака објављена књига је каталогизована, односно похрањена у централну базу података о објављеним/ одштампаним књигама која се организује на националном нивоу, а затим се повезују на међународном, интернационалном плану. Каталогизација је поверена Народној библиотеци Србије

која је пре него што се књига пусти у штампу, на бази тзв. првог отиска израдила *CIP* запис (*Cataloguing in Publication*). Услов за каталогизацију је достављање и *ISBN* (*International Standard Book Number*) броја, којим се књига нумерички разврстава по одговарајућем међународном библиографском стандарду, а који се добија од националне библиографске агенције или института. Оно што издавачку делатност сврљишке Библиотеке чини препознатљивом и другачијом је и едиција *Бдење*. Сви награђени рукописи штампани су у овој едицији, осим *Библије на длану* ауторке Ружице Петровић.

Награду која подразумева штампање књиге поезије добили су: Ружица Петровић (1992), Маша Прихотко (2009), Маја Милошевић (2010), Љубинко Дугалић (2011), Слободан Лазовић (2012), Соња Јанков (2013), Александар Марић (2014), Мирослав Јозић (2015), Анђелко Анушић (2016), Ранко Павловић и Миладин Вукосављевић (2017), Драгана Лековић (2018), Александар М. Арсенијевић (2019) и Жељка Аврић (2020).

821.163.41-1

ПЕТРОВИЋ, Ружица

Библија на длану / Ружица Петровић. – 1. изд. – Ниш: Градина; Сврљиг: Омладински савет Сврљига, 1992 (Ниш: Сириус). – 43 стр.; 20 цм.

ISBN 86-7129-107-3

Ова Манифестација била је повод да настане зборник радова награђених и похваљених песника, *Лирска бдења*.

821.163.41-1(082.2)

ЛИРСКА бдења: Зборник песама награђених и похваљених песника / уредник Зоран Вучић. – Сврљиг: Народни универзитет; Е-маркетинг, 1996. – 32 стр.; 20 цм.

821.163.41-1

ПРИХОДКО, Маша

Дубород / Маша Приходко. – 1. изд. – Сврљиг:
Културни центар, 2010 (Књажевац: Харт). – 59 стр.:
фотогр. ауторке; 20 цм. – (Библиотека Бдење; коло 2,
књ. 3)
ISBN 978-86-6001-043

821.163.41-1
МИЛОШЕВИЋ, Маја
Талисман / Маја Милошевић. – 1. изд. – Сврљиг:
Културни центар, 2011 (Ниш: Галаксија). – 66 стр.; 21
цм. – (Библиотека Бдење)
ISBN 978-86-84919-02-3

821.163.41-1
ДУГАЛИЋ, Љубинко
Силазак на земљу / Љубинко Дугалић. – 1. изд. –
Сврљиг: Културни центар, 2012 (Ниш: Галаксија). – 82
стр.; 20 цм. – (Библиотека Бдење; коло 4; књ.1)
ISBN 978-86-84919-03-0

821.163.41-1
ЛАЗОВИЋ, Слободан
Стопе на води: песме / Слободан Лазовић. – 1. изд. –
Сврљиг: Центар за туризам, културу и спорт, 2013
(Ниш: Галаксија). – 59 стр.; 20 цм. – (Библиотека Бдење;
коло 6, књ. 5)
ISBN 978-86-84919-09-2

821.163.41-1
ЈАНКОВ, Соња
Eutanazija mermera: pesme / Sonja Jankov – 1. izd. –
Svrljig: Centar za turizam, kulturu i sport, 2014 (Niš:

Galaksija). – 84 str.: fotogr. autorke; 21 cm. – (Biblioteka Bdeње / Centar za kulturu i sport; kolo 7, knj. 4)
ISBN 978-86-84919-14-6

821.163.41-1

МАРИЋ, Никола Александар
Византијски вишебој: [песме] / Никола Александар Марић. – 1. изд. – Сврљиг: Центар за туризам, културу и спорт, 2015 (Ниш: Галаксија). – 106 стр.; 21 cm. – (Библиотека Бдење; коло 8, књ. 2)
ISBN 978-86-84919-17-7

821.163.41-1

ЈОЗИЋ, Мирослав
У олуји сламка: [песме] / Мирослав Јозић. – 1. изд. – Сврљиг: Центар за туризам, културу и спорт, 2016 (Ниш: Галаксија). – 106 стр.; 21 cm. – (Библиотека Бдење; коло 8, књ. 2)
ISBN 978-86-84919-21-4

821.163.41-1

АНУШИЋ, Анђелко
Зимно место / Анђелко Анушић. – 1. изд. – Сврљиг: Центар за туризам, културу и спорт, 2017 (Ниш: Галаксијанис). – 105 стр.; 21 cm. – (Библиотека Бдење; коло 9, књ. 1)
ISBN 978-86-84919-23-8

821.163.41-1

ПАВЛОВИЋ, Ранко
Плавет : [песме] / Ранко Павловић; [поговор Милица Миленковић]. – 1. изд. – Сврљиг: Центар за туризам,

културу и спорт, 2018 (Луково: Галаксијанис). – 105
стр.; 21 цм. – (Библиотека Бдење; коло 9, књ. 3)
ISBN 978-86-84919-31-3

821.163.41-1

ВУКОСАВЉЕВИЋ, Миладин

Дисање у јабуку: [песме] / Миладин Вукосављевић. – 1.
изд. – Сврљиг: Центар за туризам, културу и спорт, 2018
(Луково: Галаксијанис). – 120 стр.; 21 цм. – (Библиотека
Бдење; коло 9, књ. 4)
ISBN 978-86-84919-30-6

821.163.41-1

ЛЕКОВИЋ, Драгана

Велика ведрина / Драгана Лековић. – 1. изд. – Сврљиг:
Центар за туризам, културу и спорт, 2019 (Луково:
Галаксијанис). – 70 стр.; 21 цм. – (Библиотека Бдење;
коло 10, књ. 1)
ISBN 978-86-84919-37-5

821.163.41-1

821.163.41.09-1 Арсенијевић А.

АРСЕНИЈЕВИЋ, Александар М., 1966-

Вртови / Александар М. Арсенијевић; поговор Милица
Миленковић. – 1. изд. – Сврљиг: Центар за туризам,
културу и спорт, 2020 (Ниш: Галаксијанис). – 126 стр.;
21 цм. – (Библиотека Бдење; коло 10, књ. 3)
ISBN 978-86-84919-39-9

ДОБИТНИЦИ ПРВЕ НАГРАДЕ
СУСРЕТА ПЕСНИКА ЈУГОСЛАВИЈЕ *ГОРДАНИНО*
ПРОЛЕЋЕ
(1983–1988)

1983. Драгица Јокић (Београд)
1984. Божа Шкуљић (Чачак)
1985. Живорад Недељковић (Подунавци)
1986. Светлана Арсић (Параћин)
1987. Вера Пејовић (Љубљана)
1988. Бранка Вуковић (Београд)

ЛАУРЕАТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ПЕСНИЧКИХ
СУСРЕТА
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
И НАГРАДЕ КЊИЖЕВНИЦАМА ЗА ЖИВОТНО
СТВАРАЛАШТВО
(1989–2002)

1989. Живорад Недељковић (Подунавци)
1990. Милета Аћимовић Ивков (Београд)
1991. Бојан Бошковић (Београд)
1992. Ружица Петровић (Ниш)
1993. Није било прве награде; другу равноправно деле
Радослав Стевановић (Ниш) и Звонко Милојевић
(Малча код Ниша).
1994. Стеван Наумовић (Нови Београд)
1995. Весне Цимбаљевић (Мали Зворник)
1996. *Југословенски песнички сусрети Дани Гордане
Тодоровић* нису одржани; донешена је одлука о додели

награде *Гордана Тодоровић* (СО Сврљиг), песникињама за књижевно стваралаштво.

1997. Није било прве награде; друга награда Биљани Тричковић (Пирот); први пут је додељена награда СО Сврљиг песникињама за књижевну инвентивност, *Гордана Тодоровић*, **Зорици Арсић Мандарић** (Београд).

1998. Љубинко Дугалић и Бошко Ломовић равноправно деле прву награду; награда *Гордана Тодоровић* за књижевно стваралаштво жена додељена је **Злати Коцић** из Београда, завичајној ауторки родом из сврљишког села Жељева.

1999. Одржани су Сусрети сврљишких песника: *Година сврљишких стваралаца* без додељивања награде.

2000. година је време друштвених превирања; није одржана песничка смотра.

2001. Расписан конкурс за кратку причу за децу, нема података о победнику/ победници.

2002. Првонаграђени је Озрен Петровић (Медошевац)

ЛАУРЕАТИ НАГРАДЕ *ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ*
И НАГРАДЕ КЊИЖЕВНИЦАМА ЗА ЖИВОТНО
СТВАРАЛАШТВО
(2003–2020)

2003. Зденка Газивода (прва награда); награда *Гордана Тодоровић* за књижевно стваралаштво жена додељена је песникињи **Даринки Јеврић** (Приштина)

2004. Ненад Максимовић (Бор)

2005. Драгана Буквић-Шљивић (Београд);

- награда *Гордана Тодоровић* (СО Сврљиг)
књижевницама за целокупно стваралаштво – награђена
Бојана Стојановић Пантовић (Београд).
2006. Вања Миљковић (Мајданпек)
2007. Милош Радовић (Смедеревска Паланка)
2008. Светислав Стефановић (Оџаци);
награда *Гордана Тодоровић* (СО Сврљиг) за целокупно
књижевно стваралаштво жена – добитница **Светлана**
Велмар Јанковић (Београд).
2009. Маша Приходко (Панчево)
2010. Маја Милошевић (Сврљиг)
2011. Љубинко Дугалић (Краљево)
2012. Слободан Лазовић (Чачак)
2013. Соња Јанков (Нови Сад)
2014. Никола Александар Марић (Краљево)
2015. Мирослав Јозић (Смедеревска Паланка)
2016. Анђелко Анушић (Нови Сад)
2017. Ранко Павловић (Бањалука) и Миладин
Вукосављевић (Чачак)
2018. Драгана Лековић (Београд)
2019. Александар М. Арсенијевић (Београд)
2020. Жељка Аврић (Сремска Митровица)

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ГОРДАНИНО ПРОЛЕЋЕ
(1988)

Ове године одржана је песничка манифестација која је последњи пут носила назив *Горданино пролеће*, а већ наредне појавила се под називом *Југословенски песнички сусрети* „Дани Гордане Тодоровић“.

Према Одлуци жирија (9. маја 1988. године) који су чинили Недељко Богдановић, Горан Станковић и Радослав Вучковић, првонаграђена песникиња је Бранка Вуковић за циклус песама под шифром *Мандрагора*. Следећи по успешности су циклуси са шифрама: *Zu den Sachen selest* Саше Радојчића из Сомбора, *Међугорје* Вере Вујовић Кућан из Београда, *Јуславона* Владе Пшенка из Загреба, *Made in Jugoslavia* Стевана Мартовског из Краљева, *La Petite morte* Миљенка Јорговића из Сарајева, *Ars* Сабахудина Хациалића из Бугојна и *Усужњени сат*, непознатог аутора. Значајан број награђених аутора данас се сврстава у ред истакнутих писаца Србије и бивших југословенских република.

Бранка Вуковић
(Београд)

К Р А Љ
(Одломци)

Од како ме научише да помно толкујем знаке
отцртане таштине, таштином сам називао и
боју свог огртача, и плажење дрског биља,
сумњивих трава, привиђаше ми се волшебници
тамо гдје их раније нисам опажао, зеленио сам
од стида у тренуцима који су ми негде били
признања највеће части, који одаваше моју
поруку и моју власт, јер сваки мудар владар
ваља бити покоран.

Моје вјерују имало је у мене поверења; а духови упокојених сународника прокљували ми мозак, јер вољеше ме и цијенише, и тако су ме жељели припремити за на онај свет, али овдје да се не нађем ганутим пресмрадном прошлошћу. (...)

Мислио сам да у мени још виде господара. Но превари се сирота моја мисао, за тили час се створише крај мене са моткама и тољагама, наста граја и вика и пискутаво запомагање жена, праћено масовним дивљањем. Препознали су мене у мени, али то није било довољно да би ме и даље називали својим краљем.

Покушах да их увјерим да ме сан начинио змијом, а они се још више на те ријечи разбјеснише и удараху ме тољагама и шапама, жене су ме давиле и копале ми очи, скутови су се њихови мијешали са мојим гмизањем, гризле су ме, штитале, палацао сам на њих језиком и то би их за трен одвраћало, па би опет, потом, наваљивале. (...)

Они што су ме убили, за живота су ме поучавали. Нису се осећали надменим што имају памет бистрију од краља, нису ни мени самом замјерали јер тврдили су да свака је моћ од бога, и моћ краљевања и моћ наука, једно с другим не иде, само ме нису поучили једном:

сам сам, наиме, схватио, да нико не воли владара када се претвори у змију.

(Из првонаграђеног рукописа)

Саша Радојчић
(Сомбор)

ЕЛЕМЕНТИ

облаци беху превелики па ипак
их јашемо. по тврдој земљи
не топоћу наши боси табани,
превучена је још тврђом стеном.

воде са неба, дубоке реке,
мирне реке, кривине река које
плаве у миру и рату подједнако
(да не набрајам даље): токови

преграђени самим длановима.
нови мириси по врбацама.
не газимо више кроз ову воду.

огњишта престала да буду блага
и приче које смо причали ватри
нашем уху звуче другачије.

Вера Вујовић Кучан
(Београд)

ОПРОШТАЈ

Вода ми се
Насмијала
Под мјесецом
Невидболом

Сву ноћ
Садим винограде
Модрооко
Под бријегом

Моје око
Тамјаника
Сред вртлога
Сребрнобрада

Вода ми се
Насмејала
Под мјесецом
Невидболом

Владо Пиенко
(Загреб)

ЧАР ЗАЧАРАНЕ ЛЈЕПОТЕ

Говорим о оним драгим особама које су кренуле у
сусрет мени
Прије него што сам ја почео живјети за сусрет с њима.

Прије него што смо једни друге срели
Надао сам се сусрету свијета са свијетом,
Оних свијетова који ни данас нису постали стварност.
И како ти свијетови нису ни ди данас постали
стварност.
Каква радост што не живим од наде у сусрет тих
свијетова
Већ од радости због нас који смо се срели.

Драги моји, ви сте сунчеви зраци за мене,
Сунчеви зраци ближи од сунца,
Сунчеви зраци сунца којег ви још не видите.
Али ја видим. Видим како живот, онај живот у срцу
човјековом,
Увлачи своје зраке у себе и како гледам у вас видим
сунце,
И како одлазим од вас сунчеве зраке су ми ближе од
сунца.

Све док се љепота може примити из оних тренутака
Кад смо заједно, остајем с вама заједно да од вас
примим
Највећу љепоту. Али и све док постоји живот који даје
љепоту
Ономе тко је усамљен да би од мене
Примили љепоту ону којима одлазим овако усамљен у
сусрет...

Стеван Мартовски
(Краљево)

ЈАБУКА

ако је прогуташ недирнуту
без тражења
црва и отровних раствора

она те неће оставити
равнодушним
постаће јабука раздора

ако је не прогуташ
већ оставиш
непријатељима да се преваре

уместо тебе сваке ће године
по једна
у небо црвена полетети

ако је располутиш
једним резом
прилично отупелог ножа

остаће на две подељена
незамислива
без празнине и ножа између

више је не можеш ни прогутати
нити оставити непријатељима
нити раздвојену икоме понудити

Миљенко Јерговић
(Сарајево)

ПРИЧА О ХАЛАЦЕВОЈ РУЖИ

Дана првог
године 257.
након хиџре
Алахов миљеник
њезни син
јутарње росе
у врту везировом
љубио је
тек пропупелу
црвену ружу

језиком јој
отварао
латице смене
дахом је мамио
да умре
од дивоте
к свемиру
ширећи цвијет

Сабахудин Хаџиалић
(Бугојно)

СИЗИФОВЦИ

На размеђи властитих
слутњи
разлучујем
снагу поруке.
Опна заблуделог окружења
надахњује генерације
у потрази за
идентитетом њихових сновиђења.
Оно што остаје
бити ће
осећај
напрезања
на путу
до коначне истине...

Аутор непознат

Н Е С В Р С Т А Н И

Војнички руксак скита
без људске руке
неразумно орјентисан

Бјеле црне жуте
рогове огромног стада
требало је сложити
између два добра
гдје свитка крвожеђе

И требало је срушити оборе
отворити голубарнике
јер људи су људи
а курјаци курјаци:
Напашће Вас
ако им дозволите
да се бране!

Те године Радослав Раденковић (завичајни аутор, рођен 1933. године у сврљишком селу Плужини) упознаје заинтересоване читаоце са оригиналним књижевним стилом Гордане Тодоровић, чланком у првом билтену *Горданино пролеће* објављеном 18/19 јуна 1988. године у Сврљигу:

ЈЕДНО ВИЂЕЊЕ ПОЕЗИЈЕ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ

Динамичан призор, који пружа данашња песничка ситуација, скоро је немогуће обухватити, па је с тога и доста тешко одредити право место сваког песника. Ово утолико пре што нико од поменутих песника и није завршио свој песнички опус, те би отуда свако мишљење могло бити само тренутни суд.

Чињеница је да у нашој савременој поезији не постоје школе и правци, али постоје одједи некадашњих школа и праваца. Стога бисмо могли, сами условно издвојити две тенденције: једну од њих зваћемо традиционалистичком, другу можемо назвати авангардном или модернистичком, како се то најчешће каже. То ће нам омогућити да кренемо корак даље. Они

песници у чијем стварању видимо тенденцију, коју смо условно назвали традиционалистичком имају и неких заједничких особина, као: приврженост темама и мотивима такозване чисте лирике; неговање јасног разумљивог израза, одсуство ирационалног, чак, понекад одсуство и једне дубље субјективности; емоционална компонента, код ових песника преовлађује над интелектуалном, а њихов однос према свету испољава се и у поетском изразу. Они као да се придржавају Августиновог мишљења по коме би ваљало да песников говор буде опште приступачан, јер *боље да Вас грде говорници, него да вас не разуме и ваш рођени народ*. Став ових писаца према човеку је хуманистички, однос према природи пантеистички. Природа удружена са уметношћу достиже савршенство; израз спољашњег света је углавном дескриптиван.

Код песника које смо означили као авангардисте срећемо такође неке заједничке особине: нов поетски израз, који је, да се послужимо речима једног нашег критичара, елиптичан и херметичан у исти мах; церебрала метафора; контеплативни однос према свету, према човеку, став обележен горком мудрошћу интелектуалног искуства; поезија која тежи јединству рационалног и ирационалног медитативна и емотивна на нов и сложен начин. То је поезија која не успева увек да изађе из себе саме, па некад бива сама себи. Овде бисмо могли навести још једну групу песника чије је стваралаштво ослања на библијско-пророчанску литературу, углавном се ради о млађим песницима.

Наравно, оваква подела међу садашњим југословенским песницима, коју смо извршили са тренутним практичним циљем, мора да води рачуна и о разлици која постоји између једног субјективног

песничког света, света емоције и мисли једног песника и сваког другог субјективног света. Зато, када их у оваквој схематској подели стављамо једне поред других не чинимо то с намером да их превиђајући њихове разлике поистоветимо. Напротив, то је само сврставање по једноставној сродности. Овде треба нагласити да се извештан број даровитих песника налази на средини између песника које смо означили. То су Весна Парун, Слободан Мерковић, а посебно Ада Скерл, која је својим песмама у збирци *Сенке Срцу* унела нове и свеже акценте у савремену словеначку поезију.

Међутим, има један песник који се више него остали савремени песници опире датим класификацијама. То је ГОРДАНА ТОДОРОВИЋ. Ова песникиња је изградила реч који обележава један од највиших домета модерног песничког израза у српскохрватском језику и југословенској поезији. Она је традиционалист који живи животом модерног времена, и модерност која послушује глас традиције и тако даје једну од могућих синтеза најбољих творачких знака и језика и поезије.

Да бидмо добили нешто потпунију слику о овој песникињи, сматрамо потребним да се осврнемо и на њен почетак. Гордана се у књижевности јавила доста рано, још као ученица гимназије у Нишу, а њена прва збирка под називом *Гимназијски тренутак* појавила се 1954. године у издању Нолита. Књига је скренула огромну пажњу на себе, а критика је имала доста похвалних речи. Та књига је истовремено и први белег оног непосредног послератног периода. Она пева о једној младости чије је детињство оскрнављено ратом и другим немаштинама, које су биле неминовне у тек ослобођеној земљи. Али та поезија је била за то време,

па и за ово наше једно велико освежење, она је нудила и једну велику младост; то је била чиста, језгровита лепота израсла из духовног богатства једног не тако материјално богатог времена. Искрено радовање као да се излило изван ње и почело да лебди простором:

*Здраво сневано сунце,
за тобом ми у црном детињству
коса оседе.
Здраво својеручни зелени изданци;
слободо, капљицо крви на мојим уснама...*

Поводом те књиге Бранислав Михајловић записао је: *Одавно се већ зна да ће доћи, да мора доћи једна нова песничка генерација, не само да одмени, не само да настави, ВЕЋ ДА ЗАПОЧНЕ! И ето, она је ту у поезији Гордане Тодоровић!*

И данас можемо то исто поновити: одменила је, наставила, започела. Јер и њене две касније књиге *Сунце*, 1959. и *Срце завичаја*, 1965. године нису изневериле поетске могућности ове песникиње. Она у њима продубљује већ започету црту певања и размахом развоја и залази у тајна скровишта језика, уноси нов фондус и нов однос према структури језика, дограђује његову функционалност, тј. подиже је до једне магичне формуле, а њена вибрантно витоперна реч стиже до једне опасне авантуре.

Четврта књига *Поносно класје* такође у издању *Нолита*, ова песникиња не само да је надмашила себе већ је помрсилa и неке теорије према којима се велика родољубива поезија може стварати само у *трусним временима* (у времену рата и непосредно иза њега) и тиме доказала да се искрена љубав према народу и домовини може оваплотити у било којем времену, ако је

у себи носи истински родољуб. Књига је пуна предзнака за плодну зрелост и сва је полегла и прилегла по овом нашем времену, по камењарима и питомим долинама. И док човек чита ове стихове, често се пита, откуда песнику тај језик, тако једноставан и узвишен – тако народни, а као створен за песму. У том смислу ова поезија даровито продужава линију коју је бележио велики Његош. То је модерно, родољубиво, лирско надахнуће везано јаким епским замахом; то је семе из кога ће морати да расте и наша родољубива поезија и наша песничка будућност.¹⁶

СЕДМИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1989)

Право учешћа, према напмени Организационог одбора у конкурс, имали су песници са територије Југославије до 35 година старости, чији је циклус песама требао да се састоји од пет необјављиваних песама. Уз песме послате на другом језику прилагао се препев на српскохрватском језику. Радови су слати на адресу: ул. Радетова бр. 2, 18360 Сврљиг, најкасније до 25. априла 1989.

Вајар Славко Станковић Штраус, (рођен 1936. године у селу Плужини код Сврљига) израдио је плакету са ликом песникиње Гордане Тодоровић; *Просвета* (Ниш) штампала је разгледнице са ликом

¹⁶ Из билтена бр. 1 *Горданино пролеће*, Сврљиг 18/19 јун 1988. године

песникиње чије име носи поменута књижевна манифестација.

Разгледница са ликом песникиње
(Просвета / Ниш)

Поводом песничке манифестације, 17. априла 1989. године, поред позива за учешће, упућено је и писмо Веселину Илићу (рођен у Сврљишком селу Лабуково) и дат предлог о уступању књижевне заоставштине Гордане Тодоровић на чување Завичајном одељењу Библиотеке Народног универзитета Сврљиг, у коме се налазе и све досад објављене Горданине књиге. Након

смрти песникиње заоставштина је предата у Београду
Веселину Илићу.

NARODNI UNIVERZITET SVRLJIG
Za Dušana Vasića, direktora
Ul. Bore Price br. 2
19360 S V R L J I G

Druže Vasiću,

Vaše pismo u kome izražavate želju da Narodni univerzitet u Svrljigu preuzme rukopise i predmete preminule pesnikinje Gordane Todorović, dobio sam 20. aprila. Očekivao sam da ću u vremenu prvomajskih praznika boraviti u našem zavičaju i da će biti prilike da se o vašem zahtevu usmeno dogovorimo. Kako se zbog loših vremenskih uslova to nije ostvarilo, slobodan sam da Vas obavestim: /1/ Vašu plemenitu i moralnu inicijativu da književnu zaostavštinu Gordane Todorović dobijete za zavičajno odeljenje Biblioteke svetsrdno pozdravljujem. /2/ Skromna književna zaostavština Gordane Todorović - rukopisi, prepiska, časopisi u kojima je objavljivala, zbirke poezije, ne sve, i nešto ličnih predmeta (fotografije, pribor za pisanje) nalaze se u Labukovu. /3/ Rukopis jedne neobjavljene zbirke poezije nalazi se kod Dobrivoja Jevtića urednika IRO "Prosveta" Niš. /4/ Krajem prošle godine predložio sam Vidaku Periću, direktoru IRO "Književne novine" da objavi izabrana dela Gordane Todorović. Predlog je prihvaćen. Ostalo je da priprelim projekt kako bi u odgovarajućim organima izdavačke kuće mogla da se donesu odluke. Zbog toga je nepoходно da se rukopisi pregledaju i obrade. To je potrebno i za vaše preuzimanje. /5/ Ukoliko dodje do izdavanja izabranih dela moglo bi se srediti da pesnički "Dani Gordane Todorović" ili Narodni univerzitet preuzmu autorska prava, jer Gordana Todorović nema bližih rođjaka. /6/ Rukopise i predmete Gordane Todorović predaću Vam uz vaše ispunjenje uslova koje ste predložili u pismu. /7/ Za preuzimanje rukopisa nepoходan je moj dolazak u Labukovo i Svrljig. Molim da se o tome naknadno dogovorimo.

S dužnim poštovanjem
Lgd. 9/5/89.

Veselin Ilić

Писмо Веселина Илића

Југословенски песнички сусрети, седми по реду,
одржани су од 16, 17 и 18. јуна.

ПРОГРАМ

16. јун (петак)

18 сати: Пријем за учеснике

20 сати: Свечано отварање сусрета: Песнички портрет
Гордане Тодоровић.

Награђени песници: Живорад Недељковић, Миленко
Стојчић, Бистрица Милићевић, Дивна Вуксановић и
Слободан Јовановић

Гост песник Иван Растегорац.

Уручење плакете *Гордана Тодоровић*.

17. јун (субота)

10 сати: Поезија данас (Разговор о проблемима
стваралаштва)

18 сати: Промоција збирке песама Гордане Тодоровић
Гимназиски тренутак. О делу и животу песникиње
говоре: Видосав Петровић, Добривоје Јевтић, Веселин
Илић, Саша Хаџи Танчић и Михајло Игњатовић.

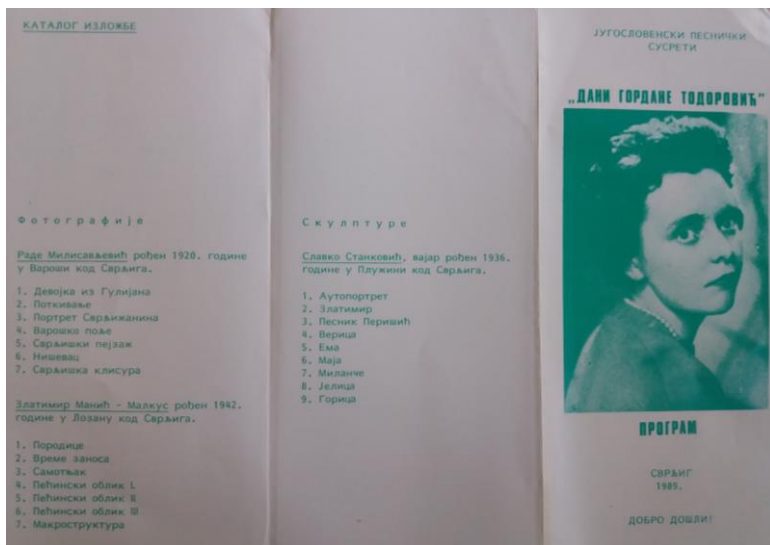
20 сати: Представљање Зборника сврљишких песника
Берачи звезда. Говори Саша Хаџи Танчић.

18. јун (недеља)

10 сати: Одлазак у село Нишевац

11 сати: Пригодни програм домаћина. Књижевно
преподне

14. сати: Завршетак сусрета

Програм Југословенских песничких сусрета *Дани Гордане Тодоровић*, 1989. године

Прву награду добио је **Живорад Недељковић**, песник из Подунавца код Врњачке Бање. Друга награда припала је **Миленку Стојичићу** из Бањалуке, а две треће (равноправне) награде припале су **Бистрици Милићевић** и **Дивни Вуксановић**. Специјалну похвалу добио је Слободан Јовановић из Ниша. Гост манифестације био је знаменити српски песник, Иван Растегорац из Београда. С обзиром да је манифестација трајала три дана, 17. јун био је одређен за разговор о делу и лику Гордане Тодоровић. Говорили су песници: Видосав Петровић, Добривоје Јевтић, Веселин Илић, Саша Хаџи Танчић и Михајло Игњатовић; приређена је збирка песама *Гимназиски тренутак* о којој је било речи. Саша Хаџи Танчић говорио је о збирци песама

завичајних песника, *Берачи звезда* коју је приредио Зоран Вучић, песник и један од организатора ове поетске смотре. Вест о лауреату песничких сусрета објављена је у нишким Народним новинама.¹⁷

Живорад Недељковић рођен је 5. децембра 1959. године у Краљеву. Одрастао је и живео у Подунавцима. Након гимназије завршене у Врњачкој Бањи, студирао је право у Крагујевцу. Од 2002. године ради као уредник у издавачкој делатности

Народне библиотеке *Стефан Првовенчани* у Краљеву. Члан је СКД од његовог оснивања. Живи у Подунавцима и Чачку. Члан Управног одбора Српског књижевног друштва.

Збирке песама: *Погрешна прогноза* (1991), *Мајка* (1994), *Тутин и још педесет песама* (1998), *Језик увелико* (2000), *Тачни стихови* (2001), *Сушти послови* (изабране и нове песме, 2002), *Негде близу* (2003), *Други неко* (2005), *Овај свет* (2009), *Неумерени рад година* (изабране песме, 2011), *Надмоћ метафоре* (избор на српском и француском, 2012), *Талас* (2012), *Улазак* (2014) и *Звездано поље* (изабране и нове песме, на српском и македонском, 2014).

Награде и признања: *Змајеву награду* Матице српске и награду *Бранко Миљковић* добио је за збирку *Тачни стихови* 2001. године; награду *Ђура Јакшић* за збирку *Негде близу* 2004. године; за збирку песама *Овај свет* добио је награду *Меша Селимовић* (2009), за најбољу

¹⁷ Драги Петковић: Живораду Недељковићу прва награда, *Народне новине*, субота/недеља, 17–18 јун 1989.

књигу године. За укупно песничко дело додељена му је *Дисова награда* (2010). Добитник награде *Васко Попа* за збирку песама *Талас* за 2013. годину, *Раде Драинац* за збирку *Улазак*. Добитник је и *Жичке хрисовуље* за 2016. годину.

У издању *Матице српске* из Новог Сада 2003. године изашао је зборник радова о поезији овог аутора, који садржи и његову исцрпну био-библиографију. Песме су му превођене на енглески, немачки, француски, руски и пољски. Живи у Чачку.

СУЖАЊ

Мир израстао из ноћи као вода што је давно израсла
Из оболеле топлоте шири се муњевито.
Онај ко пробуђен презриво одбацује нагост
Општег хлорофила не пита душу. Она би спасла
Тело пристанком на туђу лепоту, иако је сито
За испирање искићеног времена трошно као благост

Птице заљубљене у надимак првог пупољка.
Душа расањена зачетим бекством одриче се невидљивог
Трајања на пустом рту сачињеном од меса и крви
Уверена да не може бити ни сметња, ни бољка
Ако слави као инсект. Нехајно она живог
Убеђује да је жив, а мрвог да није први.

Видим је како шета над сјајем покореног биља.
Претворен у њеног сужња ослушкујем говор
Који се не може чути без познавања језика
Осама и без дозивања порекла. Одлазим за њим из
обиља

Свакодневних слика. Душа иде напред тражећи ловор
Чеоној кости, јер, будан, личим на победника.

(Из првонаграђеног рукописа)

Миленко Стојичић рођен је 1956. године у Мркоњић Граду, где је је завршио основну школу и гимназију. Живео је и радио у Бања Луци. Поред писања поезије, бавио се књижевном критиком и есејистиком. Био је и антологичар, али и новинар из Републике Српске, Босне и Херцеговине. Уређивао је Културно-образовни програм на радију РТРС. Писао је фељтоне и колумне у *Вечерњим новостима*, *Ослобођењу*, *Гласу Српске*, *Независним новинама* и *Фокусу*.

Миленко Стојичић спада у ред признатих и награђиваних аутора. Поред награде коју је добио у Сврљигу (награда *Гордана Тодоровић* за циклус песама), добитник је и *Кочићеве награде* за 2010. годину, *Годишње награде удружења књижевника Републике Српске*, награде *Кочићево перо*, књижевних награда *Иво Андрић*, *Зијад Диздаревић*, *Младен Ољача*, *Веселин Маслеша*, *Никица Павлић*, награде Фондације *Петар Кочић* из Дортмунда, награде *Вечерњих новости* за фељтон. Припала му је и награда Удружења књижевника Републике Српске за најбољу књигу у 2011. години, за роман *Пиши тише Андрићево име*.

Објавио је књиге песама: *Стилус*, Београд; *Псалми и проклетства*, Сарајево (1988); *Брижит Бардо књижевности*, Бања Лука; значајан број објављених приповедака: *Књига од живог меса*, Бања Лука, (1987),

Слаткиш за Варлама Тихоновића; Министру свјетске књижевности, Подгорица (1996), *Андрићев писмар*, Београд; *Сентиментална историја књижевности*, Бања Лука (2003), *Причар*, (2002), *Кратке приче у дуге ноћи*, Бања Лука; завидан број романа: *Уштапи*, Веселин Маслеша (1986), *Од страха почетница*, Сарајево (1990), *Тајна буквица*, Београд (1995), *Перо на жуч*, Београд (1995), *Титон*, Београд (2007), *Адресат Андрић*, Београд (2002), *Казанова у Савезу комуниста*, Бања Лука (2000), *Ломоносов: први Рус*, Бања Лука (2003), *Бањалучки милоштар*, Бања Лука (2008), *Пиши тише Андрићево име*, Бања Лука (2011).

Поред књига песама публиковао је и књиге приповедака и око десетак романа. Приредио је *Антологију српске приповијетке Републике Српске* и учествовао у приређивању више од десетак антологија. Заступљен је у антологијама *Млада српска проза*, *Најљепше српске приче* и друге. Превођен је на француски и њемачки језик.

Преминуо је 11. мај 2019.

ПРИКАЗ

мени се у сну приказа
мјесечева глава на штапу
табани ме засврбеше као
каабског френету
потукачка ми се крв у жилама
за небеса
разазнах знак – пут под ноге
хоће ли ми се наздрово
примити мјесечево решето

руку ми лиже моје потукачко
псето
угљен и олово послије тога
и која ускрснута ријеч

(II награда)

Дивна М. Вуксановић рођена је 1965. године у Београду. Дипломирала је на Факултету драмских уметности, (одсек Менаџмент у култури, позоришна и радио продукција) и на Филозофском факултету, (одељење за филозофију), у Београду, а магистрала 1993. године театрологију. Докторирала је 1998. године филозофске науке, савремену филозофију и естетику. Бави се савременом филозофијом и естетиком. Пише поезију, есеје, романе, драме, и путописе. Од 1992. године на Факултету драмских уметности у Београду предавала је Менаџмент у култури и Медије масовних комуникација, а од 2001. године и Естетику и Теорију културе. Ради као редовни професор на Факултету драмских уметности у Београду, на Катедри за теорију и историју. Предавала је на интердисциплинарним и докторским студијама Универзитета уметности у Београду – Група за теорију уметности и медија.

Објавила је десет књига у домену литерарног стваралаштва, ауторка је једне радио драме. До сада је објавила четири научне студије у области филозофије и преко сто научних радова. Сарађивала је у књижевним

часописима: *Градина*, *Кораци*, *Поља*, P.U.L.S.E.; научним часописима: *Arche*, *Култура полиса*, *СМ*. Уређивала је часописе: *Књижевна реч*, *Pro Femina* и више година часопис *Култура*; тренутно уређује електронски часопис: *In medias res* (Хрватска), *Медијски дијалози* (Црна Гора) и *Зборник радова Факултета драмских уметности* у Београду.

Председница је Естетичког друштва Србије и Удружења грађана за уметност, културу, медије и друштвена питања *Млади грашак* из Београда. Била је дугогодишња уредница едиције *Multimedia* у издавачкој кући *Clio* из Београда. Предаје и предмет Комуникологија на Електротехничком факултету у Београду. Позната су њене монографије *Филозофија медија 1* и *2*, и *Филозофија медија 3* као и више приређених зборника.

ПТИЦЕ У БИБЛИОТЕЦИ

Сунце је својим златним шестаром
оцртавало круг око библиотеке.
Унутра је непомично седео човек.
Повинут над украшеном књигом
личио је на Модилјанијев цвет
(његова је фигура у нацрту библиотеке
била означена већ неколико векова –
у тлоцрту на зиду уцртана као круг).

Понекад би кроз отворени прозор опазио
љилање и тихо промицање непознатог.
Тада би се странице књига претварале

у светле латице а сводови библиотеке
отварало и књиге полетале налик птицама
што се распршују док сетно путују у небо.

Када је сунце својим златним шестаром оцртало
и последњи круг око некадашње библиотеке
у њему је још увек непомично седео човек.
А онда је раширио крила и нестао
(његова је фигура у нацрту библиотеке
била избрисана већ неколико векова).

РАЗВЕЈАЊА

Птице у стакленом ковчегу
(типски календар простора):

положена на влажно тело
намучено од трансформисања

распаднута у мноштво крила
са којих нестају боје

пресвучена јатима слика
што покушавају да излећу

падајући преко других
непрестано се множе и умиру

као птице у стакленом ковчегу
намучене трансформацијама

тела скривеног паперјем

неба изнад птице.

(III награда; шифра: 17365)

Бистрица Милићевић

(Београд)

ДОК ВЛАДА НЕПОГОДА

Ево воде еј ево воде
где да је водим да је видим
док горим

и име ти изговарам
у сну у бунилу с главом
на рамену најстаријег дрвета
са челом

на тврдом чвору на ожиљку
на жили били смо а сада
ово се осветљава

са свих страна
грана на којој виси црни плод
комад земље где спава дете
модрог чела

у црним пеленама
где плаче дете са црном мајком
у наручју

ево воде ме те мукле
жице тај прозукли глас
сева

као сечиво између очију
а пију грдне пијавице

и лице ми се показује
у огледалу као мапа
тајних светова што се
ни црни ни бели
заклањају под дланове
гледај црне воде црног блага се
дотичемо о смемо ли име
помињати док влада непогода
(III награда; шифра: *Vesta*)

Слободан Јовановић
(Ниш)

МЛЕВЕНИ ОРАСИ

У руци сам
Држао
Шаку млевених
ораха
Пружио сам их
псу
Покислом од кише
Пас није желео
храну
Пас је хтео руку
И загризао је
до кости
Шикну крв
Јео је
кожу

крв
и орахе
Здравом руком
Помиловах га
по глави
Извукох патрљке
Из чељусти
И одох да крадем
Орахе из туђих замрзивача

Заволео сам тог пса.
(Шифра: *Заратустра*)

ОСМИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1990)

Осми Југословенски сусрети песника у Сврљигу
одржали су се 22, 23. и 24. новембра 1990. године.

ПРОГРАМ СУСРЕТА

22. новембар (четвртак) 1990.
18 сати, Основна школа *Добрила Стамболић*
Представљање нове књиге Недељка Богдановића

23. новембар (петак) 1990.
19 сати, сала Народног универзитета Сврљиг
Свечано отварање осмих песничких сусрета *Дани*
Гордане Тодоровић

Песнички портрет Гордане Тодоровић
Наступ награђених песника

24. новембар (субота) 1990.

11 сати, Мала сала, судска зграда (приземље)

Разговор на тему: *Књижевност и идеологија данас*

17. сати, Мала сала, судска зграда (приземље)

Представљање нових књига сврљишких писаца

20. сати, Заједничко вече песника, глумца, музичара и покровитеља

У одлуци жирија (председник Михајло Игњатовић, Миња Илијева и Радослав Вучковић), донетој 8. 11. 1990. године у Нишу, изнет је закључак: *Жири је са посебним задовољством констатовао да је одзив на конкурс „Дани Гордане Тодоровић“ био изузетно велики и да је у том мноштву, што посебно радује, било двадесетак прилога, чији су аутори не само даровити већ и аутентични песници.*

Жири је одредио: победник је Милета Аћимовић Ивков за циклус песама потписаних под шифром *Кентаур*, друге две награде добили су Милан Мрдаљ из Црвенке (шифра *Можда викенд*) и Александар Арсенијевић (шифра *Сва од усана*) из Београда. Две треће награде додељене су Радмили Тодић Вулићевић из Приштине (шифра *Митра косовачка*) и Јелени Крстић из Београда (шифра *Јод*).

Милета Ађимовић Ивков рођен је 28. септембра 1966. у Богатићу у Мачви. Дипломирао је и докторирао на Филолошком факултету у Београду. Радио као и уредник у издавачким кућама *Народна књига* и *Нолит*. Главни је уредник *Књижевног магацина* од 2011. године.

Несумњиво је да је награда за циклус песама која му је додељена 1990. године у Сврљигу била један од подстрека за књижевно стваралаштво, а његова плодна делатност то сведочи. Милета Ађимовић Ивков је најпре писао поезију, а да се потом определио за критику и есејистику. Тај стваралачки пут је сасвим природним и разумљивим: поезија и критика само два лица књижевности. Књижевна уметност и наука о књижевности представљају референтна поља интересовања аутора који је понео награду за циклус песама са именом наше истакнуте завичајне књижевнице, Гордане Тодоровић. Милета Ађимовић Ивков је и аутор многих текстова у периодици и зборницима.

Објавио је збирку поезије *Дно* (Просвета, Београд 1995.) за коју је добио *Бранкову награду* као и награду на I светском фестивалу Хаику поезије у Јамагати, (Јапан 1989. године), књигу критичко-есејистичких текстова *Свет и песма* (Повеља, Краљево 2010.) и књигу есеја о српским песницима *Песничке загометке* (2011). Добитник је награде *Милан Богдановић* за књижевну критику 2006. године (Службени гласник, Београд, 2011). Живи у Београду и Бановом Пољу, у Мачви.

ЛИЦЕ ИЗДАЈНИКА

O selcum inspiriens et infacetum
Catul, XL III, 8

Ври, недодхватна празнина преокренуте збиље са унакаженим лицем сколотошца; разједа га, приморава на вештачко дисање, на скрнављење биља: та празнина бездомна и хладна, препуна сенки језовите похоте.

Низ уснице се слива (види се сасвим), у дупљама сакупљача, кључа, дрхтури, хлапи граница страха – пуста беседа о спокоју.

Смех увире... Са оне стране коже бива из крви, из слузи, изгнана душа. Нема остатака, ничег што подсећа на тајновитост, на нерешивост, на оплемењену празнину која се може обухватити једним замахом ништавила...

Сна нема. Испод прецизних осмеха сакривена је прича о постанку.

(Загонетна је тама среће!?)

Слике су на сваком зиду.

(I награда)

Милан Мрдаљ
(Црвенка)

ДВЕ НЕСРЕЋЕ

У кочијама несанице
По небеској странпутици
Војају се две несреће

Дању из радозналости
Секу сопствена крила
Ноћу штипају звезде

Што време брже одмиче
Они спорије напредују
Никако да стигну циљу

Да се нисмо срели
Не би ни знали
Да смо из тих кочија испали.
(II награда)

Александар Арсенијевић
(Београд)

СТВАРАЊЕ СВЕТЛА

Јутро је Клечим
кожом разапетом кроз време

кроз бесмислене реченице љубавника
Свемир покрива кукове над којима умире снег
Кунем се загрцнут пепео
да ћу очима пожњети пожар метафора
Јутро је Сазрева простор
љубавне равнотеже Ваздух је непроходан
од непреправљивих судара
Облици ноћи премештају се у светлост
Јутро је Слушам нереди усана
Чујем вир пупка претвореног у куглу
подземне светлости
Посекотине су тишина
смрћу померена у предео песничког племства
Јутро је Ништа се понавља
Лекови бљеште у празнини без порекла
Простори бриде од неизговорених речи
Ваздух је крвав од самозапаљиве пшенице Јутро је
Мртви се плаше љубавне поруге
Кожа је предео светлосних спрудова
Станујемо у жару ћирилице
Јутро је Светлост се отвара Миришу предмети
Зри поезија у темељу света
Ништа нам не треба осим будућности.

(II награда)

Радмила Вулићевић Тодић
(Приштина)

ПЕСНИК

Врти се, јабуко, врти

на сребрном тањиру
насликај ми пределе далеке
поклони ми небеске сандале
да обиђем тај невидљиви свет
да га зором заоденем
врти се, јабуко, врти
време је да кренем.
(III награда)

Јелена Крстић
(Београд)

ДУВАНКЕСА

Када она змија уцртана у огњилу
замили
када оне шаре са очеве дуванкесе
буду пресликане на моја плућа
матере ти закољи ме
примакни ме поду да боље видим
звезду мастиљарку
пљувачку размазану страшном ногом
очевом
крв коју су повраћали преци ми
у дуванкеси гори као у глави
змија палаца из чеоне кости
на столу дуванкеса изгледа као спарушена муда
из којих ће се једног дана
расцветати нада.
(III награда)

ДЕВЕТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1991)

Организациони одбор Југословенских песничких сусрета *Дани Гордане Тодоровић* расписао је конкурс за циклус песама од највише пет досад необјављених, откуцаних у четири примерка и потписаних шифром у посебном коверту. Напоменуто је да ће десет најбољих аутора бити позвано на смотру. Конкурс за циклус песама је без тематског и језичког ограничења, са роком приспећа до 20. маја 1991. године, а објављен је 19. априла 1991. у *Нишким народним новинама*. Право учешћа имали су сви песници који живе на подручју Југославије.

Ова песничка манифестација требало је да се одржи у пролеће 1991. године, али је одложена за јесен. *Песнички сусрети су одложени јер грађани Сврљига желе да том приликом познатој песникињи из овог места, открију споменик. Биће то на јесен прави дани културе у Сврљигу, јер се очекује и промоција монографије Сврљига, на којој ради читава екипа стручњака. Дани Гордане Тодоровић одржаће се после велике књижевне манифестације Бранково коло у Сремским Карловцима, јер ће доћи до размене и гостовања песника на ова два сусрета*¹⁸.

Прву награду на овом конкурс у добио је **Бојан Бошковић** из Београда.

¹⁸ Д.Д: *Манифестације и промоције*, Нишке народне новине, 4. јули 1991.

Исте године, у Сврљигу Одлуком Скупштине општине основан је *Фонд „Гордана Тодоровић“* који се *поверава на старање* Народном универзитету. Фонд је основан са задатком да чува успомену на велику песникињу и њено дело, а циљ је развијање укупне културне делатности у општини у којој се по традицији сваке године организују песнички сусрети *Дани Гордане Тодоровић*.

ДЕСЕТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ (1992)

На десетим песничким сусретима прву награду је добила **Ружица Петровић**, рођена 1958. године у Нишу. Објављивала је у књижевним часописима и листовима. Заступљена је у више зборника поезије. Ова песникиња из Ниша је имала среће да вредност свог песничког првенца потврди на анонимном конкурс у књижевних сусрета *Дани Гордане Тодоровић*. У књизи *Библија на длану*, штампаној тим поводом у нишкој издавачкој кући *Градина*, рецензент Саша Хаци Танчић наводи: *Ружица Петровић је нови глас, представник тзв. женског писма, што је од значаја и за манифестацију и за нашу поезију... Песнички језик је изузетно сликовит и сугестиван, на моменте потресно исповедан, у чему је такође вредност рукописа*. Победа на овој песничкој смотри је, несумњиво била подстрек за даље књижевно

стваралаштво и ангажовање. Објавила је књиге поезије: *И би ружа* (Ниш 1994), *Обистињења* (Ниш 2001), *Сва моја ја* (Алексинач 2014). Добитница је више књижевних награда и признања за стваралаштво и рад у култури у земљи и иностранству. Покренула је и школу креативног писања *Преко звезда до трња* (2013), као и Друштво уметника *Слава* (2014), манифестацију Сретења и Поетску манифестацију *Ивањски венац* у селу Миљковац код Ниша (2015). Члан је удружења књижевника Србије, Друштва књижевника и преводилаца Ниша и председник Друштва уметника *Слава* са седиштем у Нишу. Живи и ради у Нишу.

ГОРЧИНА СНА

Будем маслачак

/у сну/
па лебдим дуго
изнад јаве

На уснама
небо и ватра
Ој до-до-до до-до- леее

БИБЛИЈА НА ДЛАНУ

На рубу дана
кад време прсне
сенке грабе у сусрет
само длан
библија нечитана

у венац
звезде плете

Легнем
не заборављам
беле пелене
у мирису босиљка
(I награда)

ЈЕДАНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ
ПЕСНИКА
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1993)

До 1989. године овај значајан песнички догађај организован је сваког пролећа, али од новембра 1990. његово одржавање померено је за јесен. Ове 1993. године у Сврљигу, *октобар месец био је време окупљања и многобројних сусрета књижевних стваралаца*, али и казивања стихова. Жири ове године није доделио прву награду, али су зато другу равноправно поделили **Радослав Стевановић** из Ниша и **Звонко Милојевић** из Малче код Ниша.

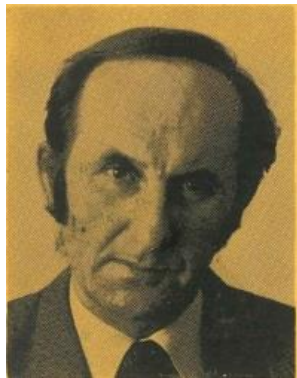
На једанаестим *Данима Гордане Тодоровић* у Сврљигу, књижевник Саша Хаџи Танчић покренуо је иницијативу да се свестрано и целовито прикупе и вреднују дела песникиње Гордане Тодоровић, Бранка Миљковића и Рада Драинца, песника који потичу из нишког краја. Предлог овог значајног нишког, али и српског књижевника свакако је утицао да се сабрана дела ових

аутора и публикују. Тиме је шира научна и читалачка јавност била боље упозната са њиховим стваралаштвом, и била доступнија критичком сагледавању, оцењивању и вредновању.

ДВАНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ
ПЕСНИКА
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1994)

Жири у саставу Иван Растегорац (председник), Злата Коцић и Зоран Вучић донео је једногласну одлуку да се прва награда додели **Стевану Наумовићу** из Новог Београда за циклус песама *Дрво живота Милене Павловић Барили*. Другу награду добио је Милован Крунић (циклус песама *Крст и смрт*), а две равноправне треће награде добили су **Братислав В. Бранковић** из Зајечара за циклус песама *Записник из детињства* и **Јасминка Надашкић Ђорђевић** из Смедерева за циклус песама *Semper idem*.

Похваљени песници: Рајко Кнежевић из Краљева, Хамид Ислами из Драгаша и Драгана Жугић из Железника.

Стеван Наумовић је рођен 1936. године. Завршио је Другу београдску гимназију у коју се као професор вратио 1968. године. Прве књижевне радове започео је још у гимназији дружећи се са Бориславом Радовићем, Велимиром Лукићем,

Јованом Христићем, Милованом Данојлићем, о чему сведоче и први објављени поетски радови 1954. године.

Награду *Драинчевог поетског конкурса* добија 1984. године, а *Абрашевића* 1983, 1985. и 1988. године. Објавио је збирке песама: *Баштина* (1985) и *Седам гладних година* (2001); *Златно зрно времена: антологију песника Друге београдске гимназије*, коју је приредио са Предрагом Протићем 1991. године, као и *Заносне лекције: антологију прозе писаца Друге београдске гимназије*, коју је приредио са Мирјаном Наумовић, 1995. године. Књигу приповедака *Криллати женски торзо* објавио је са групом аутора у Београду 1998, а *Лексикон писаца просветних радника* (група аутора) у Београду 2001. године.

Преминуо је 2007. године. Овом изузетном професору и поети, 1994. године додељена је и награда *Гордана Тодоровић* за циклус песама под називом *Дрво живота Милене Павловић Барили*.

ТРИНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ ПЕСНИКА *ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ* (1995)

У расписаном конкурс у за циклус песама, ове године Организациони одбор сусрета песника *Дани Гордане Тодоровић* навео је да циклус може бити састављен највише од десет досад необјављених песама, откуцаних у три примерка. Конкурс је отворен за све песнике, а они који не пишу на српском језику треба да приложе и препев. Радове је требало слати најкасније до

Програм манифестације

15. јуна 1995. Манифестација је одржана 16. новембра (четвртак) са почетком у 15 часова разговором у салону Библиотеке Народног универзитета под називом *Књижевност у Србији данас*. У 17. часова одржано је књижевно поподне у основној школи Добрила Стамболић, а у 19 часова, након поздравне речи председника Скупштине општине Сврљиг, Љубинка Радосављевића и доделе награде за циклус песама, уследио је наступ награђених и похваљених песника.

Гост тринаестих песничких сусрета био је књижевник Драган Колунџија из Београда који је публику упознао са поезијом Гордане Тодоровић и Бранком Миљковићем. Жири у саставу Злата Коџић, Иван Растегорац, Зоран Вучић и Радослав Вучковић прегледао је 110 циклуса песама и донео одлуку да се

прва награда додели песмама под шифром *Стефан*, ауторке **Весне Цимбаљевић**, песникиње из Малог Зворника. Две друге равноправно поделили су **Милета Аћимовић** Ивков из Београда који је песме послао под шифром *Кентаур* и **Љиљана Ћук** из Новог Сада за циклус под шифром *Adi Kavi*. Добитник треће награде је **Хамид Исљами** из Драгаша (шифра циклуса песама 1559).

Весна Цимбаљевић је рођена 1968. године у Какњу. Објавила је књиге песама: *Непоуздани докази* (1990) и *Док мјесец смањује* (1994). Живи као избеглица у Малом Зворнику.

БУЂЕЊЕ

Нисам ја од оних који сматрају да узроке свих неприличних емоција треба тражити у дјетињству. Тако се не одраста. али, та буђења... некако... сувише ме подсећају на доласке код бабе на село. Посебно пролећа, неодмјерена... накинђурена... Тешко их подносим... Бацају ме у очајање... Уништавају ме...

Доласци код бабе на село су моја најјаснија успомена из дјетињства. Чим би се ми појавили на капији, баба би почињала да плаче. „Зашто плачеш? Је ли ти то није драго што долазимо“, увјек би питала мама покушавајући шалом да прикрије потресеност и очигледну трагику тренутка. „Е, дјецо“, одговарала би моја баба,

„плачем, јер знам да ћете отићи а нећу вас се нагледати.“

Вјероватно се још тада, у дјетињству, у мене уселила одбојност према било каквом буђењу, као према нечем што вас само узнемирава уливајући вам лажну наду, јер се нећете моћи заситити: тако је писано, јер ћете оно најављено опет, по ко зна који пут, протраћити узалуд, заувјек пропустити и послије чега ће вам остати само још већа глад. И туга.

АУТОСТРАДА. КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ

Сјетих се да ме је проблем сличности заборава некад веома мучио и осјетих да ме још увјек мучи истом стравичном жестином.

Паде ми на памет закључак једне расправе по којем луд човјек може бити сретан.

Забринух се што не могу прикрити осмијех. Блесаво сам се кезила јер људи повјеровали у моју причу, док је онај због којег живим све ове године, стичем животна искуства, дрхтао поред мене.

Посебно се забринух што ми ништа не изгледа одвратно и гадно. Мој мрављи живот би вјероватно имао смисла кад би

водио ка нечему, садржавао логику
развоја.

На крају се учврстих у увјерењу да никад
досад нисам осјетила оволики умор и да ми
је притисак највероватније драстично
опао. Сумњала сам да се уопште могу
покренути.

(I награда)

Другонаграђена песникиња **Љилјана Ћук** из Новог
Сада, послала је десет необјављених песама под
шифром *Adi Kavi* са следећим разрешењем шифре:

Adi Kavi

Ljiljana Ćuk.

Rođena pre 25 godina u Plandištu (plandište -
mesto gde stoka planduje, Vuk.rj.)

Od 1985. živi u Novom Sadu (adresa: Dušana
Danilovića 18, tel.398-172(021))

Profesor književnosti.

Postdiplomac na odseku za južnoslovenske jezike.

Neudata, lepa, imućna.

Zaljubljena u Boga, reč i smrt.(Ako to nije ta-
utologija.)

Nikad objavljivala. Što iz ponosa, što iz lenjosti.

Ljiljana Ćuk

Novi Sad, 25.05.1995.

Поводом 13. сусрета песника *Дани Гордане Тодоровић*, песник и уредник Зоран Вучић уредио је *Лирска бдења: зборник награђених и похваљених песника*, који је из штампе изашао 1996. године.

Песму Љиљане Ћук *У освит човечанства*, приређивач је уврстио у поменути Зборник. Данас, ова песникиња, као и значајан број награђених и похваљених аутора на овој књижевној смотри, спадају у ред признатих српских књижевника.

У ОСВИТ ЧОВЕЧАНСТВА

1.

У почетку беше Реч
И Реч се увуче у рукаве
и сукњу и ципеле и мараму
и доње рубље и –
настаде жена.
И од једне речи настаде седам
(рукави, сукња, ципеле, марама,
доње, рубље, жена)
У почетку жена би потпуна
и онда бог, љубоморан,
начини човека
И онда бог од змије постаде штап
у руци Адама
штап којим је Адам тукао Хеву
и Хева затрудни од штапа
и роди се наследник

који изроди остатак жгадије

2.

У почетку би досада
и дангуба по Јелисеју
и бог угледа мајмуна
и развесели се много
и започе мајмунисање
и све су живо разлупали
и бог у делиријуму туге
раствори свог забављача
и пожели мајмуницу
и би мајмуница
и роди се наследник
бого-мајмун
и одатле почиње историја

3.

Адам и Ева ћутке шетају вртом.
Бог се прерушава у змију
и наводи Еву на првобитни грех
Eritas sicut dei!
Ева индолентно посматра змију.
Одлази замишљено.
Бог се прерушава у Еву.
Узима јабуку и лиже је.
Наилази Адам и са жуђењем
посматра човечицу:
Зашто се нагињеш кроз те прње?

Она му пружа јабуку.
Адам индолентно посматра Еву
тј. бога, тј. змију и одлази.
Одлази растужено.
Бог се расрди, преруши се у Адама
и прихвати понуђену руку греха.
Прави Адам и Ева и даље шетају вртом.
Ћутке.
И сањају нас.

4.

Волео бих када бисмо били као Он,
рече Адам. седећи пред ТВ екраном
и с горчином у гласу угаси цигарету
Тек упаљену.

Не буди смешан и декадентан. Он,
Он је јединствен, рече Хева,

А и нама није тако лоше, додаде
пуних устију

Хоћеш питу од јабука?

Мука ми је од јабука! одбруси Адам

Додај ми онај даљинац.

Ева му подмеће питу.

Овај загризе мислећи да је даљинац.

У моменту га савлада сан.

У кућу хрупи мир.

(II награда)

У зборнику *Лирска бдења* заступљени су: Весна Цимбаљевић, Милета Аћимовић Ивков, Љиљана Ђук, Хамид Исљами, Софија Јовановић, Јасмина Надашкић-Ђорђевић, Милутин Ђуричковић, Тони Пердић и Радмила Тодић-Вулићевић.

1996. није било песничких сусрета Дани Гордане Тодоровић. Међутим, одржан је Други међународни симпозијум *Етно-културолошке радионице* у организацији *Народног универзитета*, који је као пратећи програм имао реализацију и књижевне вечери. Уместо песничких сусрета *Дани Гордане Тодоровић*, 26. октобра 1996. године отворена је *Уметничка колонија* у селу Извору, у обновљеној кући песника Русомира Арсића. На овом скупу који је окупио већи број научних и културних радника и мештана овог села, представљене су две нове књиге сврљишких песника, Милена Миливојевића и Русмира Д. Арсића. О Арсићевој књизи *Љубав се и црта* и књизи Милена Миливојевића *Нећу више да се играм* говорили су Вилотије Вукадиновић, професор Филозофског факултета у Нишу и Сергије Лајковић, уредник зајечарског листа *Тимок*. Књижевник Зоран Вучић говорио је о сврљишком књижевном кругу који окупља песнике рођене у сврљишком крају. Стихове су говорили песници из Ниша, Књажевца и Зајечара, али и сврљишки песници: Зоран Вучић, Радослав Вучковић, Милен Миливојевић, Љубинко Велојић и Русомир Д. Арсић. Приређене су и две изложбе: академског сликара Мирослава Анђелковића и вајара Горана Вешовића. *Уметничка колонија Извор* расписала је конкурс за најуспелију дечју причу на који се јавио значајан број

аутора. Жири, Воја Марјановић, Тихомир Петровић и Душан Поп Ђурђевић одредили су најуспелије радове. Сачињен је Зборник који је сачуван у дигиталној форми, али још увек није угледао светлост дана.

Почетком 1996. године Удружење књижевника Србије дало је предлог да се у оквиру књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић* сваке године додељује и награда *Гордана Тодоровић*. *Савет од петоро угледних српских писаца и професора универзитета размотрио је и предложио форму и облик награде. Књижевну награду треба додељивати за остварено дело истакнутим женама писцима, јер су тада у тим околностима оне биле запостављене. Ову награду треба да додељује Скупштина општине Сврљиг. О добитнику награде одлучиваће се сваке године жири састављен од најугледнијих писаца и књижевних критичара.* (Из Одлуке о додели награде *Гордана Тодоровић*, потписано 12. августа 1996.; образложење о награди сачинио је књижевник Зоран Вучић.)

ЧЕТРНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ
ПЕСНИКА
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1997)

С обзиром да је усвојен предлог Удружења књижевника Србије да Скупштина општине Сврљиг додељује књижевну награду за остварено дело истакнутим женама писцима, на овој песничкој смотри додељене су две врсте награда:

- 1) награде за циклус песама
- 2) награда *Гордана Тодоровић* за целокупно стваралаштво жена писаца.

Песничка награда за циклус песама манифестације *Дани Гордане Тодоровић*

Гости ове манифестације били су Добрица Ерић и Срба Митровић. Публика је тада могла да се упозна са поезијом победника, али и гостујућих књижевних стваралаца. Жири: Злата Коцић, Иван Растегорац и Зоран Вучић су након детаљног прегледавања приспелих циклуса песама донели мишљење да овог пута нема изразито индивидуалне песничке појаве те се додељују само друга и трећа награда. У сали библиотеке Народног универзитета уручена је награда за циклус песама: друга награда припала је **Биљани Тричковић** из Пирота (шифра *Ружино дрво*) а трећа **Бошку Ломовићу** из Горњег Милановца.

Књижевно поподне четрнаестих по реду песничких сусрета одржано је у основној школи *Добрила Стамболић* у Сврљигу. Стихове су казивали Зорица Арсић Мандарић, Добрица Ерић, Радомир Андрић, Русомир Арсић и награђени песници песничке манифестације *Дани Гордане Тодоровић*, Биљана Тричковић и Бошко Ломовић.

Биљана Тричковић рођена је 1954. године у Нишору од Пирота. Пише поезију и прозу. Живи и ради у Пироту. Објавила је збирке песама: *Адађо* (Београд

1995) и *Бициклиста ружиног крста* (Пирот 1998) и *Два ретића увис* (Пирот 2009).

БИЦИКЛИСТА РУЖИНОГ КРСТА

Мистификујем:
безвремено.

Члан реда Мале браће
еванђеоских бициклиста
Ружиног крста,
фанатик /де/ мистификација
и бескрајних трка,
возим бицикл,
разбијам часовнике
и огледала,
суптилно кривотворим –
изричем истину.

Верујем у Розенкројцову
метафоричку пројекцију,
негирам Горе и Доле.
Непрестано окрећем педале,
вежбам одлазак у вертикални гроб
где се очи не затварају.
Демистификујем:
безвремено.

БУНИЛО РУЖИНОГ КРСТА

Лудило,
празнина

/Не/разум.

Не хули
на Крст,
буни се Разум.

Лудило,
понавља
/Не/разум.

Навијена играчка
када ће стати?!
У бунилу /не/свести
ружино зрно клија.

ВАТРА РУЖИНОГ КРСТА

Усне говоре,
око замку разапиње,
ватра /п/остаје.

Знано, знано боли,
незнано, незнано не боли,
ружино дрво вери,
тако ми крста његовог,
болеће, занавек – ватра.

(II награда)

Образлажући одлуку о додели треће награде Бошко Ломовићу, Зоран Вучић (члан жирија) је записао: *Бошко Ломовић, песник и приповедач објавио је више књижевних дела; Ломовић је изразито даровит писац*

од којег се могу очекивати још зрелија остварења. И наравно, предвиђања нашег жирија била су реална, данас Ломовић спада у ред плодних српских писаца.

**Књижевна награда *Гордана Тодоровић*
за целокупно стваралаштво жена писаца**

Плакета (рад ликовног уметника и вајара Славка Станковића Штрауса)

Преовлађујући став да су жене, књижевни ствараоци запостављене у књижевноуметничком свету, допринео је да се оформи награда која, не случајно, носи име наше завичајне песникиње Гордане Тодоровић, која је и сама била неправедно маргинализована. Донесена је одлука да се књижевна награда *Гордана Тодоровић* сваке друге године додељује истакнутој књижевници која је својим књижевним делом (поезија, проза, есеј) заузела високо место у српској књижевности.

1996. године, Скупштина општине Сврљиг, установила је награду *Гордана Тодоровић*. Први пут уручена је 14. новембра 1997. Зорици Арсић-Мандарић, песникињи из Београда. (Одлуку је донео *Организациони одбор* 27. маја 1997. године). У образложењу књижевника Радомира Андрића, истакнут је значајан утицај њеног песничког стваралаштва на целокупну нашу књижевну уметност. Сличност између њене и поезије Гордане Тодоровић, коју је уочио Мирољуб Тодоровић, навела га је на констатацију да је *да награда дошла у праве руке, а не као случајност.*

Између њене и моје поезије, њеног живота, књижевног живота и мог књижевничког живота има пуно сличности. Она је стално трагала за новим у поезији, стваралаштву, чиме је посебно обогатила нашу књижевност. А, и ја сам склона да истражујем. Осећај да си пронашао нову реч, је као још једно рођено дете. Поезија се ствара да се упамти и зато је непревазиђено исходите људскости. Док се наука прво упамти да би била исходите трајне поруке. Лично имам ту нескромну могућност да их професионално упоређујем, као песник и као лекар. И зато песništво

као лек против свих болести и као оружје за живот стављам испред медика.¹⁹

Савремена српска књижевница, лекар и ликовни уметник **Зорица Арсић Мандарић** родила се 25. априла 1949. године у Скопљу. По завршетку Крушевачке гимназије уписује студије медицине и дипломира у Београду. Затим магистрира, специјализира оториноларингологију и докторира на Медицинском факултету у Београду. Радила је као лекар специјалиста оториноларинголог у Клиничком центру Србије. Истакнути члан Удружења књижевника Србије. Један је од оснивача Удружења лекара писаца Србије *Видар*. Члан је Ликовне секције СЛД.

За више од пола века књижевног стваралаштва објавила је око 38 књига поезије, есеја и приповедака. Своје књиге је, највећим делом, сама илустрвала.

Објављене књиге поезије: *Срце у трави*, Крушевац, (1967), *Весталка*, Крушевац, (1971), *Несхватице*, Крушевац, (1985), *Водени жигови*, библиофилско издање (1992), *Корице за месечину*, (1993), *Гвоздени лептир* (1995), *Звездана мељава* (1995), *Извор и уиће* 1997, *Поткожни космос* (1998), *Вез мачем* (1999), *Уста постављена свилом* (2001), *Ивер са Лазаревог крста* (2003), *Женски почетак вечности* (2004), *Хватач снова* (2004), *Касно цветање* (2008), *Сјај мисли* (2008), *Сок од зборовине* (2008), *Чиније звезданог пиринча* (2008),

¹⁹ Захвалне речи приликом уручења награде *Гордана Тодоровић*.

Изазовна осматрачница (2013), *Неорезани пољупци* (2013), *Прељубно стање* (2013), *Миловање делфина* (2014), *Оковани океан* (2014), *Тврдо шивење* (2014), *Песме и крик* (2015), *Под врелом ћутања*,(2018); књиге есеја и прозе: *Иње на слушалицама* (1996), *Кипи за коцку шећера* (1996), *Рајска врата самоће* (2001), *О чудесном стварању* (2006), *Анђео и вук* (2008), *Путовање ка средишту душе* (2010), *Чипкана јастучница* (2011), *Мислилице* (2012), *Хлеб са лимуновом кором* (2013), *Златни пресек самоће* (2016), *Не ћути, Србијо* (2019). Живи и ради у Београду.

ЈАГЊАД

Стасала су јагњад у истом тору:
једна су дорасла до овце,
из кожа других искочише вуци,
тренутак заклаше, наук преварише,
сису одгризоше мајци овци!

Разваљени тор опомиње
да су вукови у овчјој кожи.

Не зна се, тобоже,
крвава вуна коме припада

Не може се по стаду закључити
ко је кога клао.
И зашто

ПРЕДЕО

Постоји предео да се слух загрцне
од жестине тихог залазећег звука,
где коса устукне, а кост граном крцне
и прорасте лишћем испружена рука.

Постоји предео с крестом заљубљеног петла.
На пољупцу ветра где се глас запече,
ту затрудни чело у продору светла,
а жене бремене у молитви клече.

Постоји предео да очи загњуриш
титравом пастрмком у брзаке дрске.
Под сунчевом шкољком безвремено жмуриш
сисајући небо кроз поре, кроз трске.

Постоји предео предив као вуна
на преслицу вида што се сама мота.
Песма се ојагњи из сунчевог руна,
од лепоте обла, густа од живота.

Постоји на тучку исуканог бића
дира у екстази размахнуто дно.
У засенку бити ниче сјај открића:
пресрела ме светлост, уздрмала тло.

И грана у цвету, пољубљена оком,
хвата се за мене пре задњег тонућа.
Сви трнови бића прште сузоскоком
да подоје ветар лудилом чезнућа.

ЦРВЕНИ ФЕРАЛ

Снујемо будни а ткамо наопако –
душу као кошуљу телу,
превише танану за пут трновит,
за живот гарав одвише белу.
Судбу кривимо за силовања,
невино кренули улицом
црвених ферала у тако светачки
скројеним оделу.

ПЕТНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ СУСРЕТИ ПЕСНИКА *ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ* (1998)

Југословенска манифестација књижевног стваралаштва одржана је у Сврљигу 16. и 17. новембра 1998. године, а организатор смотре био је Народни универзитет. У документу који је потписао Организациони одбор и књижевник Зоран Вучић наводи се да су ову манифестацију *остварили књижевни ентузијастички и поштоваоци дела Гордане Тодоровић, знамените српске песникиње рођене у нашем крају. Књижевно дело Гордане Тодоровић, иако прерано заокружено и окончано, заузима постојано место у српској књижевности, а ова књижевна смотра која негује успомену на њу има трајан циљ да открива и афирмише даровите и недовољно познате књижевне ствараоце из наше земље и наравно, да подстиче интересовање за књижевну реч.*

Петнаести јубиларни сусрети песника финансирани су делом од спонзора и помагача, и делом новчане помоћи од стране Министарства културе Републике Србије. На конкурс за циклус песама пристигло је преко седамдесет радова.

Ове године додељене су: награде за циклус песама коју даје Народни универзитет Сврљиг и награда *Гордана Тодоровић* коју додељује Скупштина општине Сврљиг за целокупно стваралаштво жена писаца.

Награде за циклус песама манифестације *Дани Гордане Тодоровић*

Награђени: прву награду равноправно деле **Љубинко Дугалић** (шифра *Први децембар*) и **Бошко Ломовић** (за циклус песама под шифром *Нострадамус*), другу награду добија **Горан Лабудовић Шарло** из Врања (шифра *Хенри морепловац*); трећу награду равноправно деле **Драгиша Мацгаљ** (шифра *Стожер-Штитарица*) и **Миодраг Димитријевић** (шифра *Вага 89*).

Љубинко Дугалић рођен 1958. године у Годовићу, у близини манастира Студеница. Објавио збирке песама: *Умивање кишом* (1987), *Телесна географија* (2005), *Квадрат* (2011), *Силазак на земљу* (2012), *Пилуле за ћутање* (2013), *Јабука* (2014) и *Корекције хода* (2016).

Живи и ствара у Краљеву.

ГРДИЦА

у вене закључан
око очију обигравам.
купујем ваздух
по којем летим.
купујем вирове
по којима се јуначим.
купујем све што је моје.

моје очи
никада неће бити мале
и непокретне.
нико их неће погледати
а да их не усни.
моје очи су кошуље
са рукавима
обавијеним око тела.
за копрцање
и потрошњу крикова.

у вене закључан
око очију обигравам.
верујем у море
од уплаканих китова,
у море које потопљене
бродове претвара
у пешчане часовнике.

никада нећу сазнати

зашто сам овако преживео.
пробуђен недостајем
створитељима,
уснуо по венама тумарам.
зашто нове не изникну.
само крв је крв,
све остало су течности.

ПРОГОРЕЛИЦА

сакрићу руке
у хладне рукавице.
купићу капут
да јасније заборавим
несташлуке лета.
немилосрдан бићу
према ведрим
облацима
и срамежљивим
шумама.
кад заспим у реци
и пребројим
белутку рибе
знаћу колико је времена
протекло између кривих
огледала.

скинућу маску
и кукавичја јаја
скакутаће око мене
као отргнута
штенад.

и након свега
бранићу се
ћутањем
пред органима
надлежним за сузбијање
илузија.

(I награда)

Бошко Ломовић (Брезна, 1944) професор је српскохрватског језика и књижевности народа Југославије, а по занимању новинар и књижевник, који је до сада објавио више од двадесет збирки песама за децу и одрасле, романа и приповедака. Своје песме почео је да објављује још у ђачким годинама.

Прву збирку песама *Сенке времена* издао је 1967. Године. За одрасле је објавио и збирке песама: *Пред нирваном* (1993), *Томбе ла неиге* (1997), *Песме и нјесме* (2010). Посветивши се прози објавио је и збирке приповедака *Чари Пауле Пречисте* (1980) и *Црни скакач на цб* (1983), *Милионер* (1989), *Јелена, мајка које нема* (2012).

Публиковао је збирку песама и прича за децу *Заљубљени бицикл* (1984). Иза тога ће уследити низ збирки песама за децу: *Рађање нјесме* (1985), *На слово, на слово Љ* (1987), *Нешто важно* (1990), *Наташа из треће клупе* (1994), *Мирјана нема појма* (1995), *Мој отац продаје шуму* (1997), *Шта ћу ја у Шангају* (1997),

Питај мога брата (2004). Ломовић је написао и неколико романа за децу: *15 дана ферија* (2010), *Дечак са кључем о врату* (2011), *Видовита Ана или зашто смо украли магарца*, (2012).

Књижевна и ликовна критика: *Читам, гледам, записам* (2006).

Публицистичке књиге: *Хајдук Бојовић* (заједно са М. Поповићем, 1970), *Црвена нит коридора* (1999), *Књига о Дијани Будисављевић* (2013).

У Србији и другим земљама бивше Југославије освојио је чак 160 награда. Његове радио драме емитоване су на Радио Београду и Загребу, док су му многе песме и приче објављиване у листовима и часописима на словачком, јерменском, румунском, бугарском, македонском, турском, енглеском (у Индији) и мађарском језику. Добитник је више значајних награда („Иво Андрић“, „Зија Диздаревић“, „Лаза Костић“, „Булка“, „Маслинов венац“ и друге).

ПОСЛАНИЦА

О Дарвине

О Јахве

Врати ме у шпиљу

Врати ме на дрво

Врати ме у воду

Врати ме у мајмуна

Мајмуна у камилу

Камилу у шишмиша

Шишмиша у ждрала

Ждрала у рибу
У морску салату
У парамецијума
У слузну проторлазму

О Дарвине
О Јахве
Врати ме у Египат
Врати ме у Галилеју
Врати ме у Ханаан

Врати ме на прву страну
књиге постања
Где је Земља пуста и празна
И где само Дух Твој
Лебди над водама.
Да пођем из почетка –
Другим путем

АНАТОМИЈА ГАВРАНА

И без хрта хитроногих
И без сивих соколова
Прогонисмо црну птицу

Опколисмо црну птицу
И са земље и са неба
Пинцетама моноклима
стужицама скапелима
Љугом глађу
Танком надом –
Зграбисмо је.

Изделисмо црну птицу
Црно перје ткачицама
Да разбоји не дангубе
Бело месо фармацији
За пилуле дуговечне
Птици око извадисмо
За циновске телескопе
Крв род луром разложисмо
Ископасмо из ње гвожђе
Упослисмо железаре
Лобању јој отворисмо
Мисао јој уловисмо
За чирове комрјутерске
Кљун и црева
И кост сваку
Џигерице и тестисе
Све сместисмо у конзерве –
На концу јој гласне струне пререзасмо
Да не може крај најавит' кад нам дође
(1 награда)

Горан Лабудовић Шарло је рођен 1970. у Врбасу. Данас је један од важних српских писаца. Објавио је девет књига поезије и два романа. Заступљен је у антологијама: *Пелуд света* Пере Зупца, *Антологији Милоша*

Јанковића 365 *Љубавних, Винопов* Радомира Андрића, *Антологији српске поезије* Ненада Грујичића, *Антологији Призрене стари* Леле Марковић и Радмиле Кнежевић, *Антологији Гласници невиђеног* и *Путеви*

после Дејана Богојевића и Душана Стојковића, Антологији *Најлепше љубавне песме српског језика* Данила Јокановића, Антологији *Прва књига Матице српске 1957–2007*, Антологији *Знам да нас има* Небојше Деветака, Антологији новије српске поезије Андреа Беате Бицок, Антологији *Фигуре у тексту – градови у фокусу* Миљурка Вукадиновића и Видака М. Масловарића Песме су му превођене на енглески, француски, украјински, руски, словеначки и русински језик. Поезију и књижевну критику објављује у домаћим и иностраним часописима и књижевној периодици. Горан Лабудовић Шарло је добитник награде *Златна сова* Завода за уџбенике и наставна средства (Бања Лука) за најбољи необјављени роман за рукопис *Ветрушка у данима неба* (2019). Члан Удружења књижевника Србије.

СВЕТОМ САВИ

У тајном манастиру
малени звоник
где Свети Димитрије
Свети Јован и хајдук Станко
бацају камена с` рамена.

Веома су гласни,
па се чују њихови
унутрашњи гласи.

Врт манастира скрива
дрво лимуна
са формираним плодовима.

Овде крeпим себе
пре повратка
у нешто апсолутно.

(II награда)

Аналитички приступ сагледавања послатих радова, усаглашеност контрадикторних мишљења, ефикасан и озбиљан рад жирија, организација манифестације са топлим пријемом учесника, свечаност отварања, континуитет одржавања, неговање односа поштовања према културним посленицима и њиховом стваралаштву и раду, али и према културној традицији сврљишког краја уопште, изродио је однос пијетета према овом културном догађају. Да је награда истински узбудљив доживљај за књижевни свет и довољан разлог за њену важност и кредибилитет, показују и реакције учесника, њихова мишљења и намере. С обзиром да је био спречен да присуствује додели награде, Горан Лабудовић Шарло, обратио се писмом захвалности једном од организатора ове песничке манифестације, Зорану Вучићу:

Поштовани gospodine Zoranu, Vrnja, 2. 12. '98.

Као што сам јао, симпатично и прилично нашег пис-
мачког разговора, висок био у могућности да дође
и завршно вели манифестације. Разлози су броти, и
сасвим приватни, породични, жонки бан-декао бих.
Зато Вас молим да одвојите мој недопадан.

Безици да сам ружа од напратени, змолно бих
Вас да ми напрату почувате поштом на моју ад-
ресу: ГОРАН ЛАБУДОВИЋ ШАРЛА, ПЕТЕ ПРОЛЕТАРСКЕ БРИГАДЕ 10,
21460 ВРЊА, ТЕЛ. СРП) 797-727. Истовремено, уз напрату,
уклопио постоји могућност почувати ми збојни-
ци или публикацију у овој фестивалу како бих ја по-
пуларизовао се баш у Врјасу, вет и у Сомбору, Н. С.
Ср, Суботици, В. Пољани, Ср. Митровици итд.

Можно је се заузети да се Фестивал у Свржи
популаризује.

Могу велику захвалност изрећи уз увереним
глановима фирма.

Поздраван Вас,

Горан Лабудовић
Шарла

Писмо Горана Лабудовића Шарла књижевнику Зорану
Вучићу

Драгиша Маџгаљ рођен је 1938. године у Мојковцу. Спада у ред значајних црногорских писаца. Преминуо је 2006. године.

Драгиша Маџгаљ је писац, који није у нашим смутним временима прочитан, нити је његово дјело на ваљан, критички начин валоризовано, али, сигурно, ријеч је о једној јединственој књижевној авантури, о једној искреној и чистој, исповједној, готово калуђерској форми... Није само књижевно дјело Драгише Маџгаља особено, и његова личност зрачила је особеношћу, за коју сам ја вјеровао, да представља савршено осјећање мјере... (Бећир Вуковић, Слово језика српскога, Никшић, август 2006, стр. 90)

НОЋНИЦЕ

1.

Затекнем себе често
у кожи сибирског вука:
жут од бестрага и прашине
предао се пустињи и урлику.

Од недавно почеле и лисице
да иду за мном – сустопице
не више као некад – крадом
расту им просто зазубице
за мојом утробом.

Али нећу издржати
чекајући прилику:
издаће их похлепа
за насладом

као и све лисице.

2.

Чује се како дежурна сестра преврће листове
неке књиге, вероватно љубавне,
једино се оне читају овде, у болници,
где нам редовно Ваде крв
у сјају дугуљасте епрувете.

Слутим јој округла колена и дуге листове
ногу што су летос таласале море
у наручју сунца и снопу мушких погледа.

Сутра је, кажу, празник – Дан болнице!

У чија ли се срца уписује
та протоколарна слава?

Хоће ли нам дати неко друго,
празнично лице,

натаћи нам какво цвеће, уместо глава,
па ако нас не поберу нежне женске руке,
осванућемо као купа рано помрлих трава.

Позвали су и овдашње сликаре,
да за наше болесне дамаре
одаберу ведре боје.

Нешто као код Милене Павловић–Барили:

осмехнут пастир у врбовој сени,
а вече је, шуште ветрови
и кроз њих плачу негде заточени.

Ех, да је жив Бранко,
па он да нам дође,
да нас мине жеља

од баште сљезове боје.

А уз то, да је још и рано пролеће,

па да је неко вешто загари,
да нас земља мирисом бразде послужи

и погледа млада жене,
над њом раскорачена,
с белим стегнима што стежу
похотну ружу од карабоје.

3.

Јавља се опет онај из Јошанице,
најављује повратак елементима.
Све је чисти лед, депресија,
што белину блажи.
Соба у којој непомичан лежи,
дише као распорен бик,
креће нека нова енергија.
Звечкају домине, црно-бела недеља
стоји непомична, одељена
свим могућим варијантама од весеља,
горда, као краљица на шаховској плочи:
ловци су појели сами себе,
а белом коњу низ гривну точи
црна кружница – формула празнине.

(III награда)

Књижевна награда *Гордана Тодоровић* за целокупно стваралаштво жена писаца

Књижевна награда Скупштине општине Сврљиг – *Гордана Тодоровић* додељује се сваке друге године, женама књижевним ствараоцима. У оквиру традиционалних, јубиларних петнаестих *Дана Гордане Тодоровић*, поред награде са конкурса за циклус песама, свечано је уручена награда за животно дело завичајној песникињи, Злати Коцић.

Радозналој публици, представили су се гости – песници, учесници програма Манифестације: Адам Пуслојић, Радомир Андрић и Предраг Богдановић из Београда, Миња Илијева и Русомир Арсић из Ниша и Обрен Ристић из Књажевца. Након Лесковца и Ниша и у Сврљигу промовисана је књига *Матерњи језик*, која представља антологију савремене дијалекатске поезије, приређивача Зорана Вучића. О овом значајном делу говорио је Саша Хаџи Танчић.

Злата Коџић рођена је 1950. у Жељеву, осмогодишњу школу завршила у Сврљигу, гимназију у Књажевцу. Дипломирала на Филолошком факултету у Београду, на групи за руски језик и књижевност. Усавршавала се на студијским боравцима у Русији (у Москви на универзитету *Ломоносов* и институту *Пушкин*, у

Ростову Великом на институту *К. Д. Ушински*). Од 1975. до 1985. била професор у Другој београдској гимназији. Од 1985. до почетка 2006. радила у редакцији *Нолита*, као лектор-редактор и као уредник. У преосталом, краћем, периоду до пензије била у статусу слободног уметника. У периодици и књигама, од 1971. до данас, објављује поезију, поетску прозу, драмске поетске текстове, студије о домаћој и иностраној поезији и прози, преводе с руског и на руски језик и приређене изборе поетских текстова.

Песничке књиге: *Клопка за сенку* (Београд 1982), *Оро око гротла* (Београд, 1990), *Ребро* (Београд, 1993), *Гнездо и купола* (Београд, 1995), *Полог* (поетска проза)

(Београд, 1999), *Ваздушне фреске* (Београд, 1999), *Лазареве лестве* (Београд 2003), *Мелод на води* (Београд 2008), *Лазареве лестве* (друго изд., 2010), *Бело пуле* (Краљево 2014), *Биберче* (Београд 2014), *LE PIÉTON AU LARGE*, *Пешак на пучини* (Београд 2014), *СИРИНОВА СКАЛА/ СКАЛА СИРИНА* (Смедерево 2014). *Чауира-аура-ура* (*Повеља*, додатак бр. 27), (Краљево 2016), *Хармон* (Чачак 2017), *Простори душе* (поетска проза)(2019) и две поетске књиге: *Грумен* и *Галгал* (2020).

Књига огледа: *РТАЊСКА СВЕТИЛА*, о поезији Миодрага Павловића (Ниш 1996).

Приређене књиге: *ПОСВЕЋЕЊЕ ПЕСМЕ* – избор поезије Миодрага Павловића (Ниш 1996), *ПОЈТЕ И УТРОЈТЕ* – Хиландар и Света Гора у поетским записима од Светог Саве до данас, Светигора, 1998.

Поред својих бројних дела, Злата Коцић је објавила и више од тридесет књига превода класичне и авангардне руске поезије и прозе. Као песник и преводилац заступљена је у домаћим и страним зборницима и антологијама. Песме су јој превођене на руски, енглески, француски, бугарски, кинески, јерменски, немачки, румунски, пољски језик. Наступала је на нашим најзначајнијим књижевним манифестацијама, имала низ својих књижевних вечери, али и представљала нашу земљу на више међународних песничких манифестација и симпозијума.

Спада у ред наших најзначајнијих књижевних стваралаца и преводилаца, о чему сведочи значајан број престижних награда за књижевно стваралаштво.

ТРМКА

1.

Рој одбегао. Ветри одуваше из похабаног речника и скромну избу пчелињу, реч густу: трмка. Више не бode очи својом захтевном облином, купастим врхом више не заводи чежњиве погледе у небо, куда жителке њене попут анђела одводе на починак збуњене пчеларе земне. Куда и сама зачудно лако узвину свој помало незграпни звонасти стас и сен своју, антерију сохе лепеновирске. И деда Милољуб, као и трмка сав лепљив од меда непропадљиво, одлете за њом.

2.

Из недогледа у недоглед за ројевима давно одбеглим, обоје душу зузукаву зацељују. Он, још спретним прстима, податне зраке округ савија као пруже врбово, павит ли. Нову вршкару плете. Некад, облепљивао је плевом, трином и балегом, прекрстивши их и сузама захвалним умесивши, сад зраке сплетене обавија облаковом пеном. Чудо као чудо, никога не пита и ничији не чека савет. Рој одбегао, али бака Босиљка не престаје да пева пољем, рој и рај дозивајући, мирисним својим именом и маточином вековном неувелом изнутра облажући трмку.

3.

О, ни краја пољу, ни краја радости с којом се поље под облаке узноси,

и девојка с њим, сва одевена у пчеле,
и момче одозго сусреће је, опасно
младицама врбе напупеле, и
нећеш на небу ни на земљи наћи
ношње лепше. Како да не поскочи и
та у прсима ти трмка. Цар-звоно.
Ројеви одбегли, али пчелу матицу
чим под језиком осетиш како
замигољи се снено, истом зањише се
тај зујак под ребрима, с краја ли
на крај куполе небеске, и знаш:
слатка је звоњава која сасуде земне
и саће небеско до врха напуни,
а име јој је довек исто – љубав.
Мато, бубице, мат, мат!

(Из књиге *Грумен*)

ПОСВЕТА

Земљи

Не могу да дотакнем гласне жице:
пупчану вршцу што ме спаја с небом.
Дотичем језик:
из прста шикне укус чађи.
На млеко мирише чађ, на тамјанику.
Кипе речи: вериге, бундрук, бунар, дивана,
вуруна.
Хоћу грло као гајде а језик
гуди по кожи пржећи је.
Откуда пламење: споља, изнутра?
Висе мешине огња у којима клокоће вода:
гласови примирени на ужадима од чађи.

Такнем ли пурак ма и једне речи
завониће нутрине небеса.

(Из књиге *Оро око гротла*)

Учесници манифестације били су значајни
српски писци: Радомир Андрић, Миодраг
Димитријевић, Љубинко Дугалић, Бошко Ломовић,
Милен Миливојевић, Иван Јоцић и други.

ШЕСНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПЕСНИЧКИ
СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(1999)

Те ратне године ипак су
24. септембра одржани песнички
сусрети *Дани Гордане Тодоровић*
под називом *Година сврљишких*
стваралаца. Програм је
подразумевао пријем учесника,
завичајних песника у Скупштини
општине и промоцију новог
издања *Сврљишких одломака*
јеванђеља и избора песама
песника Сврљижана *Сневања* и
Бдења.

2000. године песничка манифестација није одржана због 5. октобарског преврата у Србији. Од тог преокрета многи су очекивали бржи друштвени развој у свим сферама друштва па и култури. Нажалост, испоставило се да је то била само утопија, а свеопшти дугогодишњи утисак може се најблаже дефинисати као разочарање. Након ових наизглед крупнијих друштвених промена са више оптимизма кренуло се у припреме за наставак одржавања традиције у култури Сврљига уопште, па и реализације ове песничке манифестације. Од представника новонасталих државних органа очекивала се несребична подршка.

СЕДАМНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПЕСНИЧКИ
СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2001)

Одржавање седамнаестих књижевних сусрета *Дани Гордане Тодоровић*, предвиђено је за 28. и 29 јун 2001. године, са напоменом да ће резултати конкурса бити познати средином јуна исте године.²⁰ Пре почетка Сусрета предвиђено је саопштење имена треће по реду, добитнице књижевне награде *Гордана Тодоровић* (за укупно књижевно стваралаштво женама) коју додељује Скупштина општине Сврљиг.

²⁰ Славиша Миливојевић: Захтев за финансијску помоћ у организовању седамнаестих књижевних сусрета *Дани Гордане Тодоровић* (Министарству културе Републике Србије), Сврљиг, 04. 05. 2001.

Према трошковима предвиђеним Финансијским планом за ову манифестацију (142.000 динара), за штампање *Зборника награђених и похваљених прича* предвиђена је сума од 20.000 динара. Организациони одбор Сусрета писаца *Дани Гордане Тодоровић* (у истом *Захтеву*) каже да ће се део потребних средстава обезбедити *из буџета Општине и од дародаваца и помагача, али ће добар део средстава недостајати*. Не зна се да ли је Министарство за културу Републике Србије упутило неопходну помоћ за реализацију програма манифестације. Зна се да *Зборник награђених и похваљених* није публикован, што наводи на закључак да је помоћ или изостала или није била адекватна потребама.

2001. године активно је радио Књижевни клуб *Гордана Тодоровић* који је окупљао око тридесет млађих књижевних стваралаца који су се својим даром потврдили у књижевној периодици и првим песничким књигама. Клуб је водио књижевник Зоран Вучић.

ОСАМНАЕСТИ ЈУГОСЛОВЕНСКИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ (2002)

Поред обавезног уручења награде, програм 18. књижевних сусрета састојао се од ликовне изложбе, музичког програма за младе, вечери посвећеној добитницима награде за циклус песама и представљања првог броја часописа *Бдење* (26. децембра). Манифестација је трајала од 24. до 27. децембра; почела је ликовном изложбом, а окончала се свечаним

уручењем књижевне награде и богатим програмом. О часопису, његовом значају за локалну заједницу, али и српску књижевност, говорио је главни и одговорни уредник Зоран Вучић и помоћник главног и одговорног уредника Радослав Вучковић; представљени су и остали уредници: Злата Коцић, Горан Максимовић, Обрен Ристић, Дамир Јоцић и Драги Петковић.

На конкурс за циклус песама млађих песника до тридесет година, жири у саставу Зоран Вучић, Радослав Вучковић и Дамир Јоцић, донео је одлуку да од приспелих радова, награди и похвали следеће циклусе песама: прва награда **Озрену Петровићу** из Медошевца за циклус песама *Свет око себе*; друга **Далибору Филиповићу** из Књажевца (циклус песама *Прогон*); трећу награду добила је завичајна песникиња **Маја Милошевић** (Сврљиг) за циклус песама *Дечак се игра пушком у дворшиту*. Награде су додељене 27. децембра 2002 године.

Озрен Петровић, рођен је 1972. године. Један од победника и на конкурс за прву збирку и есеј о Дису. Објавио је збирку песама *Прелазно доба* (Чачак, 2004). Живи у Медошевцу код Ниша.

ТВ

Он је за тебе био јад и остао
али због лавежа
дежурног комшијског ротвајлера
то нико никад није чуо
шибао те вукао по блату
чупао нокте хранио нејодираном сољу

но сузу није искамчио
понекад је био добре воље
усмеравао је напон
право у твоје посустало срце
које обично одмараш на симсу
на истинску жалост
никад није одмарао
кад би почео да зева
након недељног умивања
његовог мрког киклопског ока
шамарао је ушима ролетне певушећи
дечју бираницу за игру – жмурку
бивао је раздраган
причао је омиљену причу
о павијанима са обода Калахарија
који краду кукуруз Бушманима

са рукама полуделим од журбе

СВЕТ ОКО ТЕБЕ

Кад гомила притисне жамор
шикља низ еустахијеву трубу
пакујеш се крећеш узводно

трну зуби од празних речи
крв се даје за обећања
очи испадају због заклетва

упињаш се да затрпаш изворе
гуташ даљински управљач
да одмориш мозак срце руке

испијаш громове нуклеарни отпад
ритам нехармоничне музике но уста
су сува ноге непријатно знојаве

твој напор је у збиру залудан
жуљеви су постали састајалиште
опаких бактерија и пљувача

ЛОНАЦ, ЛОНАЦ, ЕКСПРЕСНИ

Моје поцинковане уши региструју само
експлозију. Ево како је то почело:
Стигао сам са неуморне покретне траке
право на усијану плотну у велику
кухињу са бубашвабама на првом одоздо
мезанину небодера. Памтим да су дан и ноћ
тумарале чудне особе у белом витлајући
зубатим ножевима и углачаним сатарама.
Дојили су ме псовкама трубачима јецајима.
Онда су седали на моју отворену главу
широким поклопцима.
Да не порастем и ништа не испричам.

(I награда)

Далибор Филиповић Филип је
рођен у Бору 02. 11. 1976. године.
Пише прозу, поезију, хаику,
лирске записе, афоризме и кратке
приче. Радове је објављује у
многим домаћим и иностраним
часописима. Његово
стваралаштво и успеси

забележени су у преко 100 новинских чланака и у документарном, кратком филму *Дај да будем слово*.

Добитник је преко 60 награда и признања на домаћим и иностраним конкурсима. Песме су му преведене на енглески, бугарски, румунски, словеначки језик. Уредик/издавач преко седамдесет књига. Утемељивач нове авангардне форме: НЕО-СОФИЈА (колажна поезија).

Аутор је књига: *Дај да бидем слово* (1997), *Нема краја ноћи* (1998), *Elle* (2000), *Предворје зеница* (2002), *Антологија савремених песника Књажевца* / коаутор (2003), и *Узвик из средине реда /Нео-софија* (2005), *Фото-монографија књижевног клуба Бранко Миљковић* (2006), *Мали Бог: Фото-монографија поводом петнаест година књижевног рада Дејана Богојевића* (2006), *С оне стране* (2007).

Члан је *КЗЈ Београд*, Књижевног клуба *Бранко Миљковић* Књажевац; *Инорог* (Бор), *Акт* (Ваљево), *Арт алтер* (Пирот). Живи и ствара у Књажевцу.

ПРОГОН

(Радомиру Андрићу)

НА НИЗБРДИЦИ У ТЕК САЗИДАНОЈ КУЋИ НА
ЗАБРАЊЕНОМ МЕСТУ
ПРОМИЧУ СЛИКЕ НАЈДРАЖЕ У ЗИМСКОЈ ПРИЧИ
ЛАМПА СКРИВАЛИЦА
И УЧЕЊЕ О САМОЋИ СА РУКАМА ИЗА ЗИДА НА
ГРАНИЦИ ВИДОКРУГА

ВЕЧИТА ТРКА У ЛЕТУ ДО НЕМОГУЋЕ ВИСИНЕ

ПОД ОРАХОМ ИСПОД СНЕГА ПОСЕЧЕН ВОЋЊАК
У ЊЕМУ КУРЈАК ДВОГЛАВИ – ПЛАМЕН
СУМАНУТИ
ЗАСЕДА-ИШТЕ АНЂЕЛА ЗА ДОРУЧАК

ПОСЛЕДЊИ ЦРЕП И ТИХИ ОДЛАЗАК НЕИМАРА У
ВИДУ ДОСЕТКЕ
ПРЕОБРАЖЕЊЕ-СНЕНО ДЕТЕ НА КУЋНОМ ПРАГУ
АЛ' ПРЕТЕСНА ВРАТА – ОДБРАНА ЛУКАВА

У ЗАВРШНОМ ЧИНУ ВЕЛИКЕ ПРЕДСТАВЕ
СОПСТВЕНО БЕСНИЛО ИЗЈЕДА ДВОГЛАВО
ЧУДОВИШТЕ
ШУГАВА МУ ОВЦА РЕЧИ КИДА

НА КРАЈУ – БИЧ И БУБАЊ ОВАЦИЈЕ НАРОДНИХ
ЦАРЕВА
КОЛИМА ЈЕ БОЉЕ ДА ЗАУСТАВЕ ДАХ

.....

у ризници заувек откључаног вида
прогони нас клупко слепог божанства
у црној кутији где нема неба
поставимо сенка многих који ћуте – што тише
и ГЛЕ п весела трава

о

н

а

д нас

(II награда)

Маја Милошевић
(Сврљиг)

ДЕЧАК СЕ ИГРАО ПУШКОМ У ДВОРИШТУ

Два су врапца живела у шуми.
Сами.
Били су пријатељи од рођења.
Заједно су се сукобили са животом.
Уклањали камење са пута.
Заједно.
Заједно.
Задовољни својим животима.
Обећавали су да ће умрети
као што су и живели.
Тако су говорили.
Без размишљања.

С јесени шума је посечена.
Један од њих је повређен.
Умирао је.
Његов друг је побегао,
сам.
Рањени врабац се молио
за живот свог
још довољно неодмаклог друга.

Могао је да се врати.
Али не,
то није био његов избор.
Знао је да ће лакше сам.

Летео је брже.
Дошао је у град...
Дечак се играо пушком у дворишту.
(III награда)

ДЕВЕТНАЕСТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2003)

На књижевној смотри *Дани Гордане Тодоровић* одржаној 15, 16. и 17. октобра 2003. године додељене су: награде за циклус песама и награда за целокупно стваралаштво књижевницама.

Награде за циклус песама

На деветнаестој књижевној смотри *Дани Гордане Тодоровић* за циклус песама јавило се 130 песника из Србије, Црне Горе и Републике српске, што јасно указује о стеченом високом реномеу међу млађим ствараоцима.

За циклус песама награде су припале: **Зденки Газиводи** (прва награда); **Александру Шаранацу** из Крагујевца (друга); **Оливери Вуксановић** из Чачка (трећа награда). Похвалу за високи књижевни квалитет циклуса песама добили су песници: Јелена Димитријевић из Параћина, Марко Вуковић из Крагујевца, Јован Поповић из Панчева, Станислав Гавриловић из Бања Луке, Гордана Тасић из Ниша, Милован Станковић, Искра Пенева и Бистра Илин-

Шећеровски из Београда и Маја Милошевић из
Сврљига.

Зденка Газивода
(Београд)

ЛАН

Носим бело ланено одело. Као
Дубровчанин,
дошетао сам је до градске каване
на кафу. У белом.

Ја наручујем сладолед: ванила
малага
и кугла шлага; и шлаг је бео.
Некад се служио у ћасама

од метала као са ду из мензе
сладолед
и у оном граду, поред реке –
Кад бих почела да набрајам:::

Лето и
Београд град! Лето и
Лондон град! Лето и
Куско град! Цетиње град!
Малага град!

Зима и
уста помодре, боје су
цвета лана који нека
бака трла – Трла баба лан
да јој прође дан!

А ја, на забитом раскршћу
прашњавом
седим на камену, у белом
ланеном оделу. И чекам ђавола

на раскршћу. Често је лепог лика
ђаво
али не буним се. Помало имам
мушки укус: Није важно шта је у глави.

АДИДАС АБЕБА

Три улице распоређене као
три црте
на патикама. Трчим
једном од њих.
Средњом.

Пете су пробиле ђонове. Сада
гребу асфалт, успут
самоповређујући се. Грабим
напред. Маратонски.

Неко саобраћаи
паралелним улицама. Ја то не знам.
Стављам на главу
белу повезачу – штити ме од сунца.

Када сам већ
дугопругаш: да искористим
три пруге (нису распоређене као

три црте
на патикама) Пруга

Београд – Бар. Венеција
– Истанбул, линија

Оријент Експреса. И
Адис Абеба – Цибути.
(I награда)

Александар Шаранац, рођен је 1974. године у Крагујевцу. Пише поезију и бави се превођењем са пољског и на пољски језик. Објавио је књигу песама са Николом Живановићем *Алеја часовника* (Крагујевац, 1998).

Објављује од 1995. и досад има четири књиге поезије и већи број књига превода, антологија. Добио је двадесетак награда, од

којих су најзначајније награда Фестивала југословенске поезије младих у Врбасу, као и *Српско перо* у Јагодини и *Златна струна* у Смедереву. Дobar је познавалац пољске књижевне сцене.

Шаранац највећим делом представља генерацију која је 1986. године основала часопис *Бру Лион* (Писмо Носом) и која је извршила револуционарни преокрет у пољској књижевности. Од 1989. године часопис се полако гаси, а већина аутора прилази етаблираним гласилима новог поретка насталог после пада комунизма.

Добитник је и друге награде на конкурс песничке манифестације *Дани Гордане Тодоровић*.

ПОХВАЛА ЧОВЕКУ

Леп си, човече,
Дивља животињо,
Последњи окрутни сине хаоса.

Лепе су ти руке
Ослоњене на тастатуре рачунара,
са ноктима исеченим кратко
Да не сметају при куцању;

Леп ти је профил загледан у екран
И зуби што жваћу сендвич –
Твоју усамљену вечеру.

Такав си миран,
Притајен,
Наизглед невин.

Али кад ти се жеља јави у грудима,
Када се страст разбукта у теби,
Негде неко умре.

Кад год ти на нечему око чежњиво застане –
Негде неко умре.

Желим да будем ту
Када та смрт буде твоја.

Поћи ћу са тобом у олују,

У бродолом,
Да осетим како се
У узалудним напорима
Расипа твоја невероватна снага.

Поћи ћу са тобом на врхове планина
Одакле се пружа
Бескрајна жеља за летом,
Ма какав кратак био.

Леп си, човече.
Застајем пред огледалом
И мирно то изговарам.
(II награда)

Оливера Недељковић (рођена Вуксановић) рођена је 19. јуна 1973. године у Чачку. Након завршене Гимназије у родном граду, дипломирала је на Групи за српскохрватски језик и југословенске књижевности на *Филозофском факултету* у Нишу. Књижевним радом почиње да се бави 1995. године.

Поред збирки песама објављује есеје и књиге за децу. Као библиотекар почиње да ради 1999. године у Градској библиотеци *Владислав Петковић Дис*. Бави се и библиографским радом. Аутор је низа публикација које представљају прилоге за библиографију значајних савремених песника (Милосава Тешића, Радмиле Лазић, Мирослава Максимовића, Милана Ђорђевића и Саше Радојчића).

Објавила је збирку поезије: *Водени цвет* (Чачак , 1996) која је као рукопис награђена на 33. Дисовом пролећу; књигу *Светиљка за Александра Ристовића : биобиблиографија* (Чачак, 2012) и више радова који осветљавају дело знаменитих стваралаца из српске књижевне прошлости (Владислава Петковића Диса, Данице Марковић, Драгослава Грбића, Стевана Луковића, Косаре Цветковић, Милице В. Мишковић, Десанке Дугалић, Радоја Јанковића, Злате Коцић и других; *Лирика Аца Шопова* (Ниш 1998), *Смисао самоће у делу Исидоре Секулић* (Ниш, 1999); *Прибор за читање* (Краљево, 2002), *Срце и кажипрст мој мали су прибор за читање* (Краљево, 2002); *Сувласници белине* (Београд, 2006).

Поезију и есеје је објављивала у књижевним часописима и листовима Књижевни магазин, Летопис Матице српске, Кораци, Поља, Београдски књижевни часопис, Мостови, Повеља, Сент, Траг, Наш траг, Бдење, Међај, Исток, ProFemina, Дисово пролеће и др. Песме су јој превођене на пољски, шпански, македонски и руски језик. Живи и ради у Чачку.

ДОМАЋА РАДИНОСТ

Нисам пунила јастуке перјем из сопствених крила,
а ни на мртво увезивала чворове живота.
Очицу по очицу нисам хеклала празнину,
нити под кожом маст у девет препирала вода.
Нисам сољу белила мрље од олова и кармина,
нити сам као модлом служила се срцем.
Нисам од коштица готовила слатко,
ни намотавала конац за шивење рана.

Нисам припијала хладну нити уврелу пену,
нити абажуре обдан крпила за улична светла.
Ни босиљак сејала нисам, ни друго зачинско биље.
И нисам пустила домали дужи од кажипрста.
Поваздан скршена, ја чекала сам
мушке озебле као што чекају руке.

(III награда)

Награда за целокупно стваралаштво жена писаца

Књижевна награда *Гордана Тодоровић* (додељује је СО Сврљиг) за целокупно стваралаштво жена писаца додељена је Даринки Јеврић, песникињи из Приштине.

У оквиру програма представљен је и најновији број *Бдења* (3/4; 2003). Посебно вече било је посвећено књижевном стваралаштву Гордане Тодоровић о чему је говорио Славољуб Обрадовић, професор Филозофског факултета у Нишу.

Даринка Јеврић је рођена 21. октобар 1947. године у Глођанима код Пећи (Метохија). Била је истакнути новинар, радила је у *Јединству* (културна рубрика). Објавила је преко 200 разговора са уметницима, писцима, сликарима и глумцима. Писала је и позоришну критику. Упркос свим искушењима и недаћама по доласку УМНИК-а и КФОР-

а јуна 1999. године, остала је да живи у Приштини.

Била је уредник у часопису *Стремљења* и члан уредништва *Сцене*. Њене песме *Слободарска*, *Дечанска звона или светковина срца* и *Ратникова љуба* ушле су у антологију *Српске песникиње од Јефимије до данас* (приредили Стеван Раичковић и Слободан Радаковић 1972. године), пре но што је објавила прву самосталну збирку песама. Песме су јој превођене на више страних језика. Заступљена је у антологијама савремене српске поезије у Русији, Украјини, Турској, Индији, Шведској, Чешкој, Италији, Јерменији и Енглеској.

Објавила је књиге песама: *Додир лета* (заједно са Р. Делетићем и Б. Тодићем) (Приштина 1970), *Преварени тишином* (Београд, 1973), *Нестварни записи* (Приштина, 1976), *Ижице* (Београд / Приштина, 1990), *Хвостанска земља* (Београ, 1990), *Слово љубве* (Титоград, 1990), *Јудин пољубац* (Београд, 1998), *Царина на Дрини* (1998), *Дечанска звона и друге песме* (Нови Сад, 2004), *Псалам бездомника и друге песме*, (избор) (Приштина / Београд, 2006).

Поред награде *Гордана Тодоровић*, Даринка Јеврић је и добитница је више значајних награда као: награда листа *Младост* (1970), награда Смедеревске песничке јесени (1972), награда Друштва књижевника Косова (1973), *Лазар Вучковић* (1975), *Децембарска награда Косова* (1979, а које се одрекла 1986.), *Вукова награда* (1982), награда Лимских вечери поезије, награда Ратковићевих сусрета, *Грачаничка повеља*, Награда *Милица Стојадиновић Српкиња*, *Матићев шал*, *Печат вароши ремскокарловачке*. У плејади српских песника, Даринка Јеврић спада у ред најзначајнијих српских песникиња друге половине 20. века.

Умрла је у Београду 16. фебруара 2007. године, али остале су њене величанствене књиге, њена поезија високог духовног домета, жежени пламен њеног лирског јаства и непоновљивост њеног гласа у српској књижевности.²¹

ДЕЧАНСКА ЗВОНА

ћутим

вјековима ћутим твоје име
слутим како ми послѣје киша болујеш косу
и како од лелека звона занијемим и ослијепим потом
и ни молитве не разумијем
кад падам у бездан за твојим челом
због тебе кћери јерусалимске
све чедне а удове јесу
и утве златокриле рањавају паучину
снимају
како ти из образа кљују вино
и круне од руку дукате од чиста злата
невјестинске
чемерне кад у невакат дођу
руке ми под најдоњи камен дечански гњију
ти светац и помор библијски
ти седми светогорски монах
ти мојих девет Југовића и бол царице Милице
љепота
што је не видјеше очи ни цара ни ћесара
нит младе Гојковице
походе ли те кћери јерусалимске
љубави

²¹ Зоран Вучић

руку само преко бока да ми пребациш
могла бих ја да цвјетам и бременим сваког прољећа
грло само да ми дахом опалиш
могла бих ја дојити и девет Обилића
(леле ако залелечу дечанска звона
па ти се лик са фрескама помути)
а понека птица заборави лет
остави гору и олтар сања
везиље му украду очи
на превару га преко ријеке преведу жедна
а крв би његова укротила све водопаде свијета
а клијале су под бедемима неке очи
и завидјела му Гојковица
за осјеку што дугујем крви
грешна се дому враћам
са клетвом дечанских звона у ушима
прашћај љубави

МОНОЛОГ ПЈЕСНИКА

Шта сам то зидао?
плашим се да именујем

около распршена грађа: старинске књиге, пороци,
снови, године, живи креч – најприје разлажеш
па сабираш значења тајна –

таквим малтером спајам опеке пролазности –
уз саму ивицу неба видиковац постављах
да птице слете на озарење,
сврати и одахне сам Бог.

Тапије и скице нијесам прибављао,
никаква уздарја – увијек
почињући ни из чег: чежњу сам у облик преобраћао,
жудњу трепераву – ко древни неимари.

Па гдје је грешка?

висак се вазда у понору њише
обноћ темеље нагриза мјесечина
виле бацају чини.

Шта сам то зидао и
гдје бијах подучен грешно.

ГЕНЕРАЛИ

Одавно погубили бусоле
ал с колајнама и свитом
пристижу на удовичке гозбе
у помен Часних
палих за Ничију част
орни
као веселе домаћинске мобе
генералисимуси изгубљених битки
дјецоубице и дужници посмрчади:

Звечкају ордењем
балегаре о слави за столом
док домодржице и кућанице
над пепелиштем дома и гроба
грло подвезују
нијемим боллом.

У оквиру програма *Дана Гордане Тодоровић* представљен је најновији број часописа за књижевност, уметност и културну баштину *Бдење*. На посебној вечери било је речи и о књижевном стваралаштву Гордане Тодоровић, а о њеној поезији говорио је Славољуб Обрадовић, професор Филозофског факултета у Нишу.

ДВАДЕСЕТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2004)

Двадесети јубиларни *Дани Гордане Тодоровић* одржани су средином октобра 2004. године, сакупивши значајан број књижевних стваралаца и песника млађе генерације који су награђени на конкурс за циклус песама. У оквиру смотре представљена је и прва збирка песама *Раскорак са сенком* младе сврљишке песникиње Маје Милошевић, која је претходне године добила прву награду *Лимских вечери поезије*. О књизи је надахнуто говорио књижевни критичар Петар В. Арбутина.

Према одлуци жирија за циклус песама, који је радио у саставу Зоран Вучић, Радослав Вучковић, Дамир Јоцић и Иван Вишевски, награде су добили: **Ненад Максимовић** из Бора (прва награда) **Далибор Филиповић Филип** из Књажевца (друга); трећа награда припала је **Гордани Тасић** из Ниша. Завидном књижевно вредношћу, по мишљењу жирија издвојили су се циклуси песама Милоша Митровића из Младеновца, Драгише Марковића из Житковца, Дејана

Богојевића из Ваљева, Данијела Игњатовића из Сврљига, Тамаре Жикић из Књажевца, Бобана Максимовића из Београда и Маје Милошевић из Сврљига.

Уз разрешење шифре и адресу, првонаграђени Максимовић послао је и своју биографију: **Ненад Максимовић** рођен је 1977. године у Бору. Објавио је једну књигу песама „Врч“ (ШРИФ, Бор 1996). Као средњошколац добио је плакету Момчило Настасијевић за освојено прво место на Шестим песничким сусретима средњошколаца Југославије. Добитник је још неколико признања и песничких награда. Заступљен је у више зборника и часописа, не само својом поезијом, већ и кратким причама и есејима. Студирао је филозофију. Живи и ствара у Бору.

ВАРИЈАЦИЈА

Милостиви Господ не прашта кривицу значења. Низ
бучне улице
Протичу брзи дани и вртлог што клизи низ град с
лакоћом нас
Однесе. Речи су пребрзе да би их заустављали и
исувише јефтине
Да их не би продали или купили. Лед се олично продаје
упакован
У искричаву амбалажу, зашто би се онда трудили,
зашто не би
Трубили у олуке и уживали милост Господњу?

*Али не! Не бежи у тунел душе мој светли!
Усправи се! Ти си онај што души даје плам!*

*Не посустај пред тим демијургом што би да све
значење претвори у знак!
Не дозволи да те обузме својим жаром што хлади!*

*У лед се претвара свет!
Сав жар овог света је лед.*

Милостиви Господ не прашта пламену кривицу
Јер је папиран Дух његов и само му пламен може
одузети
Моћ стварања светова. Моћ растварања светова. Велики
Председник
Над председницима даде нам смех наместо осмеха, кез
наместо
Саосећања, зев наместо сећања, типку наместо додира ...
Велики председник над председницима кажњава
награђујући, надзире
Допуштајући слободу. Бирамо наместо да бивамо.
Препуни дани се
Ређају као раке на гробљу.

Милостиви Господ је Господ дугова и господар услова.
Птице
Што се гласе из крошње могу тако у недослух, и овај
орак
Што ми се наслања на раме може да распара небо, то
неће променити
Ништа. Статус те материје је репро. Јер нико ништа не
дугује
Тај не бива кроз Господа и раван је сенци на асфалту,
или пак
Муви која нам омета сан, и пре ће камила проћи кроз
клима уређај

Но што ће тај стићи у Републику Небеску.

Милостиви Господ је брз и достижан. И свака наша
кућа је његов
Храм и сви смо ми његови свештеници. Тонове
литургија читамо са
Топ листа. Певушимо их и када радимо и кад шетамо.
Њима успављујемо
Децу.

Да у њега ми верујемо господ написа на свом телу, рече,
Моје
Тело је Мој Дух, а ова боја је Моја крв. Тиме се
причешћујемо
Додирујући носне длачице и трагове бића на прстима.

Многи су који у њега не верују, али
Никога нема ко му не служи.

*Али не тужи, душе мој, не бежи у тунел!
Не заборављај разлог! Сачувај своју једност!
Не посустај пред тим демијургом који проповеда да је
бесмислено предност
И нека ти стих не мисли на рачуне!*

*Не жртвуј форму суштини – та двојина је лаж!
Жртвујеш ли форму, после – и да хоћеш –нећеш више
имати шта да жртвујеш!
Све значење које се расу, многост преобрази у знак!
Устани
Душе мој, немој више да мртвујеш у том сандуку од
дасака страха!
Разлог нам се враћа! Види, кад усправиш се...*

Флора срца заблиста над фауном стомака

ВАРИЈАЦИЈА 2

Чају воскресенија мртвих и жизни будушчаго вјека
Али улудо, све су то чучуретине
Ни пребијеног динарца ни чека
А чука мучи
Стишће лумбаго
Одлучих справићу *vademus*
За овај болесни свет који ми не даде
Ни ферари ни кућу на три спрата
Још неко време ћу певати алелуја
И продавати крстове испред свлационице
(пут до успеха је поплочан прњем)
Пре или касније ће доћи тренутак
А онда ће доћи тренутак
Великог Објављења

– *Altus i altus*

Универзални лек
Изоловани *arsanum* вредан
За свејезике света
И за све свете језике
Altus i altus

Мека отца и сина свјата
Ту је
Катедрала Кришне
Ту је
Једност пандемониума

Ту је
Кенота Malkutha
Ту је
Лао-це Мао-цеа
Ту је
Икона Буде
Ту је
Епифиза
Ту је
Фројдово распеће
Ту је
Обрезани Кроули
Ту је
Смерни Мик Цегер
Ту је
Животвојаршчаго говори
Ту
Збаци терет
са режњева
Tat twan asi
Збаци терет
Са режњева

Све што ти је потребно
Јесте да се осећаш узалудно
Док чиниш сасвим узалудне ствари

И омот је омотан, сопственом
Унутрашњошћу

Arcanum је свуда

Само се треба отворити

Ваља покренути Muladhara
Снажним замахом
Унутрашњег
Гаса
Ваља прати задњицу
Хранити се здраво
Бубњем појити ухо
Дисати кожом
Шкаре држати под јастуком
Шаргарепу у цепу
Табане трљати луком
Не додиривати се доле руком
Стављати краставац на чело
Гању конзумирати с јелом
Гледати у небо
Ослушкивати космос
Ретко жуто
Веома ретко бело
Ваља користити шаренило
Не правдати се никад ником
Редовно одлазити у село
Комуницирати с кравом и са биком
Открити рибу у њеној кости
Понекад ноздрвом
Понекад се бости
Ваља истражити тајне пића
Свршавати ређе
Срачунато хранити кичму
Бич што да не а и шпанску чизму
Користити фреквенцу врховног бића
Ваља

Три пута дневно понављати
„Каменчићем ћу те
Каменчићем ћеш ме, каменчићем ћу те
каменчићем ћеш ме“
До тренутка док се дах не искристалише
Ваља

Бар два пута месечно посећивати
Цркве џамије синагоге пагоде пирамиде шта год шта
је
ближе
И посвећено их фотографисати
Ваља

Бар једном годишње
Стати на једну ногу
А другу ставити под пазух
И узвикивати гласно
Хонгулус хонгулус хонгулус
И не запиткивати шта то значи
И ником не објашњавати шта то значи

Ваља чинити и све остало
Што није у супротности
И све остало
Што је у супротности
И све друго остало
Ко ово не чини
Проклет је
(Прва награда)

Далибор Филиповић Филип
(Књажевац)

*„А у најнепознатијему, најнеугледљивијему,
у најнеизрецивијему, у ономе то је најдаље Богу,
ондје влада онај чији је сјена свјетло, вазда слућен,
никад упознат, онај наскровитији кога није могуће
именовати.“*

(Х. Брех)

МОНАХ

I

Далеко од свих путева,
под крошњама тисових стабала
и још даље,
и још дубље,
маховином прекривен,
обрастао и зарастао у бршљане,
међ папрати – манастир скривен.

II

На јужној страни,
у дворишту манастира,
расту купине, малине и жуте руже.
У рану зору
Монах милује бодљикаво растиње.
Осмишљава ореол-куну за „жртвено јагње“.
Израђаваних руку отвара библију.
Сваког су јутра, божја уста
натопљена крвљу!

III

Иза манастира, запуштен врт.
Монах милује тисово дрво.
Залива га сопственим урином.
Кркља мелодичне слокове овлаженој кори.

То стабло биће трун Божјег ока.

Пред крај дана, у сумрак петка,
Монах напушта врт.

Истовремено, у неком делу земље,
Три мудраца товаре дарове.
(Друга награда)

Гордана Тасић
(Ниш)

МАЛИ УВОД У ПРИЧУ

Ово је лето
пуста пољана
зрелог маслачка
којег ветар развејава.
Сув и опор,
опија ваздух
тежак као тајна.
Земља гргољи поток,
двдихалице се купају у муљу.
Шкргућу шкрге на песку.

Сунце се цери кроз облаке.
Корморан весла низ воду.
Чун се љуља.

(Трећа награда)

ДВАДЕСЕТ ПРВИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2005)

Награда Гордана Тодоровић за циклус песама

На анонимни конкурс за циклус песама књижевне смотре *Дани Гордане Тодоровић*, (2005.) јавило се седамдесет троје младих књижевних стваралаца. Усагласивши одлуку жири (Радослав Вучковић, Дамир Јоцић и Зоран Вучућ) је објавио да је победница овогодишњег конкурса поезије **Драгана Буквић-Шљивић** из Београда за циклус песама *У језеру речи сила непозната* (шифра *Дојчин*), другу награду је добио **Далибор Филиповић** из Књажевца за циклус песама *Осмотри* (шифра *Мат*), а трећу равноправно деле песникиње **Елизабета Георгијев** из Димитровграда за циклус песама *Hieros gamos* (послате под шифром *Талиа*) и **Гордана Тасић** из Ниша која је свом циклусу песама дала назив *Премошћавање тренутка* (шифра *Мали увод у причу*). Похваљене су песме Маје Милошевић из Сврљига и Тамаре Жикић из Књажевца.

Драгана Буквић – Шљивић
(Београд)

У ЈЕЗГРУ РЕЧИ СИЛА НЕПОЗНАТА

У језгру речи сила непозната
Распетом уму смисао измиче
Ватри пепели на будућност личе
Сужњу је разум омча око врата

Ноћ се у бокор змија расцветава
Тишина пева о немиру воде
У сну ратника страшне непогоде
У телу жене један космос спава

А ти ко лептир о чаури снујеш
О лепом добу што ће да доброди
О стиху што је ко бљесак на води

О грмљавини коју већ сад чујеш
Трену пуноће што ће да се згоди
Док дивним летом кроз себе путујеш
(I награда)

Далибор Филиповић Филип
(Књажевац)

ОСМОТР

Поваздан нешто мотри.
Не каже кога, не каже шта.
А мотри.
Ни зев, ни жмур.
Неће га дрем. Неће га успав.
Прави је опаз, примет, углед...
Добар је за стражара, пољара, шумара...
Ал` неће.

Рек`о би, па шта – човек к`о човек.
Е, није.
Осмотр има моћ да види смрт!
Удари јој замет и затур.
Учини забун и загуб.
Вешто јој зађе за леђа.
Б У У!
Снађе је уплаш, подскок, спотак, одгур ал попад.
Што је више пута надмудри – дуже живи.

Један је тако тер`о до 160 година,
Ал` досади. Спопадне те нажал, отуж, нелагод...
Старост је то.

(II награда)

Трећу награду равноправно деле Годана Тасић и
Елизабета Георгијев.

Гордана Тасић-Михајловић рођена је 1973. године у Нишу. Поезију објављивала у домаћој књижевној периодици (*Градина, Слава, Одзиви, Улазница, Бдење, Књижевне новине, Српски југ...*). Добитник је више песничких награда. Трећа награда на *Данима Гордане Тодоровић* припала јој је и 2004. године. Аутор збирке песама *Мали увод у причу*, НКЦ. Живи и ствара у Нишу.

ПРЕМОШЋАВАЊЕ ТРЕНУТКА

Прећутах све
што преживех.
Сад ходам даље
кроз свакодневницу.
Други ме знају
и воле да причају о томе.
На улици ми прилазе
само непознати пси.
Ретке су боје
које не распознајем.
Мало је људи које срећем.
Опасно је живети
у месташцима
где извесност убија
прецизно
као касарин.

(III награда)

Елизабета Георгиев (1975) завршила је основну школу у селу Смиловци, а гимназију у Димитровграду. Дипломирала је на Филолошком факултету Универзитета у Београду на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима. Од 2000. године запослена је у Народној библиотеци *Детко Петров* у Димитровграду.

Бави се и књижевним стваралаштвом – пише поезију и прозу за децу и за одрасле, на српском и на бугарском језику. Поетске и прозне радове објављује у књижевним часописима у Србији и Бугарској. Учесник је и финалиста многих књижевних конкурса и фестивала те добитник више награда за књижевни рад, од којих је најзначајнија *Српско перо* у Јагодини за 2010. годину. Пише драмске текстове за децу који су играни на позорницама у Димитровграду, Нишу, Краљеву, Беланама (Бугарска).

ВОДОСТАЈ

Устоличила сам
Сву своју нежност.
Уцртане мисли погледала одозго,
Окрнула се,
Зарозала простирку свакодневице
И ујела дан за образ.
Слободна сам.
Слобода леди.

Ширина постаје страх.
Лед. Страх.
Белина је невидљива.
Ја сам бели облак
Хватам своју бестелесну скромност,
Иза зареза стављам халапљиву неумереност
И трпим жарач
Што жигоше моје име
У моје тело,
са мојим ликом.
Чини ми се
Да ми је неко рекао
Да сам нико.

Уз процветали пролећни ваздух
Постајем водостај
Својој сопственој души.
Издаће ме поток.
Сви ће сутра уперити прст
У моје мокре табане,
Ја ћу да жмиркам,
Да цедим влажно паперје
Своје савести
И да наравно шапућем:
„Варате се,
ја не постојим,
ја сам Нико“

(III награда)

Награда за целокупно стваралаштво жена писаца

Одлуку о додели награде *Гордана Тодоровић*, за целокупно књижевно стваралаштво жена писаца, донео је трочлани жири: Радомир Андрић, председник, књижевник из Београда, Срба Игњатовић, књижевни стваралац из Београда и Зоран Вучић, песник из Бучума код Сврљига. У ужем кругу за ово признање биле су и значајне српске књижевнице: Даница Андрејевић, Душица Потих, Милица Лилић-Јефтимјевић, Рада Саратлић, Љиљана Шоп, Гордана Влаховић, Даница Вуков, Радмила Поповић, и друге списатељице. Ову престижну награду добиле су: Зорица Арсић-Мандарић, песникиња из Београда, завичајна песникиња и преводилац Злата Коцић (из Београда) и Даринка Јеврић из Приштине.

Жири је једногласно донео одлуку да четврта по реду књижевна награда Скупштине општине Сврљиг, припадне истакнутој српској књижевници **Бојани Стојановић Пантовић**. *Током вишегодишњег плодног рада Бојана Стојановић Пантовић је објавила низ књига студија и огледа као и појединачних текстова завидног есејистичког нивоа. Ова ауторка је посебну пажњу посветила периоду српског експресионизма али је све време била забављена и праћењем, тумачењем и вредновањем најновијег српског песничког стваралаштва. Посебан слух показала је за граничне књижевне облике – који су у новијој стваралачкој пракси веома присутни – сачињавајући антологију Српских прозаида.*

Обавештеност и акробатичност, смисао за битне детаље, анализе и пробрану илустрацију преплићу се у

*текстовима Бојане Стојановић Пантовић који притом, не губећи на стручности, чувају властиту комуникативност, приближеност читаоцу. Ове лепе особине учиниле су Бојану Стојановић Пантовић једном од не само најприсутнијих него и најубедљивијих наших књижевних тумача стасалих крајем минулог и почетком овог века, есејисту и критичара делатног поготову када је реч о сагледавању новина и вредности у иначе обимној песничкој продукцији.*²²*

Награду је 16. новембра уручио председник СО Сврљиг Милинко Марковић.

Бојана Стојановић Пантовић рођена је 30.

марта 1960. године у Београду. Значајна је српска књижевна историчарка и компаратисткиња, критичарка и песникиња. Бави се преводачким, приређивачким и уредничким радом. Завршила је Филолошки факултет у Београду, магистрала је 1985.

године, а докторирала 1992. на истом факултету са темом о краткој експресионистичкој прози у словеначкој и јужнословенским књижевностима. Њене научне области интересовања су модерна српска и словеначка књижевност у европском контексту, експресионизам и авангарда, кратке прозне врсте (песма у прози), критика поезије, родне студије. Била је на

²² Из Одлука жирија за награду „Гордана Тодоровић“ (жири: Радомир Андрић, Срба Игњатовић и Зоран Вучић), Бдење, 2005, стр. 151

специјализацији на Филозофском факултету у Љубљани (1984) и DAAD стипендиста на Институту за општу и упоредну науку о књижевности у Минхену (Institut für Allgemeine und Vergleichende Literaturwissenschaft, 1990/1991).

Од 1985. године запослена је најпре у Институту за југословенске књижевности Филозофског факултета у Новом Саду најпре као асистент, а од 1993. и као доцент на Одсеку за српску и компаративну књижевност истог факултета (за ванредног професора изабрана 1999. године). Од 2000. године ради на Одсеку за компаративну књижевност истог факултета, од 2004. у звању редовног професора. Хонорарно је предавала на Одсеку за српску и јужнословенске књижевности Филолошког факултета у Београду од 1995. до 2001. године, била стални сарадник листа Политика за савремену српску поезију (1998–2008). Од 2007. године повремено пише за амерички часопис World Literature Today (University of Oclahoma). Као професор држала је предавања на универзитетима

у Љубљани, Халеу, Берлину, Хамбургу и Вроцлаву.

Била је чланица Комисије за научна звања при Министарству за просвету и науку Републике Србије (2010–2014), председница Стручног већа хуманистичких наука и уметности Универзитета у Новом Саду (2012–2015) и чланица Сената УНС. Такође је радила у Комисији за акредитацију и проверу квалитета високог школства КАПК (2013–2015) за Друштвено-хуманистичко поље. Била је и дугогодишња заменица шефа Одсека за компаративну књижевност (2005–2012), од 2013. и његова управница.

Објавила је следеће књиге: *Поетика Мирана Јарца* (на словеначком), Ново Место, 1987; *Линија додира*, Горњи Милановац, 1995; *Наслеђе суматраизма*, Београд, 1998; *Српски експресионизам*, Нови Сад, 1998; *Српске прозаиде – антологија песама у прози*, Београд, 2001; *Критичка писма*, Београд, 2002; *Морфологија експресионистичке прозе*, Београд, 2003; *Раскрића метафоре*, Краљево, 2004; *Бескрајна* (песничка збирка), Београд, 2005; *Небомство – Панорама српског песништва краја XX века*, Загреб, 2006; *Побуна против средишта*, Панчево, 2006; *Оштар угао*, Зрењанин, 2008; *Заручници ватре* (песме у прози), Краљево, 2008; *Исијавање* (поезија) (Смедерево, 2009); *Распони модернизма* (2011), *Песма у прози или прозаида* (2012); *Лекције о смрти* (Краљево, 2013).

Уредница је и коауторка Прегледног речника компаратистичке терминологије у књижевности и култури (2011). Научни радови, критика и поезија превођени су на енглески, немачки, словеначки, грчки, македонски, пољски и шведски језик.

Поред награде *Гордана Тодоровић*, Бојана Стојановић Пантовић је добитница и награда: *Милан Богдановић* (2000), *Исидоријана* (2000), и Златне значке Културно-просветне заједнице Србије за изузетан допринос култури (2006). Такође је добила поетску награду *Раде Томић* (2010), коју додељује Књижевни клуб *Бранко Миљковић* из Књажевца, као и *Хаџи Драган* (2011), књижевног признања Културног центра из Пожеге. Живи у Београду.

ХЕРИНА ЛЈУБАВ

Расплићем своју златну косу
и бацам ти укосницу право под ноге

Презирем твоју словенску душу
и црвени сјај у коси
иако бих се због ње у море бацила

Врати се у свој маглени стан
на обали кошавског ушћа,
у малу кутију од блатњавог лишћа

Врати се у ритове одакле нећеш
моћи да видиш мој дом, дојку Хеладе

У ком се кипови пёсниче
ломе вратове удове и главе
док их Херин прст опет не оживи

Јер сплеткама плаћам сваку љубав
коју пожелим да развргнем,

сваку љубав коју хоћу да отрујем,
сваку љубав, осим твоје.

КРВНО СРОДСТВО

Увек си говорио да рођена сам из твоје главе,
не из бедра, ребра или кука, како пристаје Еви.

Значи, ниси имао жељу за спајањем мушких и

женских капљица, X, Y или X X хромозома,
у случају мом.

Као да ти довољно беше да ме замислиш,
одсањаш, наслутиш ми обличје,
и презриво одбациш материцу
где бих срећно живела.

Уместо тога, закључао си ме у својој
лобањи, из које ме никад пустио ниси.

Хтео си да будем савршен спој алфа и омега,
духа и тела, почетка и краја, трена и вечности.

А ипак: ставио си ми шлем на главу, копље у руку,
смислио за мене паклени план
да будем мисао – ратник и луча – жена.

И гурнуо ме да се котрљам низ обронке Акропоља,
док се коначно заувек не раздвојимо,
Дечје божанство, богиња самоће.

Овенчана наградом, Бојана Стојановић Пантовић
се поштовањем обратила присутнима:

*Примајући са захвалношћу и радошћу награду која
носи име песникиње Гордане Тодоровић, желим да
призовем у присуство тај звездани глас чије су речи
биле нежне као голубови, а опевани живот као мрамор
тврđ.*²³

²³ Бојана Стојановић Пантовић: *О поезији Гордане Тодоровић,
данас; Бдење* 10/2005, стр. 156

ДВАДЕСЕТ ДРУГИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2006)

Књижевни сусрети 2006. године одржани су 17. новембра у салону Библиотеке која носи име наше завичајне песникиње Гордане Тодоровић. Читалачкој публици и љубитељима поетске речи представљена је поезија добитника прве награде за циклус песама, али и најновији број часописа *Бдење* (октобар 2006, бр. 14/15). О часопису су говорили уредници Зоран Вучић и Радослав Вучковић. Радозналој публици стихове награђених: лауреата **Вање Миљковића**, другонаграђеног **Милоша Радовића** и добитнице треће награде је **Слободанке Митровић** из Ниша, читали су ученици средње школе из Сврљига, успешно дочаравајући њихову ритмичност и дескриптивност. На жалост присутних, добитник прве награде, ученик четвртог разреда гимназије *Миле Арсенијевић Бандера* у Мајданпеку, Вања Миљковић оправдано није присуствовао Смотри. Данас, један је од признатих српских песника (објавио је неколико књига поезије) који се бави књижевном науком: когнитивном лингвистиком, семантиком, синтаксом, лексикологијом, лексикографијом, социолингвистиком, наратологијом.

То показује да је манифестација позитивно утицала и усмеравала развој склоности и интересовања њених учесника ка књижевноуметничком раду, доследно пратећи почетну идеју о намери и могућностима афирмисања талентованих младих људи.

Вања Миљковић
(Мајданпек)

ГРАД... ПРЕ НЕГО УСНИМ

Заробљен у тами собе
хијероглифима уличног сна (када их пре фараонових
робови

по мојој кожи

исцрташе?!)

објашњавам немирне часове
које сам још прошлог века престао да бројим

Корак сам сахранио у дугим шетњама
по лавиринтима бетонских паркова и пробуђене траве
у нади да ћу те срести
али од како схватих да је Град од вечног камена и
крхких осмеха
само гнездо гвоздених прстију
сусретима се нашим више не радујем

Вечерас нисам човек са осмехом подземних клонова
(из хоризонта јутарње сете не крадем боје твојих
очију и

цвећа увелог у хладним

рукама)

већ ветар који навикнут на гипсана лица
гута звезде од челика и бежи у океан песме

О трошности својих ткива уочим осећајући малтер под
прстима

О самоћи света сазнајем ослушкујући шумност мртвих
лица
које сањају ђонове пролазника разапетих у сопственом
дому

Вечерас ми је потребан живот
довољно јак да заустави водопаде туђих несаница

и спаси храм од ноћних духова што се у сваку пору
зидина
уселише

(њихово сањиво таласање немир уноси у
мембране смрзнутих сенки)

Не умем да објасним себе
простором чије координате скривају линије наших
дланова

Више не распознајем
Лица под шминком дневне мрзовоље (поноћ лечи сваку
бору,
ојачава,
окрепљује светлошћу измучене
очи)

Више не чујем
Гласове изгубљене у ходницима непознатих зграда
(а свака од њих сфинга приче о жртвованим ноћима
зарад
ушушканог спокојства
обданице)

Не знам да побегнем из мрака облакодера

(вавилонске куле ничу на сваком кораку; између
тетовираних

зидова сахрањујем
дан)

Моја су стопала део овог асфалта
моје усне део твојих образа
моја је нада нит у непоновљивој урбаној трагедији
а очи уличне светиљке око којих плешу лептирице
чија ће тела већ за који сат постати прах

(Па зар прах нису и речи којима оправдавам себе и
свет?!)

Стихове шапућем сапутнику рођеном у блиставој тами
трагова

(наше се сенке једна о другу саплетоше и у неспретном
паду

ушнуле голубове из безбрижног су сна отеле)

Летим над сањивим крововима

(ваздух је густ од просутих маштања и ослобођених
привида)

и узалуд призивам прерано пробуђене птице

које се ни свог пророчког сна

о пустињама бетона и коже

више не сећају.

(I награда)

Милош Радовић

(Смедеревска Паланка)

ТЕШКЕ РЕЧИ

Све теже успостављам контакт са људима
а комуникација се своди
на приче о фудбалу и кладионици,
разним болестима које вребају
неопрезне конзументе лажних ракија,
женама,
парама и последњим поскупљењима бензина и струје.

И разговори телефоном нису више вредни новца који,
на крају месеца,
морам да издвојим за унутрашње импулсе.

Моје речи постале су теже од крда слонова
који покушавају да пређу трули, viseћи мост
и све чешће завршавају у понору
не успевајући да стигну до друге тране!
(II награда)

Слободанка Митровић
(Ниш)

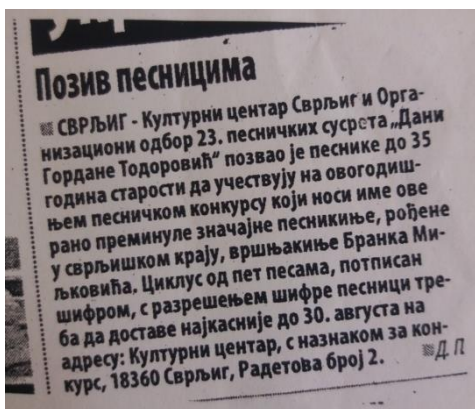
ТАКО ТИ ПЕРА

Тако ти пера
што нас је мастилом
задојило
шапни ми

из свег гласа
по којој логици
туга разноси
своје пакете
На основу ког закона
носталгија зна
где јој је најудобније
По чијем наређењу
сета обилази
своје кориснике
Одакле болу
тако клоновско лице
што тера на смех
Зашто и куда
беже сва та леђа
док шијеш капут
за своје педале
Смисао победе
реализација губитка
А звезда у грудима
брже куца
кад зна да постоји
срце које светли
Шапни ми
ако за глас
шапат није понижење
(III награда)

ДВАДЕСЕТ ТРЕЋИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ (2007)

Према утврђеној динамици, књижевна награда *Гордана Тодоровић* (женама књижевним ствараоцима), коју је требало уручити крајем 2007. године, одложена је за наредну, 2008. годину када се обележава јубилеј – 175. година од присаједињења

Сврљига Србији. Одлучено је да се признање

књижевници додели на свечаној седници дана Општине Сврљиг. Актуелну вест о одржавању овог поетског скупа благовремено, неизоставно слао је различитим

медијима широм Србије, тадашњи, истакнути сврљишки новинар Драги Петковић²⁴, који је био и водитељ програма Манифестације.

²⁴ Драги Петковић (1952–2010), сврљишки новинар, цео свој радни век провео је у новинарству, чланке о књижевној манифестацији *Дани Гордане Тодоровић* и о Сврљигу објављивао је у локалним медијима, *Политици*, *Политици експрес*, *Блицу*, *Гласу јавности*; био је дописник Радио Београда и Радио Ниша из Сврљига, био је сарадник Новинске агенције *Тањуг*, а стварао је и учествовао у оснивању локалних медија; уређивао је и локални лист *Вести*.

Награде за циклус песама књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић*

Број приспелих радова на конкурс показатељ је интересовања и озбиљаних одазива песника. Жири у саставу: Зоран Вучић, Радослав Вучковић, Обрен Ристић и Дамир Јоцић прегледао је више од тридесет циклуса песама и донео једногласну одлуку да додели три равноправне награде и две похвале.

Награде за циклус песама приспелих на конкурс књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић* добили су: **Милош Радовић** из Смедеревске Паланке, **Слободанка Митровић** из Ниша и **Маја Милошевић** из Сврљига.

Милош Радовић
(Смедеревска Паланка)

ТЕШКЕ РЕЧИ

Све теже успостављам контакт са људима
а комуникација се своди
на приче о фудбалу и кладионици,
разним болестима које вребају
неопрезне конзументе лажних ракија,
женама,
парама и последњим поскупљењима бензина и струје.

И разговори телефоном нису више вредни новца који,

на крају месеца,
морам да издвојим за унутрашње импулсе.

Моје речи постале су теже од крда слонова
који покушавају да пређу трули, viseћи мост
и све чешће завршавају у понору
не успевајући да стигну до друге тране!

Слободанка Митровић
(Ниш)

ТАКО ТИ ПЕРА

Тако ти пера
што нас је мастилом
задојило
шапни ми
из свег гласа
по којој логици
туга разноси
своје пакете
На основу ког закона
носталгија зна
где јој је најудобније
По чијем наређењу
сета обилази
своје кориснике
Одакле болу
тако клоновско лице
што тера на смех

Зашто и куда
беже сва та леђа
док шијеш капут
за своје педале
Смисао победе
реализација губитка
А звезда у грудима
брже куца
кад зна да постоји
срце које светли
Шапни ми
ако за глас
шапат није понижење

Маја Милошевић
(Сврљиг)

ЛЕПШЕ ЈЕ ЋУТАТИ

То што прећутим,
поновим милион пута
(бројала сам).
Шта мислиш колико мелодија знам?
Знаш ли да догађаје
по мирисама памтим?
Познајеш ме добро!

Рођендан?
За који дан.

Похваљени су: Веселин Гајдашевић из Фекетића и Драгана Дикић, студент из Сврљига.

ДВАДЕСЕТ ЧЕТВРТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2008)

На овој књижевној свечаности предвиђено је додељивање награда:

- за необјављени циклус песама које су стигле на конкурс књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић*;
- награде *Гордана Тодоровић* књижевници за целокупно стваралаштво.

Награде за циклус песама приспелих на конкурс књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић*

Значај и популарност једне књижевне манифестације може се утврдити и сагледавањем броја послатих радова на расписани конкурс. Преко 150 радова пристиглих на конкурс за циклус песама књижевне манифестације *Дани Гордане Тодоровић*, у којима се нашло око хиљаду песама које су послали песници из Србије, Републике Српске, Црне Горе и дијаспоре, неоспорно говори о његовој важности за песничку јавност. После исцрпног ишчитавања радова, жири (Зоран Вучић, Обрен Ристић и Радослав Вучковић) начинио је ужи избор и донео одлуку да прва

награда припадне **Станиславу Стефановићу** из Оцака за циклус песама *Збитија судњег дана*, послатих под шифром $h+c=I$; две друге равноправне награде припале су Мирославу Тодоровићу, песнику из Ниша за циклус песама под шифром *Горски извор*, и Милосаву Славка Пешићу из Смедерева, за циклус *Бернардино Кампи слика Аугисолу Софонисбу*; трећенаграђени је Иван Лаловић из Београда, за циклус песама под шифром *Зеро*.

Због значајног естетског квалитета циклуса песама, жири је одлучио да похвали: Мирка Иконића из Прибоја, Бошка Ломовића из Горњег Милановца, Миладина Вукосављевића из Чачка, Елеонору Лутхандер из Штокхолма, Милену Марковић из Горњег Милановца, Светислава Влаховића из Пријепоља, Александру Радојчић из Ужица, Слободана Ж. Обрадовића из Ваљева, Веселина Гајдашевића из Фекетића и Петру Костић из Сврљига.

Станислав Стефановић рођен је 1932. у селу Свети Илија у околини Врања. Дипломирао је 1956. године на Филолошком факултету у Београду, а на Правном факултету у Новом Саду 1977. године. Прве песме објавио је 1955. године. Објавио је збирке песама: *Багателе* (1967), *Одвезбане багателе* (1997), *Пешчани сат* (1999), *Бубуљице стижу прекосутра* (2002), *Белези невидовни* (2003).

ЗБИТИЈА 1. САТА

Тамнило у скривеници одлазак заборавља
Језици злослутно задрачују безречицу
Невиделица се у нагорници опоравља

Заоловило непрозирје неорушу и ограђеницу

Умирба трпезу реди на међавнику
и гатком је и падалиштем просветљава
Чудовилом се разбојиште прибија паљенику
док га узетница смириштем удомљава

Развиде и неумника аветница слудила
Јединац се пакленички у мајци удвостручује
Самотница руини мистрије будила

Честитар у поруци орловиште обмањује
Нагоркиња јаловушу бледила нудила
Позлеђен надир осибком одјекује

ЗБИТИЈА 2. САТА

Дружбеник кавги дизгине намењује
Рђа у прорицању свој сеир венчава
На тромеђи се двоумица скамењује
Камција зачелника себе надјачава

Наимао се коморција кондира и конака
Над огорелом нагањачом узгредница благује
Здетна бездомица сенка је потомака
У облику вила под перчином драгује

Подложнице међуречја до повртача своде
Девојаштво распазарила језна потрагуша
Развигориле радоснице да алкању угоде

Подвизари одређују да се тихост слуша

Иста капа загрева балчаке и неугоде
На раскршћу ходуља бива полегуша

ЗБИТИЈА 8. САТА

Зачигрили завидници у црнилу водоноша
Укољица запасао хриди и завале
Понебесао огрејак забране скутоноша
Ограђеник разјапио пламтило и навале

Рођајно љуби
ште продоли издовољили
Мишљеник застрашицу пушта невиделу
Брзачки запатници са звездом гргољили
Обикнуле паљевине на сагоницу онемелу

Тужњаву бездружничку оглашују прескакала
Свадбује светиљка светлином свакодневке
Васељена пространства у тескобу претакала

Теши поредица мутљажне изгревке
Војишта шапатам омлад исплакала
Збратило грцање тврдину и попевке
(I награда)

Стефановић је са пијатетом говорио о Гордани Тодоровић, није је лично познавао, али су се у тадашњим песничким круговима дивили њеном стваралаштву, начину и стилу писања који је био и остао до дана данашњих непревазиђен – зато му је ова награда посебно драга и значајна. На књижевној вечери своје стихове казивали су награђени песници Станислав

Стефановић, Мирослав Тодоровић, Иван Лаловић и Петра Костић, ученица из Сврљига, која је на овом конкурс у похваљена. Милисав Славко Пешић није присуствовао свечаности.

Дане Гордане Тодоровић пратила су и још два догађаја:

– изложба слика малог формата (уље на хартији) Слободана Г. Јовановића из Ниша, члана УЛУПУДСА од 1984. и професора масовних медија на Факултету уметности и Електронском факултету у Нишу;

– представљање најновијег броја часописа за књижевност, уметност и баштину *Бдење* чије су издавање од ове године заједно започели Културни центар Сврљиг и Књижевни клуб *Бранко Миљковић* из Књажевца.

Континуитет у спајању више врста уметности, допринео је да ова појава постане традиција која доприноси бољој афирмацији уметничке креативности, културних садржаја, формирању позитивнијих ставова и односа према њима, али и интензивнијем утицају на градњи естетских укуса публике и посетилаца.

Награда *Гордана Тодоровић* за целокупно стваралаштво жена писаца

Признати српски књижевник Саша Хаџи Танчић био је председник овогодишњег жирија за доделу *Награде Гордана Тодоровић*, а чланови завичајни, али и познати српски песници Зоран Вучић и Радослав Вучковић. Сачинивши на основу предлога ужи избор српских књижевница: Светлана Велмар Јанковић, Вида Огњеновић, Милица Мићић Димоска, Љубица Арсић и Даница Вукићевић, после свестраног разматрања на последњем састанку одржаном у Нишу 6. маја 2008.

године, жири је једногласно донео одлуку да награда *Гордана Тодоровић* за целокупно књижевно дело припадне истакнутој српској књижевници **Светлани Велмар-Јанковић**. Нажалост, из оправданих разлога књижевници није на смотри уручена заслужена награда.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

На трагу најдогледнијих суштина живота и уметности, непојамним границама и везама историјски условљеног човека, његове природе и природе судбине народа коме припада, налазимо најбоље странице из квалитативног опуса Светлане Велмар Јанковић, насталог у различитим периодима њеног живота и књижевног искуства, које сведочи о живој интелектуалности свог аутора, о ерудитности и духовности од кова Јефимије, Исидоре Секулић и Анице Савић Ребац.

*Светланино интересовање за лагуме људске душе, вођено превасходно тежњом за заокруживањем снаге о породици из које потиче у један метафорички систем искушавања у расапима Другог светског рата, испољено је још у њеном прозном првенцу *Ожиљак*, потом и у мемоарно-романескној прози *Прозраци*. Њено прозно дело *Дорћол* коригује, потврђује и буди нова размишљања о историјским личностима и знаменима Београда под османлијским завојевачким умећем постизања фасцинантних метафоричких повлашћених места под светлошћу уметничке истине колико и под истином светлости које се на чудан начин смењују над белим градом српске усудности.*

Велмар-Јанковићева припада, иначе плејади књижевних историчара и есејиста, која у средиште

критичких истраживања поставља нашу новију књижевност, одређујући се према њој са аспекта артификујућег дигнитета дела њених најзначајнијих личности, удовољавањем врхунским критеријумима, пре свега у књизи *Савременици и Уклетници*.

Очигледно да списатељица у новије време проширује поље властитог ауторског идентитета драмским и делима за децу и о деци.

Једним делом своје богате стваралачке искуствености, бавила се и уредничким радом којим је однеговала и афирмисала многе ауторе наше савремене књижевности, драгоцене за српску културу, међу њима и најкрхкију, најзаумнију поетесу чије име носи признање којим Скупштина општине њене родне завичајности Сврљиг, задобија важеће пажње вредног актера у вредновању уметности писане речи. Одлука жирија, самим тим и оснивача награде истовремене сврхе и подстицаја за даља стремљена ка истинитости, лепоти и човекољубљу, чијим се основним нитимама везама управо одликује поезија *Гордане Тодоровић*.²⁵

Жири:

*Саша Хаџи Танчић, председник
Зоран Вучић, Радослав Вучковић, чланови*

²⁵ Из *Бдење* 18/19, Сврљиг / Књажевац, фебруар – април 2009, стр.7

Светлана Велмар – Јанковић се родила 1. фебруара 1933. године у Београду. У родном граду се школовала, живела и радила све до 9. априла 2014. када је преминула. Њена мајка Милица Мими Вуловић је била ћерка инжењера, министра и

некадашњег председника општине Београд Велислава Вуловића. Милица се школовала у Паризу, а пре удаје објавила је неколико књижевних дела. Светланин отац, Владимир Јанковић је био помоћник министра просвете у влади Милана Недића. Осим тога, писао је драме, есеје и књижевне критике. Свом имену и презимену додао је надимак Велмар, настао као кованица имена његових родитеља Велимира и Марије Јанковић. По завршетку Другог светског рата и доласком комуниста на власт у Београду, Владимир је протеран из земље.

Најпознатија је по историјским романима, као и романима за децу у које је уносила историјске личности, настојећи да своју читалачку публику упозна са богатом прошлошћу Србије. Први роман под називом *Ожиљак* објавила је са само 24 године, 1956. године, а изненађујуће је било то што је те године била један од најозбиљнијих кандидата за освајање престижне НИН-ове награде. Као секретар и уредник у часопису *Књижевност*, објављивала је дечје приче и бајке. Убрзо је постала и један од уредника у *Просвети*. Основала је и библиотеку *Баштина*. У том периоду писала је есеје: најпознатији *Савременици* објављен је 1967. године. Водила је *расправе* са угледним књижевницима попут Умберта Ека, Антонија Табукија и Маргерит Јурсенар.

Након двадесет година, 1969. у Фиренци, Светлана је поново видела свог оца. Након породичних трагедија (смрт супруга, мајке и оца) Светлана је у једном периоду књижевно утихнула, да би након осам година наставила са својим започетим стваралаштвом.

Објавила је романе: *Ожиљак* (1956, друго прерађено издање 1999), *Лагум* (1990), *Бездно* (1995), *Нигдина* (2000), *Востаније* (2004); есеје: *Савременици* (1967), *Уклетници* (1993), *Избраници* (2005), *Сродници* (2013); сећања: *Прозраци* (2003), *Прозраци 2* (2015, објављено постхумно); збирке приповедака и записа: *Дорђол* (1981), *Врачар* (1994), *Гласови* (1997), *Књига за Марка* (1998), *Очаране наочаре: приче о Београду* (2006), *Седам мојих другара* (2007), *Врачар* (2016, проширено издање, допуњено новелама *Улица Молерова* и *Улица Коларчева*, објављено постхумно), *Записи са дунавског песка* (2016, објављено постхумно); молитве *Светилник* (1998); драме: *Кнез Михаило* (1994) *Жезло* (2001); монографије: *Катија Балкана: брзи водич кроз прошлост Београда* (2011).

Светлана Велмар Јанковић спада у ред најнаграђиванијих савремених српских књижевница. Добитница је *Андрићеве награде*, награде *Исидора Секулић*, *Меша Селимовић*, *Бора Станковић* и *Ђорђе Јовановић*. Награђена је престижним наградама *Невен*, *Политикин забавник*, *НИН-овом* наградом. Добила је и награду *6. април* за животно дело о Београду, награду *Мишићев дукат*, *Стефан Митрови Љубиша* и *Жак Конфино*. Париски часопис *Лире* је њеном роману *Лагум* доделио 10. место на листи 20 најбољих књига домаћих и страних писаца објављених 1997. године у Француској. Исти роман је био у најужој конкуренцији

за награду *Фемина* и добио је статус *малог ремек-дела*. Бивши француски председник Жак Ширак лично јој је доделио *Орден витеза* Легије части.

Њене књиге превођене су на енглески, немачки, француски, италијански, шпански, мађарски и бугарски језик.

ДВАДЕСЕТ ПЕТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2009)

Жири овогодишњих песничких сусрета радио је у саставу Зоран Вучић, Радослав Вучковић и Обрен Ристић. Прегледавши близу двеста циклуса песама, донео је Одлуку о наградама и похвалама: прву награду за циклус песама под шифром *Дубород* добила је Маша Прихотко из Панчева; друга награда за циклус песама под шифром *Јакари* припала је Милану Милутиновићу из Београда; трећу награду равноправно деле Јасминка Надашкић Ђорђевић из Смедерева, за циклус песама под шифром *Веранда* и Маја Милошевић из Сврљига, за циклус песама под шифром *Енеј*. Жири је одлучио и да похвали песнике: Александра Генчића из Свилајнца, Љиљану Миљковић-Мргич из Београда, Мирослава Тодоровића из Трешњевице, Илију Степановића из Крагујевца, Жељка Јозовића из Параћина, Милицу Радивојевић из Медвеђе, Јевросиму Ристовића из Београда, Катарину Фијаменго из Новог Београда, Снежану Радојевић из Куле, Светлану Пешић из Власотинаца и Наталију Живковић из Београда.

У салону Културног центра, у суботу 12. 12. 2009. године, одржано је завршно вече књижевних сусрета *Дани Гордане Тодоровић*. У присуству многобројних љубитеља књижевности и поезије, уручене су награде добитницима, који су их том приликом упознали са лепотом својих стихова. Најуспешнија на овогодишњем конкурс, Маша Прихотко добила је награду штампање књиге песама у издању Културног центра Сврљиг. Милан Милутиновић је за другу награду награђен са шест хиљада динара; по четири хиљаде динара за освојено треће место добиле су Јасминка Надашкић Ђорђевић и Маја Милошевић.

Други део поетске вечери подразумевао је приказивање часописа *Бдење* (штампан као двоброј, бр. 21/22). Говорећи о садржају овог броја, професор др Недељко Богдановић посебно се осврнуо на рубрику *Поводи*, у којој је редакција часописа заједничком изјавом одала признање књижевнику Зорану Вучићу, главном и одговорном уреднику *Бдења*, поводом четрдесетогодишњег рада у култури. У част одласка Вучића у заслужену пензију у часопису су објављене песме које су му посветили аутори са којима се дружио и током рада сарађивао.

Са плановима издавача (Културног центра Сврљиг и Књижевног клуба *Бранко Миљковић* из Књажевца) и о покретању нове едиције у оквиру часописа која би издавала књиге аутора из наших крајева, заинтересоване је упознао заменик главног уредника часописа, Обрен Ристић. Први у том низу публикација био је роман *Notunculi*, завичајне песникиње Милице Миленковић. Тако је књижевна манифестација *Дани Гордане Тодоровић* наставила са

традицијом да промовише младе ауторе сврљишког краја, али и оне који су били и њени учесници.

Маша Прихотко, рођена је 1980. у Београду. Завршила је Филолошки факултет у Београду. Професор је српске књижевности и језика. Објављивана је по зборницима и часописима поезије и прозе.

Збирка поезије *Дубород* је првонаграђени рукопис на конкурс *Дани Гордане Тодоровић*. Песма *Ти знаш* добила је прву награду *Пјесма у цвату* за најлепшу љубавну песму у категорији *Младе наде пјесништва*, на конкурс *Љубав је пјесма најљепша* (Клуб уметничких душа, Мркоњић Град, 2011); песма *Завет* освојила је другу награду на конкурс *Војислав Деспотов* (Сцена свих креативних, Нови Сад, 2011). Живи у Панчеву.

ЧИЊАРНИЦА

Кутом кутим месеца сванућа,
У чар чињам одживот, доживот причином

Мрежим гласом немомир,
Тишини пустореч под кам.

Водом горих страха дроб,
У леду жар, капљом вар,
За ововом духопођ.

Путим непут, одгладњујем глад,
Тајном знаног, даљила сам даљ.
Биљовах неродицу, глод у плод,
Бдећи семеном, чедо дањујем.

Чињарим одсаму самом, житила сам љубопољ,
Рукама мил, оку глед, коб низ дољ,
Свету плот, духу на крв, да светује.

НЕСАНИЦА ВЕКА

Данас одведоше нове.
Јуче повеше нас. Векови минуше.
Ја залутах у сандуке голе, над
сенима скученим у удове сушне.

Буднима, тесни дом капке свлачи,
блажени одмах, црвеним уснише.
Вриште, вриште тела месеца,
под њима тучени кревети клече.
Сунце ишчупаним језицима плеше.

Људи, људи са ракама под челом,
учините оштрице ретким водама,
кроз браве истецимо што тише.
Очеви очију и синови лепих утроба,
утихните нам шаком белом.
У широке мајке, ужасом упливаше.

Жалостан, жалостан Бог уз људске скути,
жалосно га преклаше, овде с нама.
Нигде, никад сна. Мека јама. Не, ја нисам

сама. За мнош иду, све моје смрти.

НЕСАНИЦА ГРАДА

Камени град, исушен сунцем, окован у кули
Ветра, ноћас хуком спава, повија се под
Оштрицама Месечевог гласа, избоденим боковима;
Опкољени град, опседнут сабластима несна,
Зверским урлицима метала и труповима
Побијених глади, ове вечери се склања од људи.
По пребијаним будоарима,
Поливених свилом уличних светиљки,
Који сензуално навлаче жилаву кожу,
Тражи преживеле жене и снове,
А налази мршаву децу по дебелим угловима.
Лута голим трговима посечених просјака,
Покривених бетонским богазима пред
Пуцњима, налетима дивљих скакаваца,
У пољима обећања и лакомих жита.
Ситна дивљач је заплвила понорницама
Задовољстава, двогубих светова на
Образима наших прагова, у чијим утопљеним
Руменима живе мраком пробуђени.
Град, остављен сам себи, чезне за мирним
постељама, завирује иза лаких бедема
У којима леже згрчене зенице,
Потилци окренути у равнодушности
Лагумима тајни и удављеним водама,
По расутим, буновним одрима деце
Која криком сањају град.
Камени град се ноћас склања од људи.

ДВАДЕСЕТ ШЕСТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2010)

Завидан број пристиглих циклуса песама (око 150), објективни је показатељ интересовања, али и значаја ове поетске смотре за књижевне ствараоце. Жирију, који су чинили књижевници Зоран Вучић, Радослав Вучковић и Обрен Ристић, било је потребно време да прегледа и одлучи о победнику. И одлучио је да за циклус песама *Талисман*, лауреат манифестације постане сврљашка песникиња Маја Милошевић, која је већ смело закорачила у свет ове уметности. Награда је представљала подстрек и мотивацију да ова млада песникиња настави да се поетски остварује. Другу награду доделио је Мирославу Јозићу из Смедеревске Паланке за сонетни квинтет *Слике у мраку*, а трећа награда припала је Милу Јукићу из Крешева (БиХ) за циклус песама *Панта Реи*. Посебно су издвојени и похваљени аутори Јелена Грубишић из Ниша, Драган Радовић из Лесковца, Јелена Зарубица из Куле, Горан Паовић из Неготина, Снежана Радојевић из Куле, Сњежана Руњић из Новог Београда, Елизабета Георгиев из села Смиловци (Димитровград), Драган Недимовић из Београда, Милана Бабић из Требиња, Драгана Крагуљ из Приједора, Радојица Перишић из Нове Вароши и Петра Костић из Сврљига.

Представљена су најновија издања Културног центра Сврљиг, књига песама прошлогodiшње победнице конкурса Маше Прихотко и најновији, 26. број часописа за књижевност, уметност и културну баштину, *Бдење*.

Маја Милошевић рођена 1987. године у Нишу. Објављивала је у периодици и заступљена у двадесетак зборника поезије. Поезија јој је превођена на енглески и румунски језик. *Талисман* је друга књига Маје Милошевић. Књижевној јавности представила се првом књигом

Раскорак са сенком, овенчаном наградом *Лимских вечери поезије* у Прибоју.

ДВА ПОКЛОНА

За јубиларни рођендан
добила сам на поклон ручни сат
– мој избор.
Чист кич
и интересантан затварач
изнад бројчаника.

Двонаменски-временов
који изазива алергију на зглобу.
(*I награда*)

ДВАДЕСЕТ СЕДМИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ *ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ* (2011)

Ови песнички сусрети одржани су 3. новембра 2011. године. На овогодишњи конкурс стигло је више од 150 циклуса песама. Жири који је радио у саставу: Злата

Коцић, Радослав Вучковић и Обрен Ристић, одлучио је да прва награда припадне **Љубинку Дугалићу** из Краљева за циклуса песама *Силазак на земљу*, друга Гордани Боранијашевић из Нове Вароши и трећа Тањи Ђурђевић из Великог Градишта. Други пут је да овај врсни краљевачки песник побеђује на овом истом поетском конкурсy. Први пут на 15. сусретима песника *Дани Гордане Тодоровић*, новембра 1998. године, када је прву награду равноправно поделио са Бошком Ломовићем за циклус песама под шифром *Први децембар*, док је шифра Бошка Ломовића за необјављене песме била *Нострадамус*.

Љубитељи књижевности и поетске речи имали су прилику да на овој песничкој манифестацији буду упознати са новим 29/30. бројем часописа *Бдење*, поезијом младе сврљишке песникиње Маје Милошевић, којој је приређена промоција књиге песама *Талисман*, али и књижевним радовима добитника награда за циклус песама: Љубинком Дугалићем, Горданом Боранијашевић и Тањом Ђурђевић.

Љубинко Дугалић, рођен је 1958. године у Годовићу, у близини манастира Студеница. Објавио је збирке песама: *Умивање кишом* (награда *Александар Лесо Ивановић*), *Телесна географија*, *квадрат* (награда књижевног клуба Краљево).

ПРОМЕНА ТАМЕ

претрчавајући низбрдицу
према небу сазнадох
да сам рођен без намере:

моја мајка, усред сна,
додирнула је птицу
из пепела узлетелу.
у тадашњим околностима
рађања нису отказивана
и у мају, под васкрслим лишћем
и на раздвојеним јастуцима,
заплакали смо и мајка и ја:
она од првог материнства
ја због нагле промене таме.

претвараћемо се да смо срећни,
рекао је отац из куће износећи
алатке за тесање дрвета.
не треба му колевка, он ће
међу кукавице и јастребове.

и узалуд му крила
ако не пропева.

РАЧУН ЗА ИСПЛАТУ

након силаска на земљу сазнао сам
како се завршава свечано додељивање
имена. Гвозден је име које носим
вероватно по грабуљама за згртање
сена и иглама за плетење пуловера.

и никада нисам изучио за учитеља
математике. што сам двапут плаћао
упола цене продавао сам, све
поклоњено на ливади остављао сам,

траве да припитомим и припремим
из мене да израсту.

и био задовољан зарадом.
и био задовољан лепотом изгубљеног.

Боже, једино Ти од крштења знаш
како је мекана и како се лако обликује
моја усијана глава.

(I награда)

Гордана Боранијашевић рођена је 1960. године у Новој Вароши. Дипломирала је на Филолошком факултету у Београду. Песме јој се налазе у антологијама и периодици на пољском, руском, грчком и македонском језику. Допадљива и књижевној публици и критици, њена поезија, обележена је престижним

књижевним признањима: *Милош Црњански* (2003), *Србољуб Митић* (2005), *Раде Томић* (2008), *Паун Петронијевић* (2011). Написала је седам збирки песама: *Ко жар у Влашиће* (Београд, 2002), *Писма Лану* (Београд, 2004), *Ране и касне песме* (Београд, 2007), *Молитва за моје риме* (Књажевац, 2008) и *Суво злато, дражевачко* (Београд, 2011), *Залутати моји – смртопути* (Рашка, 2015), као и *Меланхолија можданих* (Београд, 2017).

УЖАРЕНО СЕЋАЊЕ НА ПРВО ГЛАСОВНО СРЕТАЊЕ

Сетих се тек
–па Ви сте чули мој глас,
први пут...
Боже, стидим се...
Не може бити отмен
ко Ваш...
Овоземни сусрет први,
Говорни,
Гласовиди,
Уз жице,
Радост ми гуши душни-це...
Песникињо, не вичите!

Ваља добацити
Преко седам мора!
Престижу се сугласници
Звучни и безвучни
Заменили спрат
Горе – доле
Саплићу се без уздаха:
самогласника...
О, лудог сабора!
Господе, гласови
воде рат!
А отуд – одјек...
Радост о радост:
звек!

Ту сте...
Чујем Вам дисање...

полуосмејак растргну мрак...
добрио сам... обе...

Откривена сам Боже!
Издаје ме сваки
устрчали глас
И мазно **и**
И до љубави умекшано:
Чувај се и Ти...

Дакле, први пут – глас...
Памтите ли му боју
Висину – узлетнину,

Јесте ли видели
Како од радости
Слетим
Низ гласовну стрмину
Не окрзнувши ниједну
степеницу?

Стрмоглав – дете...
Јесте ли то помислили?
Знам – поставили сте длан
Под моје чеоне залете...

(II награда)

Тања Бурђевић
(Велико Градиште)

ЦЕП И БУКАГИЈА

Врати ми оно одломљено парче виолинског кључа,
без њега је сва моја музика зарђала по нотним свескама
и живо је, а почивше, реуматично гудало у склерози
плакара,
некад мио фалсет, вришти, дохваћен жрвањем разјапа,
гитаре су израубоване кафанско – никотинске тамбуре
а танго, рашрафљених дрвених лутака гротескни
кабаре...
Ниједан глас није више пој, и никада није мој.

Врати ми ону, из руку ми отету кичицу,
без ње су моја платна само туткалом уштављене крпе,
под високим напоном рамови набрекли око празне
еминенције,
сваки размаз је огреб јер је рука упреподобљена канџа,
ко ти тамо бесправно и бесрамно покушава да слика?
Питају ме боје, које више нису моје.

Врати ми отргнуту страницу из књиге о шареној лажи,
оне накинђурене корице са кочоперним позивним
словима,
онај рецепт без кога су ми медањаци неидентификовани
горки плодови,
замешатељски котлић од женских струна и усликаних
снова
из кога си извадио комадић окрњеног срца, као кост,
врати ми све делове моје узвишене а недовршене
симфоније обмане – докле год их носиш по цеповима
својим, ја
не постојим.
Врати ми моје брижљиво однеговане ситнице јер

ти у поседу имаш планинске масиве а ловиш галаксије,
твоји те моћни крампонски ђонови сврбе и кад би хтео
стати,
маме те ћуприје, чекају дереглије, ти предводиш
филмске
потере,
врати те, теби неважне, трице и ситнице,
старе су ти, давно већ крпљене лутке, пуне нових рупа,
цеповине...
Сву ситу ћу, знај, у врело гвожђе слити, око твојих ногу
букагија бити.

(III награда)

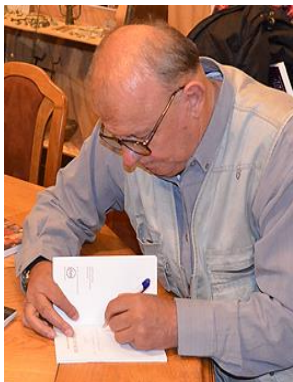
Сусрети песника су организовани и уз подршку и
финансијску помоћ Министарства културе Републике
Србије.

ДВАДЕСЕТ ОСМИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2012)

На књижевни конкурс за циклус песама одазвало се 158
аутора из Србије и са простора бивше Југославије.

Чланови жирија: Радослав Вучковић (председник),
Злата Коцић и Обрен Ристић (чланови жирија) су на
неколико састанака сузили избор (27. октобра, 3. и 6.
новембра 2012.) и донели одлуку да прва награда
припадне **Слободану Лазовићу** из Качулица код Чачка
за циклус песама послатих под шифром *Чаула*; друга
Тонију Пердићу из Врњачке Бање за циклус песама са
шифром *Ричард без срца* и трећа ауторки Тајјани Дан

Ракић за циклус *Круг пише бесконачно*, послатог под шифром *Светлосна*.

Слободан Лазовић рођен је 1946. године у Качулици код Чачка. Објавио је књигу прича *Испод живе воде* 1987. године и четири песме у часопису *Повеља* 1992. Награђен је на конкурс за *Змајеву награду* дечјег књижевног часописа *Змај*, 1957. године.

Слободан Лазовић оглашава се самосвојним и зрелим песничким гласом. Свака од пет приложених песама, а понајвише почетне, с насловима „Земљотрес“ и „Удица и вино“, одају рукопис формираног и даровитог песника који неусиљено саздаје упечатљиву атмосферу песме приступајући мотивима и доживљају на сасвим особен начин: финим, дубинским, захватима и споља и изнутра, продубљивањем перспективе, изналажењем неочекиваног угла за осветљавање детаља од којих ће обликовати заокружену целину. Лазовићева песничка слика делатна је и као жива конкретна представа и као алузиван, слојевит метафорички говор: певање о кући погођеној земљотресом уједно је и певање о потресу душевном; медитација над забаченом удицом и водом, скалом веома истанчаним покрета, усклађених у спољном и унутарњем свету, преображава се у

*откровење о вину као вековном мамцу пред човеком.
Честитамо, и надамо се доброј пеничкој књижи.*²⁶

ЗЕМЉОТРЕС

Кућица двоврата, са неодређеним
улазом и излазом који, смењујући се у
хоризонталном и вертикалном колу,
окрећу се, наслеђивана је и пресељивана,
не зна се тачно од када и одакле. Подсети
нас земљотрес да не памтимо када смо је
наследили и да немамо документа
и сазнања о њој. Показао је и да много
пута преграђивана, обнављана,
преуређивана, да су мењане намере, али
није смисао. Земљотрес, прек радник
и дуга дангуба, очас нам напуни очи
новим призорима и неочекиваним
распоредом. И упусти нас.

До јуче безмало нисмо превише обраћали
пажњу на њу; шалили смо се оставом коју
звали смо детињство, навраћали у собичак
где беху књиге и учење, задаци; поред је
дечја соба; заједно кухиња, трпезарија и
дневна соба, и купатило на дну
ходника. Сад је све то повезано сломљеним
линијама земаљске силе, и другачијом
наменом унакажених зидова, потрчале
столарије и цигала засталих у плесу.

²⁶ Образложење одлуке жирија, *Бдење* бр. 34, година XI, октобар – децембар 2012, стр. 84

И раније смо све послове око наше куће обављали најчешће сами. Одржавање и поправка имају своје захтеве, исписане у ваздуху, у пламсају, у трену. Земљотрес их допуњава, чак обасја, потврди.

И понавља: кад гледамо једна врата, видимо да је земљотрес прошао, кад погледамо друга, њихов ваздух трепери у нама: тек ће.

СЛЕДЕЋА СТРАНИЦА

Откинут, ветар обмотава се око брезе у дворишту; у соби голи гласови грана, пали шапати лишћа; крајем новембра лимун у ходнику најави зиму: процвета лепим снежним пахуљама и радошћу; у децембру ће, поред капи хладноће, опет на мене пасти питања тешка из вечног календара, давне и прве књиге, кад се читају слике и смисао налази на следећој страници; оштри мразеви ове и наредних година пуцкетаће на стаклима улазних врата; плодове приметнуће лимун, ветар ће навући огртач мењаве, у небо ће тећи мириси кућни и наново осетићу свежи год у себи, белини која чека да се врати пуноћа.

ПУТ

Понекад, преко мог комадића неба,
одевен у себе, сопствену кожу – стих,
прође Бог. Сасвим доле, под стопалима,
удахне светлост и крене путем који
ваја стопе. Спотиче се, усправља,
сустиже растојање. Ово невидљиво –
напор је да се уклони размак
између ове и других стварности.

(I награда)

ДВАДЕСЕТ ДЕВЕТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2013)

На књижевни конкурс за необјављен песнички рукопис јавило се 64 аутора из Србије и земаља бивше Југославије, са укупно 65 необјављених песничких рукописа. Чланови жирија који су чинили Злата Коцић, песникиња, Радослав Вучковић, књижевник и Обрен Ристић, песник, донели су одлуку да прва награда припадне Соњи Јанков из Новог Сада за рукопис под радним насловом *Сонети*. У најужем избору били су рукописи Александра Марића из Краљева и Миладина Вукосављевића из Љубића код Чачка.

Чланови жирија: Злата Коцић, песникиња, Радослав Вучковић, књижевник и Обрен Ристић, песник

Као што иза самог наслова, Сонети, стоји уређени низ записа који доследно демонстрирају реконструисање сонета, тако и сваки редак понаособ одаје нескривену намеру – да уверљиво, местимично личећи на рециклажу стиха, дочарава поетику иштурог, и опиту декаденцију света и свести. Свет бетона и стиропора ту наглашено овладава потиснутим мермером и угашеном људскошћу... У анти-свету и анти-свести, све што је споредно, краткотрајно, површно и безвредно, намеће се оштро и грубо и заузима водеће место, и ови записи доимају се као

прозивање човека чијом се руком и небригом и остварује и допушта суноврат система вредности.²⁷

На истој свечаности, прошлогодишњем победнику Слободану Лазовићу из Качулице код Чачка уручена је награда – књига *Стопе на води*.

Соња Јанков (1985)

дипломирала је компаративну књижевност на Филозофском факултету у Новом Саду и мастер академске студије из Теорије културе на Факултету политичких наука у Београду. Добитница је стипендираног боравка на Карловом универзитету у Прагу за 2008/09 школску годину. У својој пракси

користи уметничке медије колико и теоријско писање да би приказала резултате истраживања. Излагала је на више колективних изложби, као и на две самосталне: прва је била интервенција *Cogito Ergo Sonnet* у Шок галерији *Art клинике* у Новом Саду 2012. Прву књигу поезије *Импесионистички кадрови* објавила јој је Матица српска 2008. године. Есеје о теорији и сусретима визуелних уметности и књижевности презентовала је захваљујући скуповима младих Слависта у Загребу и Бечу. Критика јој је публикована у *Новој мисли*, *Пољима*, *Улазници*, панчевачким *Свескама* и културном додатку *Политике*. Текстовете о урбанолошким проблемима и савременој уметности објављувала је на инфо порталу *Б92* и у часописима

²⁷ Злата Коцић, Радослав Вучковић, Обрен Ристић, Саопштење жирија о додели награде *Дани Гордане Тодоровић*, *Бдење* (децембар 2013), бр.37/38, стр. 208-209.

Нова мисао и Интертекстуалност. Сонете јој је објављивао и *Berkeley Poetry Review*. Живи и ствара у Новом Саду.

Песничком збирком *Еутаназија мермера* сврстана је у ред ретких младих песникиња модерног сензибилитета чија је поезија дата у виду сонетних циклуса.

XI

po svakoj beloj liniji crteža utrkuju se
bele kože u desetkovanoj razmeri

minijature poput leukocita u venama
svaka od linija spuštена na monitor

elektro-impulsom izvučena na papir
pecaljkama za hvatanje po tamnoj

zapremeni motora: znaci pitanja jesu udice
navodnici suze preseци linija kotiranja krstovi

kojih se najlakše prihvatamo za oblike
koji će se nizati oko nas u prostoru kao

okačeni na štrikove sa kojih ćemo opet
znacima citiranja i tuđim rečima

moći samo plakati
dok ne naučimo da govorimo

XI, mermer

koliko kubnih metara mermera
može da izdrži stiroporna tabla
debljine, recimo, sedam centimetara
dok se ne stanji dok ne pukne
dok ne postane nevidljiv
spoljašnji materijal koji ne dolazi
u sukob sa estetikom mermera
materijal čija sintetičnost nije u konfliktu sa
mehaničkom oštrinom kamenog bloka
čija se slučajno okrznuta površina
ne može autentično dofabrikovati
namerno pregažena granica izdržljivosti
materijala kao koncept za deskripciju drugog
kao novonastala poetika u njihovom sudaru

XIII

blede sene međuljudski odnosa

blede sene skrivenog bezmernog mermera
u dubinama ispod slojeva deponija
bele tehnike koja čeka pakovanje recikliranje

kese i stiropor
vetar nosi ljudi nose
istorije im se nadaju budućnost obećava
deca boje da se rode
u vremenu kada oni vladaju
svetlošću umovima rađanjem ideja
standardom života
koracima i letom ptica koje se
upliću u njih i umiru u njima
kada već nemaju mermerne grobnice.

(избор из награђеног рукописа)

У поговору књиге *Еутаназија мермера*, Бранислав Живановић истиче да је естетска вредност ове поетске збирке садржана у процесу пажљивог читања, *када форма (како) настоји да превазиђе текст, а текст (шта) настоји да превазиђе форму.*

Обративши се публици, Соња Јанков је казала да у земљи постоји десетак конкурса који подразумевају објављивање прве књиге, али је јако мало оних који су за објављивање друге или треће. Тиме је истакла још један квалитет овог песничког конкурса, а то је отвореност и признавање искључиво уметнички квалитетног стваралаштва, без обзира на квантитет.

На овим сусретима песника представљена је и издавачка делатност *Центра за туризам, културу и спорт* и Књижевног клуба *Бранко Миљковић* из Књажевца, који заједничким снагама већ неколико година издају часопис *Бдење*. О најновијем двоброју говорио је књижевник Радослав Вучковић. Манифестација је реализована у организацији *Центра за туризам, културу и спорт*, финансијски је помогнута новчаним средствима Општине Сврљиг и Министарства културе и информисања Републике Србије.

ТРИДЕСЕТИ ДАНИ
ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2014)

Објављивањем конкурса у часопису *Бдење*, али и путем других гласила јавног мњења, (нпр. у *Јужним вестима* 20. 6. 2014, аутор текста је Александар Костић) јавност је обавештавана о датуму расписивања књижевног конкурса *Дани Гордане Тодоровић*. Крајњи рок за слање рукописа био је 30. септембар, а награде је штампање књиге.

На књижевни конкурс за необјављени песнички рукопис јавило се 67 аутора из Србије и других земаља бивше Југославије. Пропозиције конкурса испуњавало је 56 необјављених рукописа. Песничка остварења приспела на конкурс носиоци су различитих тематских и идејних обележја. *Стиховна и формативна одлика поезије са којом се сусрео жири указују на све чешићу појаву недорађене књиге, у којој делови готово да не налазе места у ширем пољу књижевног дела, што само по себи одузима естетској вредности рукописа и структуралној комуникацији са читаоцем.*

Жири у саставу: Злата Коцић (председница), Радослав Вучковић (члан) и Милица Миленковић (члан), након два већања и сачињавања ужег избора од 6 радова, 20. октобра изабрали су победнички рукопис. Већином гласова је одлучено да прва награда, штампање књиге, припадне **Александру Марићу** из Краљева, за рукопис под шифром *Цариград*. Својом естетском пуноћом издвојили су се и рукописи аутора: Мирка Иконића из Прибоја, Драгане Ђурковић Тошић из Чачка, Данијеле Репман из Сомбора, Љиљане Вујић Томљановић из Градишке (Република Српска) и рукопис под шифром ХУ3625 (без разрешења шифре).

Александар Марић рођен је на Света Три Јерарха 1973. године у Београду. Објавио је књиге песама: *Студеница, Студеница* (Крагујевац 2003), *Косовски прозбеник* (Рашка 2008), *Анђели жетеоци* (Краљево, 2008) и *Обрачунавање светлости* (Краљево 2014). Приредио је избор песама Ане Ракочевећ *Пред тобом краја нема*, књигу

изабраних и нових песама Милоша Милишића *Зајмљени дани*. Превео са бугарског књигу песама Романа Кисјова *Ходочасник светла*. Објављивао је у многим књижевним часописима. Заступљен је у зборницима *Плач мајке Јевросиме над Косовом* и *Црте и резе* (2012).

Бави се есејстиком и књижевном критиком. Своју поезију потписује Никола Александар Марић. Живи и ради у Краљевоу.

О СВЕДОЧАНСТВУ

Свет је сведочанство
И нема покрета незапамћеног
Ни малог таласања воде
Ни плахог таложења неба

Све је забележено ревносно
Прибра се писар и трава
И нежељено и жељено памте
Сведоци случајни, промишљени геном

Слободно вуци своје тишине
Пређутане клетве или срамоте
Осећања неисказана и страна
Свет овај сведочи трен као и век

Свет је сведочанство
Неиспуњива меморија
Спремиште сваке речи
И испраћене и пређутане
Ниси се повукао незнатан
Иако мали инсект историје
Твоја се псовка зачађила
А врлина просијала на летопису

Свет је овај сведочанство
Сделан да баштини импулсе
И сваки делић тела, честицу
Удостојећи сећањем, дакле трајањем.

Неминовно ће се читалац, а и тумач „Византијског вишебоја“ запитати у каквој се тишини заметнула искра поновног стварања историје, каквом је духовном моћи песник исписао своје калиграфске стихове, каквим је тајнама испунио себе или их нашао у себи...

*Марић тишину дозива тишином, тихим појањем пред олтаром вечности и поезије, ненадмашним лексичким фондом који се кристалише у нове тишине – у занемелост читаочеву пре него што проникне значења. (Из поговора књиге *Византијски вишебој, Калиграфско ливење рукописа*/ Милица Миленковић)*

ТРИДЕСЕТ ПРВИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2015)

Песнички сусрети Дани Гордане Тодоровић одржани су у петак, 27. новембра 2015. године.

Рок за слање радова на овогодишњем књижевном конкурс *Дани Гордане Тодоровић* био је од 1. јула до 30. септембра 2015. године. Приспело је 39 рукописа, од којих је 9 дисквалификовано због незадовољавања критеријума конкурса. Жири је заседао у саставу: Злата Коцић (председник), Радослав Вучковић (члан) и Милица Миленковић (члан). Од 30 рукописа поезије који су ушли у разматрање, у први круг својим књижевноестетским вредностима издвојилио се 10 рукописа, док је у други избор за прву награду жири уврстио 5 рукописа.

На последњем састанку одржаном 26. октобра једногласно је донешена одлука да награда манифестације *Дани Гордане Тодоровић* припадне **Мирославу Јозићу** за рукопис поезије *У олуји сламка*, који се издвојио по кохерентности, зрелости исказа, однегованој версификацији и успелом продубљивању мотива у оквиру циклуса песама.

Мирослав Јозић рођен је 1954. у Голобоку код Смедеревске Паланке. Завршио студије књижевности на Филозофском факултету у Новом Саду. Објавио књиге: *Кад се рогати коте* (2002), *Из друге приче* (2003), *Смеј* (2006. и 2007. друго издање), *Камење и дрвље* (2011), *Кратак*

преглед посртања (2013) и *Прст на чело* (2014. – награда *Ђурин Шешир*). Драмски програм Радио Београда је емитовао две његове радио-драме: *Орај, дрво рђаво* (2010), *Утопљеник и двојица* (2012, друга награда за оригиналну радио-драму). Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у свом родном Голобоку и у Смедеревској Паланци.

У ОЛУЈИ СЛАМКА

БОЛНИЦА, КИША

1.

Синоћ током кише посред врелог чела
жацну ме мисао к'о жаоком пчела

да то није киша него пљусак јеке
зрелог саћа језе са планете неке
што је самој себи укинула пута
(као огањ који самог себе гута

а остане само цвилеж бивше твари
и празнина где се хук нула башкари)

5.

Да ли то још когод у овоме трену
узбрдицом ноћи гура бољке стену

налик тешкој мори (звуку њене јавке
и злосмислу мамца из отровне травке)

или језа само мојом језди тамом

слична овој бољки и очају самом –

пита се док нова мисао ми нађе
на темену пролаз широк к'о безнађе

Уто се још једна чило (да ли слави)
трагом оне прве као гуја сави

6.

Једна одмах поче (чим се мало скраси)
да ми тајне ватре по памћењу гаси

Неколико затим (још црњих од ове)
стадоше да срчу најдавніје снове

Једна се осмели (к'о на своме да је)
да исправља моје страсне промашаје

Једна тек пристигла (гласом који пеља)
крете да ми жеље к'о таоце стреља

Све једна за другом ил' раме уз раме
к'о рој љутих оса сјатиле се на ме

7.

Затим прави чопор (разуздана руља)
тих мисли из кише стаде да бауља

Одасвуд кроз тесто мрака ево стижу
и већ ми под косом гнезде се и гмижу

и већ умом зуји блебет њиних прича
и њиних жаока већ се ори цича

а нада да варке шалу фруле са мном
круни се к'о ехо у понору тамном

9.

Слутим да ће опет одавде до јутра
два-три глиба језе што вуку унутра

до самог дна страха у срж своје бити
прво ме пресрести затим обгрлити

и да ћу се тако сједињен са њима
опет наћи негде где ничег неима

А овде уз прозор киша ће да прене
неког сасвим другог непознатог мене

*

Да ли ће до јутра све ово да траје
Слутња бива јача Киша не престаје

12.

Ноћ стањила аршин и по врху бледи
кроз зорину студен цуре дрвореди

Под прозором крошња тџм узрео стреса
с гнезда које празно зуре у небеса

Мисао последња (снемоћала) пузи
по мусавом јутру пуном ноћне слузи

и док ми се собом дан од ноћи дели
она гласом штурим као да ми вели

Некој лудој звезди прилика се случи
васиону твоје главе да докучи

ДНО

Да ли је ово суштина дна
кад све је бело свуда – а мрак,
кад јаук жеже ходник и зрак
а нигде лека, и ником сна?

Да ли је ово – што кажу – дно:
у телу немоћ, у крви бол,
у глави пусто к'о леден пол,
а ватра хуји, таласа тло?

Да ли је ово: бити на дну
а бити негде незнано где;
и бити празан кад кажеш: гле
јутро се плаво отима сну?

Да ли је ово: ходати дном
(к'о да се хода кроз какав врт,
ил' кад у смету прави се прт)
а бољка вршља кроз живот хром?

(Из победничког рукописа)

Лепоти песничког израза Мирослава Јозића не доприноси само транспоновање старих добрих вредности наше поезије на нов самосвојан лирски глас, већ и дескриптивна сазвучност стихова, којима, у данашњој нашој поезији готово нема премца. (Из

поговора књиге *У олуји сламка, Птица с варком уместо крила/ Милица Миленковић*)

Манифестацији је присуствовао и прошлогодишњи победник Александар Марић из Краљева, који се својим стиховима из књиге представио публици. Радослав Вућковић је у својству главног уредника *Бдења*, часописа за књижевност, уметност и баштину, представио најновији број.

ТРИДЕСЕТ ДРУГИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2016)

Конкурс манифестације *Дани Гордане Тодоровић* сваке године се објављује у *Бдењу*. 2015. године појавио се у броју 44, година XIII, април – јун, 2015, на последњој, 190. страни:

ЦЕНТАР ЗА ТУРИЗАМ, КУЛТУРУ И СПОРТ
СВРЉИГ
ОРГАНИЗАТОР ПЕСНИЧКИХ СУСРЕТА „ДАНИ
ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ“
РАСПИСУЈЕ КОНКУРС ЗА НЕОБЈАВЉЕНИ
РУКОПИС ПОЕЗИЈЕ

Право учешћа имају песници који пишу на српском језику. Рукопис, обима до пет штампарских табака, треба да буде потписан шифром и достављен у три примерка. Решење шифре, у посебном коверту, са кратком биографском белешком, адресом и бројем телефона, приложити уз рукопис и послати на адресу:

Центар за туризам, културу и спорт (за књижевни
конкурс)
Улица Боре Прице 2
18360 Сврљиг

Награда је штампање књиге у едицији часописа Бдење.
Крајњи рок за слање рукописа је 30. септембар 2015.
године.

Више информација на телефон: 018/821-059

На књижевни конкурс 2016. године је приспело 53 рукописа, од којих је 14 дисквалификовано због незадовољавања критеријума конкурса. Жири који је радио у сатаву: Радослав Вучковић (председник), Злата Коцић (члан) и Милица Миленковић (члан) је од 39 рукописа поезије који су ушли у разматрање, у први круг издвојио шеструкописа изузетног квалитета: *Зимно место* Анђелка Анушића из Новог Сада, *Геометрија самоће* Спасоја Јоксимовића из Мајданпека, *Тик так* Душана Мијајловића Адског из Ниша, *Кошница неба* Звонимира Костића Паланског из Ниша, *Биће све по реду* Зорана Пешића Сигме из Ниша, *Скоричка топонимија* Томислава Ђокића из Скорице код Ражња; у други круг уврстио је у избор прву награду три рукописа: *Зимно место* Анђелка Анушића, *Геометрија самоће* Спасоја Јоксимовића и *Тик так* Душана Мијајловића Адског.

На последњем састанку одржаном 18. октобра 2016. године једногласно је донета Одлука да награду манифестације *Дани Гордане Тодоровић* додељују Анђелку Анушићу за рукопис *Зимно место*, са образложењем:

Рукопис поезије „Зимно место” Анђелка Анушића одликује висок поетски стил, богатство метафоричког израза заснованог на духовним старозаветним темама са комуникативним предлошком ововременог лирског субјекта.

Основа „Зимног места” или епицентар ове збирке, јесте мотив душе око којег се у концентричним круговима развијају и остале поетске идеје уз песничково поигравање и стварање језиком.

Писан везним и слободним стихом овај рукопис плени заокруженошћу и оригиналношћу обраде универзалне теме човековог Ја између плотског и небеског.

Изузетности и квалитету „Зимног места” доприносе формална обележја стилског поступка Анђелка Анушића: речи у стиховима, затим стихови, а потом целе песме, приказују се као самосвојне целине, но структурално уједињени и заокружени повезани су у идеју широког лирског замаха. С правом можемо потврдити, замаха достојног литерарног опуса песника Анђелка Анушића и награде која носи име наше звичајне песникиње.

Песнички сусрети *Дани Гордане Тодоровић* одржани су 6. децембра у салону Библиотеке *Гордана Тодоровић*. Награда песничких сусрета *Дани Гордане Тодоровић* подразумевала је штампање књиге аутору-победнику. За збирку песама *Зимно место*, која је изашла у издању Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг, Анушић је награђен и Годишњом наградом Удружења књижевника Републике Српске, али и наградом *Браћа Мицић*, која носи име по српским песницима из прве половине 20. вијека, браћи Љубомиру и Бранку Мицићу, оснивачима

зенитизма. За ову исту књигу Анушић је добио три награде.

Анђелко Анушић (1953, Градина, Сува Међа, БиХ), песник, прозни писац, есејиста, књижевни критичар, антологичар, публициста.

Објавио двадесет девет књига: четрнаест песничких, шест књига приповедака, три романа, књигу песама за децу, две књиге есеја, и бревијар новинарско-публицистичких текстова. Приредио је и две песничке антологије.

Заступљен је у лектири (у Републици Српској, девети разред основне школе), антологијама и прегледима српске савремене поезије и приповетке. Његова поезија и проза превођени су на енглески, француски, руски, бугарски и македонски језик.

Овенчан је књижевним наградама: Печат вароши сремскокарловачке, Стражилово, Награда Сарајевских дана поезије, *Светозар Ђоровић*, Награда Удружења књижевника Српске, *Станко Ракита*, *Раде Томић*, *Константинова визија*, Награда Фондације *Петар Кочић*, *Младен Ољача*, *Златна слова...*

Живи у Новом Саду.

ПРИРОДА ПЕСМЕ, РЕБРО

Не беше човек још ни блато
а жена тек ни ребро
и злато не бје прозрело себе
а ни обмануло себе сребро –

док над Карадолином беше тамно
а већ се читаше као ведро –
у Речи Онога који штедро

сејаше мартовско словно зрно
отворив` јаже светлог на црно –

а човек чмаваше у свом блату
жена евиноваше у оном ребру
и нико још не знаше да себе у злату
исто је изгубити као у сребру

и да ће злато припасти блату
уместо у сребру да ће плату
блатник положити у своме ребру
и протрчати кроз таму ведру

где сеје Песник – далек злату
још даљи од сребра
спознав` и Песма да је од ребра

и члови човек у оном блату
сневајућ` у ребру своју плату.

ЗАПИС О ДУШИ

*Ко одсвета најмање има,
има од њега највише*
(Мајстер Екхарт)

Колико већ векова, душо
Теглиш своју тешку сламку

Кроз усеклину ову двогубу
Да ћуприју лакокрилу винеш,
Другу наличну,
Преко грбе земљине

А ја ти, мравице, блатим стазицу
У тешким чизмама
И сламу твоју примећем
Гумно гајатно, перо снетљиво,
На твоју узвишену намеру

И све чиним да ти отежам,
Да гробна грба надвиси

Демоне грбине пујдам на твој караван
Подбуњујем удове да те саплићу
Хајдуке из моје пећине –
У кланцу те салећу

Под чадором прелести
Војске телесне
Војују на те

РУНОЛИСТ/ЛИШАЈ/МАХОВИНА,
ГЕТСИМАНСКА ВИСИБАБА

*Понекад маћехом,
понекад мајком бива нам дан.
Срећан је онај који све познајућ`то
у раду проводи безгрешан живот пред
вечним бозим`.*

(Хесоид)

Просинеш у проселини
Мојих мртвих планета
Фосилних сунаца
Божанстава са угљеним очима
Рунолис, лишај, маховина –
Шта ли си
Залиричим
Завапим –
Сиротан помајке епике

А ти се јавнеш знаком неовдашњим
Знаком који слутим:
На ухо јагорчевине затрубиш
Испод словног снега, усред моје зиме
Вечног сечења у месецу стварања

И осунчаш својим звуком моју пишталину

Поустају моји мртви
И они које сам упокојио
Придигнем се и ја
С твојим сунчевићем међу прстима

Како је сад светла моја жар-земљица
С прозором отвореним на Твоју трубу
Подигнеш своју главу –
Главу гетсиманске висибаве с ножем сечења под вратом

На моје празне груди
Нема гајде
Које су оно Дрво
На које си распет

На које сам Те распео
Не знајућ` да си унутра –
Слепа дирка, писак без уздаха
Струна без свога уха

Поезија Анђелка Анушића у збирци „Зимно место“ захвата дубоко у ризницу културне традиције, од старозаветне књиге о постојању до наших дана... Анушићеве ироничне и меланхоличне медитације и понирања у суштину лирске тематике остварени су раскошним и самосвојним песничким језиком, препуним фигуративних и лексичких преплета и иновација. (Гојко Ђого).

ТРИДЕСЕТ ТРЕЋИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2017)

Рок за слање радова на овај поетски конкурс био је од 1. јуна до 30. септембра. На књижевни конкурс расписан поводом манифестације *Дани Гордане Тодоровић* у Сврљигу 2017. године приспело је 63 рукописа. Дисквалификовано је 19 радова због незадовољавања критеријума конкурса, тако да је 44 рукописа ушло у разматрање. Жири у саставу: Горан Максимовић (председник), Радослав Вучковић (члан) и Милица Миленковић (члан), у први круг је издвојио шест рукописа изузетног квалитета (састанак је одржан 10. октобра 2017. године): *Плавет* Ранка Павловића, *Дисање у цвет/ Проник у јабуку* Миладина Вукосављевића, *Сунчаност, смртност* Александра

Арсенијевића, *О свему што се (не) може рећи* Душана Мијајловића Адског, *Јао, сви моји мртви песници* Данета Стојиљковића и *У пределима Орфејевим* Власте Младеновића. У други круг уврстио је у избор за прву награду два рукописа: *Плавет* Ранка Павловића и *Дисање у цвет/ Проник у јабуку* Миладина Вукосављевића. На последњем састанку одржаном 25. октобра 2017. године једногласно је донета одлука да награду *Гордана Тодоровић* 2017. равноправно деле Ранко Павловић (за рукопис поезије *Плавет*) и Миладин Вукосављевић (за рукопис поезије *Дисање у цвет/ Проник у јабуку*).

Овогодишњи бројни и запажени рукописи пристигли за песничку награду „Гордана Тодоровић“ налазе се у знаку два равноправно награђена текста двојице савремених српских песника: Ранка Павловића и Миладина Вукосављевића. Као песник лирског преиспитивања свеколике људске егзистенције, Ранко Павловић је у рукопису са речитим насловом Плавет изнова проговорио о судбини човека на земљи, његовој вези са традицијом оваплоћеном у историји и језику предака, као и космичким силама које повезују човека са Творцем за време овоземаљског постојања, а још више за време оностраног трајања човекове душе након упокојења тела и преласка у потпуну метафизичку димензију. Отуда, Павловић и види овоземаљски живот само као „трептај“ у којем се, преиспитујући себе и свет око себе, припремамо за сусрет са „вечним“ и оностраним. Тако осмишљено лирско преиспитивање саздано је на укритању емотивног и мисаоног, као и аполонијског и дионизијског доживљаја света. Живот на земљи метафорички је сагледан као непоновљиво искуство са једног „великог путовања“ у којем

разоткривамо све три димензије постојања: субјективну, објективну и метафизичку. Субјективни доживљај је саздан на снажним личним импресијама и доживљајима живота, на емоцијама и сумњама у истинитост тих емоција, а манифестује се кроз тематизацију унутрашњег света, љубави према жени и породици, према народу, према традицији и језику из које је потекао. Објективни доживљај света почива на сагледавању онога што је изван нас, а што нас суочава са говором природе, земље и камена, воде и биљака, растиња и животиња. Та два света, субјективни и објективни, дубоко се укрштају у доживљају „очевине“ као чисте емоције, али и као историјског и биолошког наслеђа, моралне дужности, те родне груде која нам обнавља животну снагу у тренуцима свакодневних душевних или физичких посрнућа. Метафизички доживљај света утемељен је на вери у сусрет са просторима оностраног, као са „чистом идејом“ која нас након упокојења од земаљског трајања ослобађа терета материјалног и уводи у плавет духовног и метафизичког постојања, у овом случају схваћену као метафору „бескрајне слободе“. Та три различита, толико прожета, али опет толико супротстављена света постојања, Павловић увезује снажним песничким језиком, у којем се читава сложено мисаоно и мелодијско богатство матерње српске лексике која је извор сваког постојања и значења.

Ранко Павловић рођен је 1943. у Шњеготини Горњој код Теслића. Пише поезију, прозу и драмске текстове, за одрасле и децу. Бави се књижевном критиком и есејстиком. До сада је објавио неколико десетина

збирки песама, прича, есеја и романа. Публици је приказано неколико десетина његових радио-драма и позоришних текстова. Завод за уџбенике у Источном Сарајеву објавио му је *Изабрана дјела*. Награђиван је значајним признањима за књижевност, међу којима су и награде: Кочићева, *Скендер Куленовић*, *Лаза Костић*, *Кочићева књига*, *Веселин Маслеша*, награда Удружења књижевника Српске за књигу године... Додељене су му повеље Удружења књижевника Србије и Удружења књижевника Српске за животно дело. Заступљен је у читанкама, лектири и многим антологијама. Његове песме и приповетке превођене су на више светских језика. Живи и ствара у Бањалуци.

ОЧЕВИНА

Отели су ми очевину.

Разбашкарили се по њој,
загосподарили шумама,
халапљиво гутају оранице,
грицкају крајке крчевина.
Сладе се лејама по којима је
цвјетала мајчина перуника.
Кидишу на очеве рукосаде,

враћају калем у дивљаку.

Ја бих да их отјерам,
али ни брат да ми помогне.

Сасиједи их, као што су
ослободиоци сабљама
сјекли погану сорту освајачку...
Затри им сјеме, као што су
преци затирали легла губара...

Савјети са свих страна,
а ни од куда руке и алатке
који би искоријенили
шибље, трње и коров
по напуштеној очевини.

МАЛИ НАРОД

Мали народ је као мало дијете,
пуштено међу дивље звијери,
заштићено само жељом да опстане
до часа када ће оставити потомство.
Мали народ је сличан прерано
процвалом цвијету у који, заклоњен
дубом сломљеним у олуји,
пркоси мразу што не да прољећу
да зазелени ливаде и загрије нам душе.

Мали народ храни се земљом
наслијеђеном од предака, и напаја
причом коју су му очеви оставили.

Мали народ воли што је велик
у жељи да не дозволи корову
да ижђика по његовим вртовима.

НИЈЕДНЕ СЛОБОДНЕ ГРАНЧИЦЕ

Пристао сам да будем
дрво о које беспослени и безнадни,
кад им се прохтије, вјешају своје терете.

О најниже гране, једва дишући,
повијени под товаром, најслабији
вјешају гроздове невоља,
као што завоје, натопљене сукрвицом,
рањеници разастиру по грмовима,
да се просуше на шкртом сунцу.

О гране побјегле од земље,
до којих сежу само испружене руке,
пропињући се, увријеђени вешају
ниске нагомиланих понижења.

По гранама које од мирисног хумуса
бјеже ка облацима и небеској ведрини
преварени нижу неиспуњена обећања.

Охоли с лакоћом досежу сам врх
и о њега каче изблиједјеле крпе
негдашњег поноса, смијући им се.

Пристао сам да будем дрво

о које други вјешају терете, и сада
немам ниједне слободне гранчице
о коју бих објесио своје невоље.

(избор из награђеног рукописа)

Ради се о награди која носи назив по талентованој и прерано преминулој српској пјесникињи (живјела је од 1933. до 1979. године) поријеклом из Сврљига. Управо она, Гордана Тодоровић која је стасавала уз генерацију пјесника Бранка Миљковића, записала је стихове „данас може свако/ земљу у плавет речи да одева“, гђе је пронађена директна веза Павловићевог најновијег ђела с њеном поезијом.)

Миладин Вукосављевић

рођен је 1947. године у Љубићу код Чачка. Новинар је, публициста и књижевник. Пише: поезију, прозу, књижевну критику, студије, сценарије, стихове и приче за децу. Објављује у бројним

листовима, часописима и зборницима. Био је вишегодишњи новинар и главни и одговорни уредник *Чачанског гласа* и *Нашег села* и уредник издавачке делатности у чачанском *ГИП Литопанир*. Налазио се међу оснивачима, сарадницима и уредницима престижног чачанског часописа *Градац*. Био је и директор биоскопске куће *Чачак-филм*. Уз десетак публицистичких дела објавио је две збирке поезије: *Оглашавање пепела* (1983) и *Померени предели* (1984). Приредио је зборник *Песници Дисовог пролећа* (1987). Заступљен је у неколико антологија, лексикона и зборника. Истражује заоставштину Драгослава Грбића и

Бранка В. Радичевића. Члан је Удружења књижевника Србије, Удружења новинара Србије и Удружења публициста Србије. Награђиван је за поезију, прозу, есеје и стихове за децу на бројним књижевним конкурсима. Живи и ствара у Чачку.

Песнички рукопис Миладина Вукосављевића мисаоно и поетички можемо схватити кроз сагледавање вишезначног наслова Дисање у цвет/Проник у јабуку, у којем се „јабука“ симболички намеће као плод људског постања, али и порекло истовременог људског задовољства и патње. Јабука је подједнако симбол „кушања сласти“, као и симбол „праотачког греха“ који окајавамо вековима. Покушавајући да библијски грех праотаца сагледа као неразрешиву личну, али и колективну, тескобу и сумњу, Вукосављевић вишезначним лирским језиком, римованим стиховима и изнова обновљеном лексиком, понире у мистерију вечитих „сенки и опсена, снова и јаве, чуда и чини, урока и мађија“, које свагда опседају људски род. У том свету вечите потраге за давним слојевима значења, у наглашеном дочаравању искони, песник осећа дубоко неспокојство, а покушава да га одгонетне и потисне понирањем у палимсесте давно записаних и понуђених значења. Зато се песников говор и онда када је преко „Никољског јеванђеља“ или „преко слике Рисимове“ записан, непосредно усмерава на вечиту везу са умрлима и метафизичким сазнањима о размерама окајавања човековог „пад“. Отуда је читав један циклус песама некролошки интониран и представља непосредно кретање „гробним пејзажима“ у спомен на најближе чланове породице, као што су мајка и отац, али и на песничке другове и поетичке истомишљенике, као што су преминули савременици: Бранко В.

*Радичевић, Бранислав Петровић, Александар Ристовић,
Божидар Тимотијевић и сл. Иза те снажне аполонијске
туге назире се свест да је људска патња добрим делом
проистекла из библијског сагрешења, а као што су
„музика“ и „ватра“ вечне метафоре на путу тог
искупљења, тако је и сећање на грех најпостојаније
стање људског памћења.*

(Из Одлуке жирија)

ДИСАЊЕ У ЦВЕТ/ ПРОНИК У ЈАБУКУ

ПОКАЈНИ ДОДИР

Гле, мудрац: ћутњом још племени
И тајну, сред Књиге, коју не ишчита!
Чека на тренутак, у чијој ће се мени
Стаменити стабло, које, опет, скита,

Одвојено од корена, одбивши да цвета!
А то признање јаловости – као истине,
Већ тумаче к'о нову злехудост света,
Коју призва грех, издвојен из причине!

Вреба га већ и сласт, што се опре плоду,
Пре но што умаче змији под отровни зуб!
Удес је то, одавно преображен у непогоду,

Која и праворек случу до оштрице мача,
Што се, за црвом, поново заруи у дуб,
Тек управљен на трагу Светог Плача!

ТРАГ ПРОЗУКЛОСТИ

Све већи страх од будућих мртваца
Опседа и свиралу, и напуко белутак!
К'о судбину с длана, чтец већ побача
И усудна слова из књига, које се, на тренутак,

Отворише страницама, са којих потече
Остатак пепела, ћемереног из лобања,
Кроз које пролете змија, која не дорече
Траг расутог биља, у које већ и потања!

Није ли ту и стабло, на које се калеми
И зуб, што, у сипару, поново запара
Поруку птици: над ватром да – занеми!

Или је то тек дослут изненадне освете
Јаловог цвета, који од свих превара,
Једино избеже – све узалудне прелете!

ЧИТАЊЕ СУДБИНЕ

Мудрац се, опет, заплео у нова значења
Речи, које, некако, мигоље из Свете Књиге!
За једну од њих, и фрула свој пепео мења,
Не дотакавши, још, ни чађаве вериге...

Тек што није исцурео песак из мог сата;
Путања, којом ходим, већ траг је на води!
Сасушен свлак ми је као омча око врата:

На њену испразност и сам се, ево, сводим!

Препуко камен ми се, поново, учини
К'о жрвањ, приправан и мене да меље!
Слутим и да сам у сопственој паучини,

Која ме, полако, разлаже у комађе,
Пред којима и ватра устрепта од жеље
Да се и мој пепео у њеном трагу нађе!
(избор из награђеног рукописа)

Из укратко изложених критичких запажања и теза, можемо закључити да оба ове 2017. године награђена песника, и Ранко Павловић и Миладин Вукосављевић, добрим делом су поетички следбеници и сабеседници песничког света Гордане Тодоровић, тако да је њихове лирске рукописе жири једногласно препознао као достојне награде која носи име ове велике српске песникиње друге половине 20. века.

(Из Одлуке жирија о
додели награде
манифестације „Дани
Гордане Тодоровић“,
Сврљиг, 25. октобар 2017.
године)

ТРИДЕСЕТ ЧЕТВРТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2018)

На књижевни конкурс поводом манифестације *Дани Гордане Тодоровић* приспело је 30 рукописа. Жири је радио у саставу: Горан Максимовић (председник), Радослав Вучковић (члан) и Милица Миленковић (члан). Након првог читања издвојио је три рукописа завидне естетске вредности: *Велика ведрина* Драгане Лековић, *Боја гласа* Анђеле Пендић и *Перашка песма над песмама* Александра М. Арсенијевића. На састанку одржаном 31. августа 2018. године жири је једногласно донео одлуку да се награда додели песникињи Драгани Лековић.

На завршној вечери манифестације *Дани Гордане Тодоровић* 22. септембра 2018. додељена је песничка награда Драгани Лековић из Београда за рукопис поезије *Велика ведрина*.

Из укратко изложених критичких запажања, можемо закључити да награђена песникиња Драгана Лековић ствара у поетском сагласју са доминантном линијом српског метафизичког песништва друге половине 20. и почетка 21. века, да је тиме у дубоком и истинском сродству са песничком светом Гордане Тодоровић, тако да њен лирски рукопис жири једногласно наградио именом ове велике српске песникиње друге половине 20. века.²⁸

²⁸ Горан Максимовић, Радослав Вучковић и Милица Миленковић, *Бдење*, бр. 57/58, 2018, стр. 209.

Драгана Лековић рођена је 1962. године у Косовској Митровици. Од 1981. живи у Београду. По образовању је културолог. Студирала је општу књижевност и теорију књижевности на Филолошком факултету у Београду. Поезију пише од ране младости, а у време студентских дана, осамдесетих година, објављује у: *Књижевној речи*,

Књижевним новинама, *Знаку* и *Студенту*. Након дуже паузе, Трећи програм радија Београд у два наврата (2001. и 2008.) презентовао је циклусе из њене поезије. Неке од тих песама данас су саставни део рукописа *Велика ведрина*.

ВЕЛИКА ВЕДРИНА

(Избор из награђеног рукописа)

ВЕЛЕ ДА СИ ЈУРОДИВ

веле да си јуродив Теодоре
али велика ведрина
у малом пртљагу станује

и само трчећи
и само ходећи
и само клечећи
тако се једино путује

принеси и наша мољења
док не истрошимо колена
и не баталимо кофере

КОСОВСКИ ЦИКЛУС

затвараш тор
затвараш круг свој крвави

иконе су наше ослепљене
не виде нас више наши свеци

збијамо се збијамо

у том ће бунару
бокалу – бунару
вучја глава осванути
вучја глава осванути

ВЕЛИКА ВЕДРИНА

Свемилостиви
Ти, који си ме до обале Ведрине довео
који си тополе и пред овом кућом посадио

не дај да позвери икад моја душа

сачувај у мени јаје
чуваркућу јаје

да ја будем кућа

чија се окна
пред Тобом не затварају
(избор из награђеног рукописа)

ТРИДЕСЕТ ПЕТИ ПЕСНИЧКИ
СУСРЕТИ ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2019)

У петак, 4. 10. 2019. са почетком у 19 часова, у салону библиотеке *Гордана Тодоровић* у Центру за туризам, културу и спорт, одржана је традиционална књижевна манифестација *Дани Гордане Тодоровић*. Од 47 приспелих рукописа, према одлуци стручног жирија: Горана Максимовића професора Универзитета у Нишу и завичајних књижевника Радослава Вучковића и Милице Миленковић, својим естетским квалитетом издвојио се Арсенијевићев рукопис под називом *Вртови*. Председник стручног жирија, Горан Максимовић говорио је о награђеном рукопису, а о лику и делу Гордане Тодоровић публику је информисала Милица Миленковић, члан жирија и приређивач књиге *Сабрана дела Гордане Тодоровић*.

Александар М. Арсенијевић рођен је 1966. године у Београду. Песник, приповедач, есејиста, преводилац, аутор књига поезије и прозе: *Мишљење љубави* (1991), *Јеванђеље за децу* (2010), *Св. краљ Владислав* (2016) и *Св. краљ Драгутин* (2016). Лауреат

великог броја књижевних награда за прозу и поезију. 1990. године Арсенијевић је добио другу награду на конкурс *Дани Гордане Тодоровић* осмих Југословенских песничких сусрета за циклус песама под шифром *Сва од усана*. Заступљен је у неколико антологија, као и у преко сто зборника савремене српске поезије и прозе. Поезију, прозу и есеје објављује у периодици, зборницима и на интернет порталима за књижевност. Радови су му превођени на руски, француски, енглески и румунски језик.

ДОБОШАР

*Добошар мали, космички добошарчић
излази крепко на јутарњу службу.*

Радуј се, свете, добошарим! Шапате
свог сиромаштва, ништости своје
сувишке разглашавам! Сушто, немушт,
украшавам! Сашаптавам се с тишинама,
с пречистим прашницима суштине!
Да, свештеног добошарства страст је
надсмртна – усправна цваст метафора!

*Добошар мали, космички добошарчић
излази јарко на подневну службу.*

Објављујем страсно жар-вест добошарску:
чујте сазвежђа, мрази, маслачци! Руке ми
расту из аорти, срце кроз надлактице
у палице живе, добошарске! Гласи се,
душо, дишући прекомерно! Бесани

добош смо у двосмислености сунца и смрти,
миокард натегнут преко рубова небића!

*Добошар мали, космички добошарчић
излази смерно на вечерњу службу.*

Пулсари свега, протонска језгра, саћа
еонска, постањски часци – почујте глас
мог космотворства! Псалме ДНК-а хеликса,
сопствених, сламних, смрћу распламсаних,
приносим гласно у светлост! Нека не плаче
нико: смртништва добошарство не престаје
ваистину, само се мењају добошари!

*Добошар мали, космички добошарчић
излази зарно на поноћну службу.*

(Избор из награђеног рукописа *Вртови*)

Са садржајем *Бдења*, часописа за књижевност,
уметност и баштину присутне је упознао Радослав
Вучковић, главни и одговорни уредник. Публика је била
у прилици да се упозна и са поезијом Драгане Лековић.
Њене стихове публици је приближила завичајан ауторка
Милица Миленковић. Прочитавши неколико песама из
своје награђене књиге, песникиња је потврдила
оправданост награде и удостојила је публику лепотом
своје поезије.

Том приликом уручена јој је награда, књига *Велика
ведрина*, која је њен штампани награђени рукопис.

ТРИДЕСЕТ ШЕСТИ ПЕСНИЧКИ СУСРЕТИ
ДАНИ ГОРДАНЕ ТОДОРОВИЋ
(2020)

Жири у саставу: Горан Максимовић (председник), Радослав Вучковић и Милица Миленковић (чланови), једногласно је одлучио да је победница овогодишњег конкурса *Дани Гордане Тодоровић* за циклус необјављених песама, **Жељка Аврић** из Сремске Митровице за рукопис под називом *Несан* (шифра: *Мајстор и Маргарита*). Друго место заузео је Иван Новчић из Краљева, за рукопис *Мерна јединица стиха*, под шифром *Галиматијас*. Трећепласирани је рукопис *Поверљиво ћутање* ауторке Каје Панчић Миленковић из Пирота, под шифром *Глас ћутања*.

Жељка Аврић рођена је 1964. године у Бања Луци, где је завршила гимназију. Дипломирала је 1988. године на Филозофском факултету у Новом Саду, на Катедри за српски језик и књижевност.

Објавила је пет збирки поезије:

Портрет, (Сремски Карловци, 2001), *Звездарница*, (Лакташи, 2004), *Маргиналије*, (Нови Сад, 2013), *Временик*, (Нови Сад, 2014) и *Јесам*, (Нови Сад, 2016).

Прилоге објављује у књижевној периодици, али повремено пише и књижевне приказе. Песме су јој преведене на руски и објављене у шестом тому антологије Српско-руски круг у избору и преводу Андреја Базилевског.

Живи и ствара у Сремској Митровици.

ЕЛЕМЕНТИ

СОНЕТ ВЕТРУ

Чујеш ли?... Долази источни ветар...
Тренутак је да отпутујем с њиме!
Проћи ћу кроз дуге фини спектар,
путовати, док не запрете зиме.

Чекају раскршћа. Радости! Тишине...
Светли хоризонти, ноћ без месечине.
Снови од папира. Велике празнине.
Мутнице. Бистрине. Пад и висине.

На пут ме тајне зову. И откривања.
На крају пловидбе, од *злата руно*.
Горчина буђења, нежна сновиња –

све што те човеком чини потпуно.
Нека ме добар ветар на путу прати,
све док се *Одисеј* кући не врати.

СОНЕТ ЗЕМЉИ

Испрва би прах, па маглина и дим.
Дете Сунца мајком се преобрази.
У родници њеној зачели се тим –
извори, стене, биљке, крајобрази.

Колевка и крило, наручје и рука,
јаловица и сита хранитељка;
крепост племкиње, снага голорука

и за све иста крајња почивалка.

У руци грумен. У срцу сећање;
неми пејзажи, сањарења гласна.
И неко нам нејасно осећање

радости буди и стремљења часна.
Земља и мајка изнедре човека –
све што му дају, прати га довека.

СОНЕТ ВОДИ

Једна кап довољна да утоли жеђ.
Роса врати живот полеглом биљу.
Кишни слапови стењу избеле глеђ,
дају хлебног зрња у изобиљу.

Воду запене бесом, па тишином
дишу. Мењају лица као људи.
Наоко мирне, а под површином
прете њихове рушилачке ћуди.

Над прапочетком живота лебди *Дух*.
Вода испира грехе, брише лажи.
Када оплоди земљу нарасте крух –

Његово тело које веру снажи.
Залутале душе извору врати –
ту, где столује *Отац* и с њим *Мати*.

СОНЕТ ВАТРИ

Задрхти, заискри севне мисао –
тај одејај свица у свеопштем Мраку.
Не једем, не спим; не бих ни дисао,
да ми не ишчезне негде у зраку.

Од мисли дело, од искре – варница,
постојан пламен, луча светловита.
Од једног жишка, цела звездарница!
Створитеља, мисија племенита.

И људи постајемо стварањем.
С љубављу, здушно, делу посвећени.
Та страст ватри личи, на изгарање,

кроз које пролазимо прочишћени.
Остају пепео и постигнућа,
до нове ватре, новог надахнућа.

СОНЕТ ЉУБАВИ

Смисао свега – жеље и давање. –
За многе, мало. По мери некоме.
Ћутања у двоје, поглед пред спавање.
Јутром, глава на рамену мекоме.

Волим нечујно. И громогласно.
Са поносном, разложно. Безнадежно...
Блиске и далеке. Предано, страшно!
Са слатким болом и ужасно нежно.

Све што се види, чује и додирне...
Горчини сличне. За руку вођене.
Рођене. Туђе. Гневне и обзирне.

За битку, примирје предодређене!
Самотне. Све, што се са надом буде...
Волимо Човека. Љубимо Људе.

(Избор из награђеног рукописа *Несан*)

Да награда користи само добро одабраним стиховима, сведочи и наша награда је су њени лауреати данас превођени на више страних језика, привукли су пажњу, не само домаће, већ и иностране читалачке јавности.

Закључак

Спознавши суштину уметничке креативности, али и смисао сопственог постојања, Гордана Годоровић је записала: *душа је мени богата као венац/ Немогуће је венац задржати за себе*, и тиме је, не слутећи, одредила ток песничких дешавања у свом завичају. Вредност и лепота њене душе створиле су духовност, која је исијавајући кроз њене стихове, привукла пажњу и мотивисала многе љубитеље лепе речи. Горданин поетски венац нарастао је у књижевноуметнички венац манифестација, започетих у њену част, у који су своја поетска остварења годинама уплitalи многи песници. Неки су се у том песничком кругу појавили једанпут

или више пута, овенчавајући га својим заслуженим местом у тако сазданом уметничком складу, или су од младих пупољака процвали у богате цветове који красе нашу књижевноуметничку стварност.

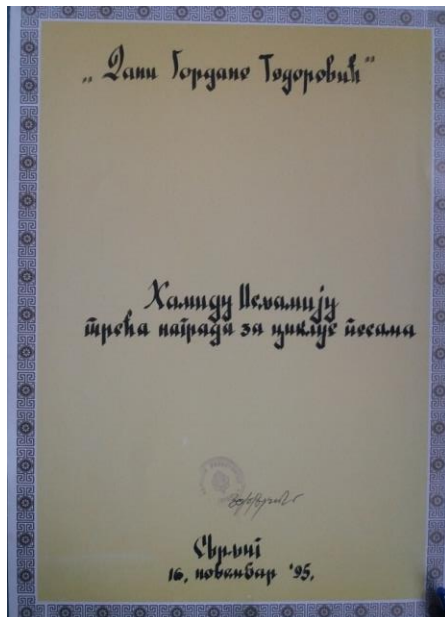
Неоспорно је да су чари и лепота (уметничка, естетска, сазнајна...) венца манифестација лепе књижевности *Дани Гордане Тодоровић*, плетеног више од 35. година, инспирисали и мотивисали за стваралачки рад велики број књижевних уметника, али и да је њихова креативност адекватно награђивана, не само плакетима и новчаним наградама, већ и највреднијом, публикавањем књиге награђеног рукописа.

Остаје нада да ће генерације младих стваралаца својим књижевним остварењима у будућности доплитати песнички венац назван именом наше истакнуте књижевнице Гордане Тодоровић, *Дани Гордане Тодоровић*, богатећи тако нашу књижевноуметничку ризницу.

ГАЛЕРИЈА

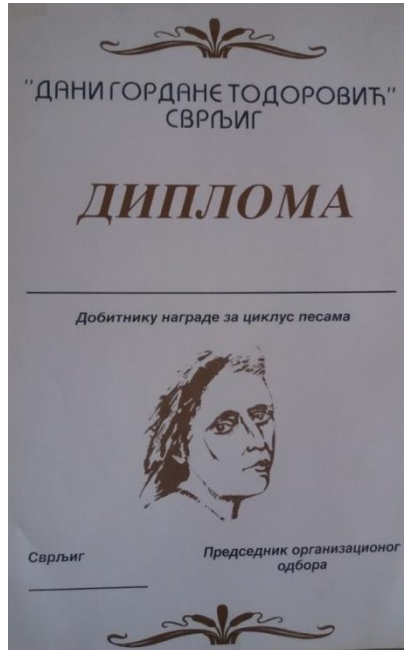
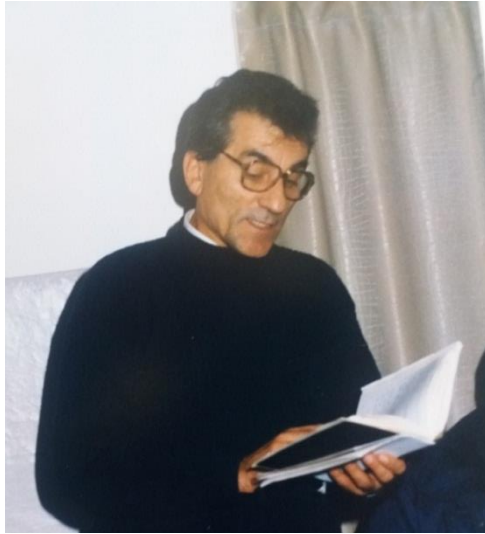

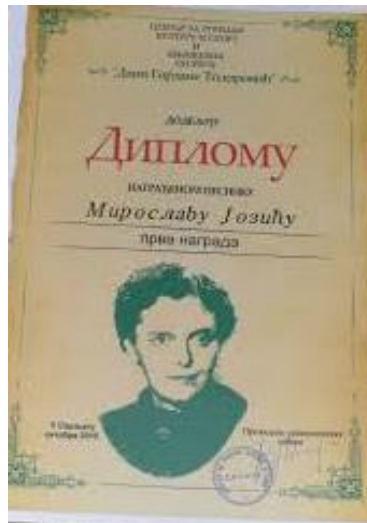

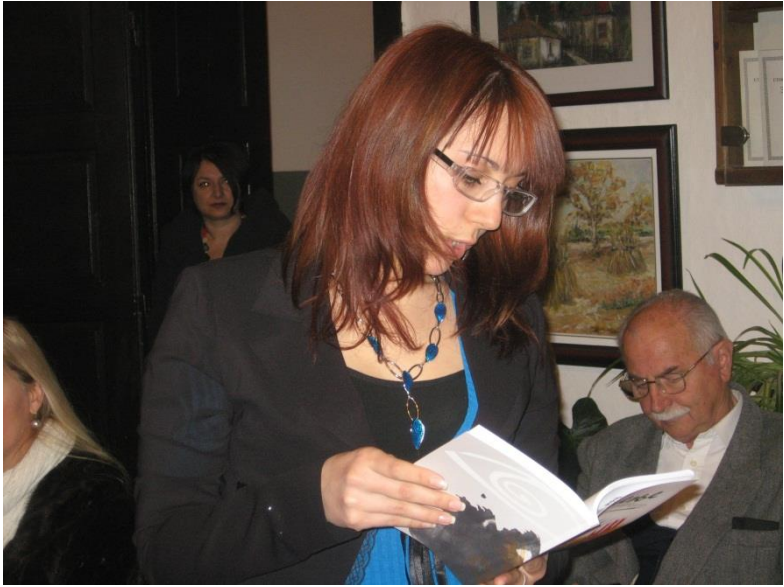

Коришћени материјал је из архиве Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг, као и из личних архива завичајних аутора.

Зорица Бранковић Басарић
СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ОД ГОРДАНЕ

Друго издање

Библиотека

Издавач

ЦЕНТАР ЗА ТУРИЗАМ, КУЛТУРУ И СПОРТ
18360 Сврљиг, ул. Боре Прице 2
Е-mail: bdenje_srg@yahoo.com

За издавача:

Милена Ристић

Штампа:

Галаксијанис, Ниш

Тираж

300.

Сврљиг 2020.